

DENGBÊJ
ÖZEL SAYISI

popüler kürtür

ESMER

www.esmerdergisi.com

SAYI: 22 • EKİM 2006 • FİYATI: 4.5 YTL (KDV DAHİL)

Kıbrıs Fiyatı: 6 YTL

HAY LO DİLO!

KÜRT BALIK
MEMO

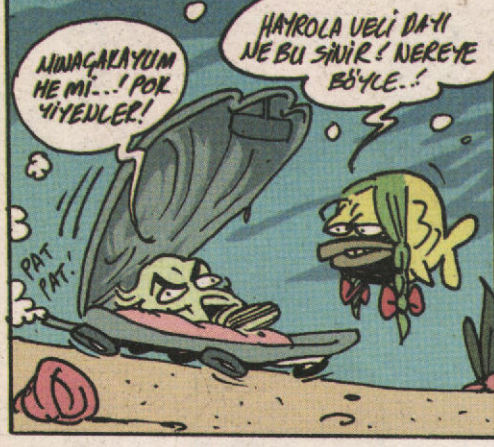
DENİZSİZ BİR HALKIN SULU KAHRAMANI...

Rewhat

revhat@hotmail.com

★ KADINLAR !

★ RAMAZAN !..

★ MİDYEMOSİL VE VELİ DAYI

★ SUALİ DUYARLILIKLARI !..

Kara Büyü Dört Dördüncü Şiir Son Bap

Son bap
Son seyir
Son sözler
Hangi zamana sığdırsan sığmaz bir uzun iç çekiş
Sende merhamet yeri arayan
sivil demokratik hissi eylemler

Yüzünde eski iyi bir fotoğraftan kalma gülüşün
karşımdasın
Çatık hilal kaşların havadaykenki gibi değil
Bak düşman değilim
sen yine sade bildiğinin önünde eğil!

Bana kaldır omuzlarını dik dik
belki biz onların kıymetini bilmemiştik
Doğrudur, çok sık özler miydim
o kadar şahane olmasaydılar?
Bilemedik elmasın kıymetini florasın ışığında
Solgun geldi ol mucize belki de
gözümüzün ayarsızlığında

Tamam tamam son söz bu uzatılmaz
Zira cezası kesilir konuşmanın ilk adımında
Gerisi ağır bir trajediye gider savunmanın
Kalem kırıldı ama hala yazabiliyor fakat umudunda
Bir affa yetecek kadar mürekkep kalmadı mı ucunda?

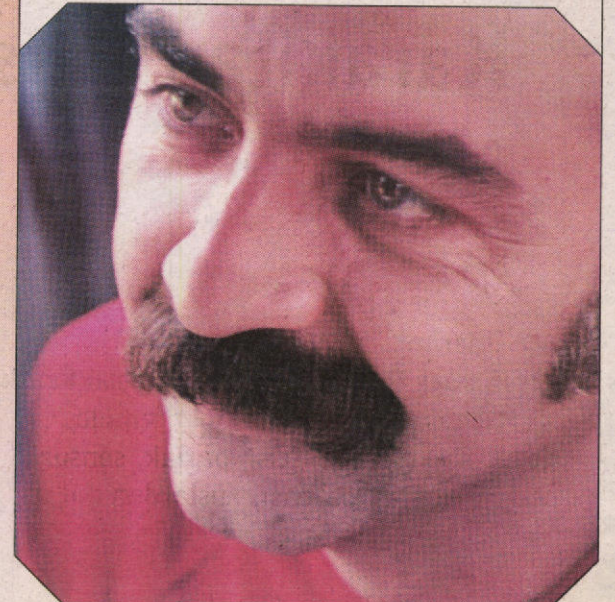
Sözlerim fiyakalıdır arttırır kibrimi bilirsin,
bilirim sevmezsin
O yüzden alıyorum kelimelerimdeki tüm ışığı
Ve saf bir karanlığın ortasında
Ayaklarım rutubetin
bütün hayat alametlerini çürüttüğü
Bir betonun ortasında

Beni affet,
Azad et,
Kurtar,

hangisi işine gelirse?

Ocak 2002

[yılmazerdoğan]

Gençler

reisçelik
reisçelik@yahoo.com

geçirilirken çocuklarda bir duvarın arkasından kafalarını çıkarmış olup bitenleri izliyorlar. Asker onları görünce "Dağın lan!" diyecek. Onlar da duvarın arkasına gizleneceklerdi.

— Peki nasıl yapmak istiyorsunuz?
— Hani asker bize bağıyor ya "Dağın lan!" diye. Biz de korkup kafalarımızı aşağı indiriyoruz.
— Eeeee!

— İşte orası öyle olmayacak.
— Ya nasıl olacak?
— Asker "Dağın lan!" deyince biz kafalarımızı indirmeyeceğiz.
— Ne yapacaksınız?
— Biz korkmadan sert bakacağız.
— Vay be! Ya gelip asker tokatlarsa ne olacak!
— Tokatlasıııın!
Bu konuşmanın üzerine içlerinden en küçük olanı oldukça keyifli güldü.
— Ne gülüyorsun sen öyle, hoşuna gitti tokat yeme işi her halde?
— Tokatı vurmaz ki bu film icabı. Uzaktan şak sesi yapıyorsunuz siiiiz.

Gençler sahneyi değiştirmişti. Doğrusu benimde hoşuma gitti bu değişiklik. Çektik. Hepsiyile barişip tek tek öpüştük. En büyük olana takıldım.
— Bu fikir senden mi çıktı?
— Evet.
— Nereden aklına geldi?
— Bizde çok Yılmaz Güney filmleri var. Oradan seyrettim. ☺

— Aramızı nasıl düzeltereğiz gençler?
— Düzeltecek bir şey yok.
— Bence var. Ben size biraz bağırdım.
— Misafirsin diye sesimizi çıkarmadık yoksa kimseyi bağırtmayız ki!

Ötekiler de onu onaylar gibi kafalarını salladılar. Aslında bu gençlerin hisşına uğramaya teğet kalmış anladığım kadarıyla. Ama aramızın açılmasına neden olan konu benim bilerek yaptığım bir şeydi, fakat bunu onlara izah etme durumum olmadı. Çünkü onları sinirlendirmek istiyordum.

Hoçuvan Hasköy'e bağlı Panik köyünde film çekiyoruz. Film icabı tarlaları yakılmış köylüleri asker sorgudan geçiriyor ve muhtarlık önünde bir kargaşa yaşıyor. Ortam oldukça sert. Köylüler bir anda kendilerini kapırdılar. Gerçekten farksız anlar yaşadık ama ortamı tek bozan fotoğrafta gördüğünüz bu gençlerdi. Sürekli gülüyorlardı.

Ben de bunları "sizi özel çekeceğim" bahanesiyle topalayıp bir güzel fırçaladım.

"Babanız ananız baskı görürken, sorgudan geçirilirken siz böyle sırtacak mısınız? Yazık sizin

gençliğinize! Ananız, babanız sizi böyle olmanız diye mi yetiştiriyor?" gibi lafları sıraladım. Sonra bunlar örgütlenip topluca kamera önünden ayrıldılar ve uzakta saatlerce beklediler.

— Ben size ciddi olun demek istemişim. Filmde güldüğünüz görülürse o bölümü atmak zorunda kalırdık. Bunca emeğe yazık olurdu.

— Biz ona kızmadık ki!

— Neye kızdınız o zaman?

— Sen bize ağır konuştun ama abi.

— Tamam, işte o söylediklerim film icabıydı.

Bakin gördünüz Halil Ergün, Ali Tural onlar benden büyük olmalarına rağmen onlara da bağıyorum ama sizin gibi küsmüyorlar.

— Onlar artık, biz artık değiliz ki.

— Neyse çocuklar bunu benim misafiriğime verin. Şimdi gelin şu sizin sahneyi çekelim. Sizi çekmeden bu köyden gitmem.

— Çekelim ama senin dediğin gibi yapmak istemiyoruz biz.

Gençlerle bir sahnemiz vardı. Asıl bu yüzden aramız açıldı. Muhtarlık önünde büyükleri sorgudan

Karakitap Tefsirleri

I
İçimiz ıslanmış,
Eski boğazlardan geçen sessiz
firkateynlerle...
Ellerimiz ağır
Ellerimiz ağır
Tutmak için salacağa uzanmış ölü tanrıları,
Gözlerini doldurmak için seninle,
Bir yağmur parçası, parlak, sonsuz
Bir toprak parçası, kuşlardan düşen.

II
"Kendi dilimi bilmem ben" der,
"Elmanın içindeki kurtsu lamları
Mülayim, manasız mimleri."
Hissedemeyen rüzgarı,
İçerdeki kanlı, koyu, kaynar korları,
Çevirmeli avlarımızı
Küflü kitapların
Ateşinde

(İlk kitap der ki: "Oysa önce ateş vardı, sonra su...")

pelinbatu

Ne kavgam bitti ne sevdam

HER ne kadar televizyondan onu seyretme şansına zaman zaman erişsek de Lale Mansur yüzünü özletenlerden... Onu her aradığımda ise bilirim ki yurtdışında olma ihtimali yüksektir. Ki son aradığımda Kenya'daydı. Şaşırdım, çünkü yılın büyük bir bölümünü Londra'da geçirdiğini bildiğim Mansur, sanat için depolanmaya Avrupa'ya gider, deşarj olmak için de Türkiye'ye döner. Onun hakkında bildiklerim herkesin bildiğinden fazla değildi. İşte bu yüzden söyleşiye giderken bol bol merak biriktirdim. Dönüşümde paşa torunu bir barış aktivistinin hikâyesini getirdim...

İstanbul Erenköy'de bahçe içerisinde bir evde doğmuşum. Doğduğumda babam 56 yaşındaydı ve iki büyük abim üniversiteye gidiyordu. Aramızda kuşak farkı var denilebilir. Hatta tekne kazıntısı derler ya o

mümkün değil, biz seni hıyarcıdan aldık" derlerdi. Hıyarcı dedikleri de evin karşısında bir hasırın üzerine hıyarlarını dizmiş, satan yaşlı, buruşuk yüzlü bir adamdı. Bilmeden yaptıkları bu şaka tabii aynı zamanda bana yaptıkları bir iyilikti. Çünkü şimdiki oyunculuğuma sonsuz katkısı olmuş.

PAŞA DEDE

Büyük dedelerden baba Danyal Yurdatapan'a kadar asker kökenli bir aileden gelen Lale Mansur aynı zamanda bir paşa torunu. Galip Ali Paşa, Ferik Hüsnü Paşa, Mehmet Ali Paşa ve Servet Paşa bunlardan birkaçı.

sonra askerlikten ayrılmış, Bursa Valiliği'ne atanmıştı. Sonra Ankara'ya geldik ve iki yıl bu şehirde kaldık. İlkokula Ankara'da başladım ve sonra İstanbul'a geldik ve Esentepe'ye yerleştik. Yıldız yokuşundaki şimdi Sabancı Lisesi olan Yıldız İlkokulu'nda okulumu devam ettim.

Annisi Suzan Hanım, opera ve aryalari söylemekteki becerisi ve taklit yeteneği olan sesi güzel bir kadındır.

Keşke annemin sesi ol- saydı bende. O zaman ne yapardım bilmiyorum ama bunu isterdim.

Evin en küçüğü ve tek kızı olduğum için istediklerimin önüne çok sınır koymazlardı. Özellikle babam her istediğini yapardı. Annem daha temkinliydi bu konuda. Baleye gitmek istediğimi söyleyince de babamla bir anlaşma yaparak başladım. Derslerimden kalmadığım sürece baleye devam edecektim. Konservatuara gitmek yerine normal liseye devam ettim. Sabah okula gidip öğleden sonra bale ve solfej dersleri alıyordum. Sahneye ilk kez on dört yaşlarında iken AKM'de "Kuğu Gölü" balesinde çıktım. AKM'deki temsillerde bazen elemana ihtiyaç duyulduğunda bizi çıkarırlardı. O zamanki temsilde en küçük rolü oynamıştım. Kuğu Gölü'nde oynanan küçükten büyüğe bütün rolleri oynamış oldum.

BALE VE SOL

Tüm günlerini okul ve konservatuar arasında geçiren Mansur, baleyle yatıp baleyle kalkmaktadır. Tüller ve ışıklar içindeki dünyası bir süre sonra Türkiye'nin kan ve gözyaşı dolu sokaklarıyla çelişmeye başlayacaktır.

70'li yıllarda, darbe öncesinde yaptığım iş, okuduğum kitaplarla ve değişen hayat görüşümle çok çelişmeye başlamıştı. Sokakta insanlar patır patır öldürülürken ben Gisele (İlk defa 28 Haziran 1841'de Paris operasında sahnelenmiş Ba-

70'li yıllarda, darbe öncesinde yaptığım iş, okuduğum kitaplarla ve değişen hayat görüşümle çok çelişmeye başlamıştı. Sokakta insanlar patır patır öldürülürken ben Gisele oynuyordum. Ara sıra baleyi bırakıp daha yararlı bir iş mi yapsam diye düşünüyordum

ÇETESİZ KADINLAR

Zuhal Olcay ile "Çatisiz Kadınları" dizisini yeni bitirdiğimiz sıralardı. Düşünce Suçuna Karşı Girişim olarak yine yargılandığımız bir gün kalabalık bir topluluk olarak mahkemede ifade veriyorduk. Mahkeme salonuna doluşan askerler bize bakıyordu. Sanık tarafından bir ses "Çatisiz kadınlara bakıyor bunlar" diye bir söz sarfetti. Bunu duyan askerlerden biri de "Aa bu çetesiz kadınlarımış" dediğinde hepimiz gülmekten yerlere yattık. Biz es-priyi sürdürüyoruz Zuhal'le: "Hadi gidip bir çeteye üye olup gelelim bari?"

misal. Birbirini çok seven ve sayan bir mutlu çiftin çocuklarıydık biz. Babamın ismi Danyal, annemin Suzan Yurdatapan. Ben doğduğumda ağabeylerimden Oktay ve Şanar üniversiteye gidiyorlardı. İkisi de jeofizik okuyordu. Onur ise ortaokuldaydı. O da daha sonra dişçilik fakültesini kazandı ama sonra ayrılıp halkla ilişkiler ve organizasyonla ilgilendi. Oktay abim mesleğini sürdürdü ama Şanar abim müzikle ilgilendi.

Lale Mansur, doğduğu evde üyelerin çoğunun erkek oluşu ve üç dört kuşağın birlikte yaşamasıyla oluşan kişiliğini daha sonra bir psikolog yardımıyla çözecektir. Ortaya çıkan sonuç ise evlatlık edinilen çocuklarda görülen deformasyonun aynıının kendisinde de bulunmasıydı.

Bundan on altı sene önce baleyi bırakmaya karar verdiğimde bir psikologa gitmiş ve kendimi tanımaya çalışmıştım. Ortaya çıktı ki üç dört yaşlarında ağabeylerimin bilmeden yaptıkları bir şaka ile evlatlık edinilen çocuklarda görülen durumun aynısını yaşıyordum. Kendine güvensiz, isteklerini öne çıkaramayan, hep sevilme ihtiyacı olan özelliklerin hepsi bende de oluşmuştu. Abilerim bana şaka olsun diye, "Bizim ailede kız olması

Babamın dedesi Saraybosna'da görevdeyken, herkes İstanbul'da boğazda yalılar alırken o Saraybosna'nın yarısını almış. Saraybosna hükümeti Türk hükümetine bu toprakların karşılığı olan parayı ödemiş ama Türk hükümeti bize ödemedi. Devlet bunun üstüne yattı. Babamın hemen hemen bütün ailesi askerdirdi. Bilmediğim karışım vardır ama bildiğim tek karışım Boşnak olan babaannem. Annem babam İstanbul doğumlu, annemin ailesi ise birkaç kuşak Üsküdarlı! Babamın dayısı Hüseyin Gerede. Dedem Servet Paşa da Atatürk'ün silah arkadaşlarındandır.

Lale Mansur'un dedesi Servet Paşa'nın kayınbabası 2. Abdülhamit karşıtı olduğu için Erzurum'a sürülen Mehmet Ali Paşa, babası da aynı sebeple Van'a sürülen Ferik Hüsnü Paşa'dır.

Babam ben doğduğum sıralarda 3. Ordu Komutanıymış. 3. Ordu Komutanlığı Erzurum'da olduğu için benim çocukluğumun ilk yılları orada geçmiş. Evlerin tepesine kadar çıkan karı ve bahçemizdeki salıncaktan başka bir şeyi hatırlamıyorum. Kendimi hatırladığımda ise babam Bursa valiliği yapıyordu. Almanyada geçirdiği aort ameliyatından

Annesi ile....

Çocukluk yılları....

Lale Mansur 2.5 yaşında...

AKM'de Kuğu Gölü Balesi...

Şerif Gören ile birlikte çekimde...

le. Müziğinin bestecisi Adolphe Charles Adam'dir) oynuyordum. Ara sıra baleyi bırakıp daha yararlı bir iş mi yapmam diye düşünüyordum. Ne yapacağımı bilmez haldeyken Şanar abim üzerimde çok etkili oldu. Bana, "Önemli olan senin ne yaptığın değil, sen kendi yaptığın işi en iyi yapmaya çalış" derdi. Çok olgun bir davranış sergilemişti. Çünkü o zamanki birçok solcunun sergileyebileceği bir davranış değildi. Bir yerlerde öğretmenlik yapmamı önerebilirdi ama bunu yapmadı. Ama o dönemi çok zor geçirdiğimi hatırlıyorum. Çünkü her gün sokakta aynı bir şeyle karşılaşıyordum. Sahneden inip sokaklara çıktığımda "ben nerdeyim, ne yapıyorum" sorularıyla kafam allak bullak oluyordu.

Lise sıralarında örgütlenip eylemler yapan arkadaşlarının içerisinde olmak ister ama baleye duyduğu aşk ve abisinin yönlendirmesi sonucunda ona hep uzaktan izlemek düşer.

Annem ve babam çok detaylı olmasa da yaptıklarımızdan haberdardı ve bize karışmazlardı. Kanlı Mayıs'tan bir önceki 1 Mayıs'ta arkadaşlarımızla Yıldız'dan Taksim'e kadar yürümüştük. Kanlı 1 Mayıs'ta ise Paris'e gitmiştim. Neler olup bittiğini oradan duymamız mümkün değildi ve döndüğümde ancak öğrenebilmiştim.

Lise ve konservatuarı bitirdiği yıl AKM'de başrol oynayarak devam eder profesyonel bale hayatına. Baleyi bırakana kadar baş balerin olarak kalacaktır. 20 yaşlarında Londra'daki Royal Ballet School'dan aldığı üç aylık bursla İngiltere'ye gider.

Okulu bitirdiğim yılın ertesi ağabeyim Şanar'ın iş ortağı ve arkadaşı Atilla Özdemiroğlu ile evlendim. O dönemde Şanar'ın şirketi Şat Yapım'da Sezen Aksu, Esmeray, İskender Doğan, Cici Kızlar Grubu, Melike Demirağ gibi birçok müzisyene 45'likler yapıldı. O zamanlar abimin eşi Melike ile çok yakın arkadaş-tık. O ve Sezen Aksu çok samimilerdi. Ama ben onlara katılamazdım, hep bale-deydim. Ama Atilla ile biz Şat kurulmadan önce abilerim Şanar ve Oktay'ın da olduğu Gelişim Orkestrası döneminde tanıştık ve sonunda bir aşk evliliği yaptık.

ERKEN YAŞTA EVLİLİK

Evin el üstünde tutulan kızı 19 yaşın-

Cemle beraberliğimiz 25. yılına girdi. O tanıdığım çok az sayıdaki entelektüel sanatçıdan biri. Sanatın her dalıyla son derece ilgili ve analitik bir beyine sahip. Ve tanıdığım en iyi aşçı.

da evlenip evden ayrılınca daha zor bir hayatla karşılaşır.

Akşam eve geldiğimde yemeğin üstüne kafam düşecek kadar yorgun olduğumu hatırlıyorum. Tüm hafta çalışır, hafta sonunu Atilla'nın iki çocuğu Yaprak ve Sarp'la geçirirdik. Hafta sonları yaptığımız tek iş Atilla ile birlikte yemek yapıp bulaşık yıkamaktır.

Üç yıl sonra biten evliliğinin ardından Londra'dan yeni gelmiş, AKM'de orkestra şefliği yapan Cem Mansur'la tanışır ve 25 yıllık beraberliklerinin ilk adımını atarlar. Lale Mansur 'bir daha evlenmeyeceğim' demiş olsa da Mansur ile sürdürdüğü iki yıllık ilişkisini evlilikle sonuçlandırır.

Birkaç yıl sonra İstanbul Devlet Opera ve Bale Müdürlüğü'nde yaşanan çalkantılı dönemde bir dönüm noktasına geldiğimi fark ettim. O sıra Cem de İngiltere'de yerleşmek üzereydi. Bu işi daha ne kadar devam ettirebileceğimi düşünmeye başladım. Sonuçta bale bir yaşa kadar yapılabilen bir meslekti ve ben evde oturacak birisi değildim. Ben işimi aşkla yapmalıydım ve zevk almadığım bir iş yapamazdım. Oyuncu olmaya karar verdim.

SİNEMAYA GEÇİŞ

İlk filmi "Umut Yarına Kaldı" da küçük bir rolle başlamıştır sinemaya ama Mansur onu saymaz. Çünkü filmde bir balerine ihtiyaç duydukları için kapısı çalınmıştır ve sinemaya devam etmeyi o za-

man asla aklından geçirmez.

Oyuncu olmaya karar verdikten sonra diksiyon derslerine başladım. Oyunculuk üzerine kitaplar okurken Eric Morris'i keşfettim ve onun Amerika'daki workshoplarına katıldım. Bu arada Atif Yılmaz'ın bürosuna gidip Amerika'da oyunculuk dersleri aldığımı, uygun bir rol olduğunda oynayabileceğimi söyledim. Ömer Kavur ve Yusuf Kurçenli'ye de söylemişim. Sonuçta onlar beni sahneden tanyorlardı. Bir de Şanar ağabeyim aracılığıyla ne yaptığımı biliyorlardı. Atif abi "Bekle Dedim Gölgeye" filminde küçük bir rol verdi bana ve nasıl çalıştığımı da görünce bir sonraki filmi "Düş Gezginleri"nde bana başrol önerdi.

"Düş Gezginleri"nden önce bir belgeselde rol alması için BBC'den teklif alır. Konu Yaşar Kemal'in çocukluğudur. BBC Televizyonu için çekilen "Childhood" adlı belgesel filmde rol alacaktır. Belgeselde Yaşar Kemal çocukluğunu anlatırken Mansur aradaki canlandırma-larda rol alır. BBC'den aldığı parayla da Los Angeles'ta Jack Nicholson'ın da ders aldığı oyuncu koçu Eric Morris'e gider. Sonrasında sırayla "En İyi Kadın Oyuncu" ödülünü aldığı "Düş Gezginleri", "Karşılaşma" ve "O da Beni Seviyor" filmleri... Sayısını hatırlamadığı onlarca film ve "sanatımdan ödün vermem" diyerek soyunduğu filmleri onun başarı basamakları olur.

"Düş Gezginleri"nden ödülü aldığımda her şey değişti benim için. İlk filmimle ödül almıştım ama o zaman herkes çıplak sahnelerimle ilgilenirdi. Hala da aynı şeylerle ilgileniyorlar. Daha sonraki filmim "Amerikalı" Yeşilçam'ın önünü açan bir film oldu. Bana gelen rollerin çoğu cesaret gerektiren rollerken, kabul ederken bir an bile düşünmedim. Yeter ki iyi bir film olsun derim. Ama sonrasında gelişen tepkilerle buna nasıl cesaret ettiğime hayret ederim. Kafamın dikine gider, kimsenin ne düşündüğünü hesaba katmam. Hep bir rüya-nın peşinden giderim.

EŞÇİNSEL ROLÜYLE GELEN ÖDÜL

Filmlerinde oynadığı toplumun farklı kesimlerinden kadın rolleri televizyon dünyasındaki muadili rollerle devam eder. Zuhal Olcay'la rol aldığı "Çatsız Kadınlar", "Şaşıfelek Çıkmazı" gibi dizi-

ler kalitesiyle olduğu kadar seyirci potansiyeliyle de öne çıkan yapımlardır. Tiyatroya geçişi ise dünyaca ünlü David Mamet'in oyunu "Oleanna" oyunuyla olur. Usta tiyatrocunun Erol Keskin'le sahneyi paylaşan Lale Mansur daha sonra Londra'da bir sezon oynayan "Olağan Mucizeler"de Kubilay Tuncer ile başarılı bir performans sergiler. Oyunu Kubilay Tuncer ile kurdukları "Açık Tiyatro" ile Edinburgh Festivali'ne götürürler.

Oynadığımız oyuna Londra'dan çok güzel eleştiriler almıştık. Bir ay boyunca diksiyon dersleri olarak hazırlanmıştık bu oyuna. Türkiye'de 2000 kez sahnelendikten sonra Londra'ya gitmişti. İngiltere'de gazetelerin hakkımızdaki övgülerine rağmen Türkiye'de birkaç gazete dışında medya bu başarıyı görmezlikten geldi.

Lale Mansur Düşünce Suçuna Karşı Girişim Grubu'nun başından beri içinde var olan bir isim oldu. Yürüyüşlerde, basın açıklamalarında, mahkeme salonlarında kimi zaman yüzünü gördük kimi zaman imzasını. Abisi Şanar Yurdutapan'ın başarıyla sürdürdüğü barış aktivistliğini ise halen destekliyor.

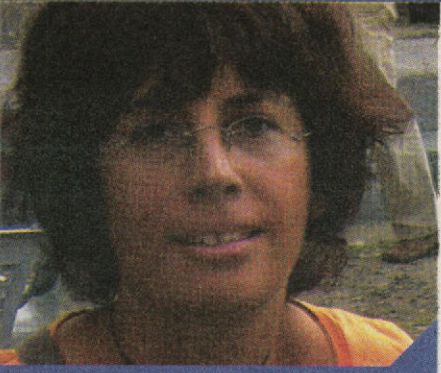
İnsan hakları olmasaydı, bu sefer hayvan haklarıyla ilgilenirdim. O da olmasaydı herhalde bitki hakları için mücadele ederdim. Ama maalesef çok farklı bir ülkede ve coğrafyada yaşıyoruz. Esas sorunları konuşmanın yasak olduğu bir ülkede en temel sorun düşünce suçu oluyor. Ben her şeyden önce insan olmayı mesele yapıyorum. İrk ayrımcılığı yapanların insanlıktan nasiplenmediklerini düşünüyorum. Benim dünya görüşümle uyuşmayan bir filmde şimdiye kadar oynamadım. Faşizmi öven bir filmde melek rolü dahi verseler oynamam.

reyhanalaççicek
reyhancek@esmerdergisi.com

Emrah'ın çocukluğundan kadının adsızlığına:

“KADININ ADI VAR”

[betütarıman]

on altımdan beri koynundayım şiirin
“gözümü açtım onu gördüm”
derler ya hani
yakaladıkça peder yıldızları görüyordum
kanmayın iyi aile çocuğu yüzüme
sonraları sigaraya onunla alıştım
Oya Uysal

GÖÇÜKLÜK anılarımızın bir kenarında Emrah ve onun çocuk yüzüyle çizdiği acıtıcı manzara var. Bir de silik yüzlü âşklar. Zamanla Emrah büyüdü, bizler de. Ama o gözlerindeki bakış hiç değişmedi. Bir de hâkimiyetinin bir simgesi olarak elinde tuttuğu mikrofon. Değişmeyen şeylerden biri de o sahnedeki salınımı. Şimdi de geçmişte kendisine açılmış olan babalık davası ile gündemde. Yasemin Bozkurt'un sunduğu “Kadının Penceresinden” adlı programın bir bölümü ona ayrılmış. Programda, programa katılan kadınlar, Emrah'ın ve bir zamanlar birlikte olduğu Ebru Çolak'ın durumunu tartışıyorlar. Kimin haklı kimin haksız olduğu belli olmayan programda, meşhur erkek, mağdur kadın durumu ekranın bütününü kaplamış durumda. Programa katılan diğer kadınların durumu da, Ebru Çolak'ın durumundan hiç farklı değil. Çocuğunu adını bile bilmediği bir aileye vermiş bir kadın, anne ya da babasını arayan bir erkek... Mağdur erkek mağdur kadın... Ama acı her yerde ve belki de en çok kadının içinde. Fakat şimdilerde kadınlar, geçen zamanla birlikte, kendilerini daha iyi ifade eder konuma gelmişler. Ne yazık ki bu, ekranda ve edebiyat dünyasında da böyle. Babalık davaları ise hiç bitmeyecek, Türkiye her şeyde olduğu gibi AİHD tarafından cezalandırılacak olsa bile. Gürkal Aylan'ın Artshop yayınlarından, Türkçeye kazandırdığı Yunanlı 4 Kadın Ozandan “Sevgi Dizeleri” adlı eseri okuduğumda düşündüm bunları; kadının kimi kez kendini yazdığı dizelerle de olsa ifade ettiğini. 1933'te, Isparta dağlarındaki bir köyde, Vassara'da doğan Eleni Fourtouni, dikkatli bir okumayla ve yazdığı şu dizeleriyle şaşkınlık içinde bırakıyor şiirini okuyanı. İşte ondan çarpıcı dizeler:

“yanıbaşımda parlıyor bedenim / tenine sürdüğüm / zeytinyağının kokusu avucumda / titriyorsun gezinirken omurganda dilim / karnım, uyluklarım / kaçalarının çevresinde bir yuva” ya da, Katerina Anghelaki - Rooke'deki o sahicilik duygusu... “Giderek geceyi örtüyor kırlar / yabanıl hiçbir şey yok / bu görünümde; nasıl da bir tutkuyula sarılıyor kadına; tek vücut olup kayıyorlar odaya, o gömleğini çıkarıyor, ekşi ter ve temiz hava kokuyor bitkin göğsü?”

Komşuda böyleyken, kendimize dönüp baktığımızda da durum hiç de farklı değil. Belki cinsel organ, (kadının ya da erkeğin) cinsel hazlar olmasa da kadınlar artık bacak aralarını ya da bir ön sevişmeyi yazacak kadar cesurlar. İşte Aslı Serin'den şu dizeler buna en iyi örnek olsa gerek:

“ben senin bildiğin kızlardanım kerem / alıcı gözle seyredirim / ışığı kapatman yeter bozulmam kotla sevişebilirim / beni hep sev onlar da sevsin - göz çıkarmaz - / acıtırsa fermuarım yarın sevmeyebilirim? Zeynep Uzunbay da şu güzelim dizeleri yazabiliyor: “benim sevgilim böyle / nedenim yokken bırakmayı sever / aya çıkarıp ordan atar beni / düşerken çok saçmalarım / else kucağını açsa / sözcük olup dudağına konarım / gelir gelmez, gelir gelmez / bildiğim ne varsa yolar atarım / işte... / tam o zaman kucaklar beni sevgilim / ben aç enikler gibi meme ararım / o kanat çizer sırtıma / aptallık mı bu, cesaret mi / benim ruhum benden habersiz / ne dümenler çeviriyor böyle / bilemem, bilsem bile atarım / uçarken ağırlık yapacak ne varsa / işte... / şu ciddi işleri yaparken bile / sevgilimi öpmeyi düşünüyorum, iyi mi / ağırım gitmiyor hiç sözünü dinlemek / bir de yalnız ondan kıskanmıyorum gövdemi / saatim kolumda kalsa / kordonun altındaki yeşil damarlar / beni de' beni de!”

Ya da Nur Saka'nın dediği gibi incinmişliklerini yazıyor artık şair kadınlar: “hadi / sen yine incite incite sev” Değil dudak biçimlerine, protez bacaklarına ıslık çalınanlar yine onlar. Şair Didem Madak, Grapon Kağıtları adlı kitabındaki bir şiirinde “protez bacaklarına bile ıslık çaldılar” derken ince bir ayrıntıyı işaret ediyor aslında. Ya da Faize Özdemirciler kadar cesur bir ifade ile şu dizeleri yazabiliyor artık şair kadınlar: “bir kadının her ay kanlı bir devri yaşadığını?”

Oya Uysal'da, gün yorgun eksilirken, sevişememeziğini, sevişirken alamadığı hazı, haysızlığımızı yazıyor aslında: “iki kumral kedi sevişti / biz hiç böyle sevişmedik seninle” derken. Bizi, bizim olan her şeyi. Bu örnekleri çoğaltmak mümkün elbette. Her ne kadar bir araba reklâmını uzun bacaklı, gösterişli mankenler süslese de. Fakat her şeye rağmen başkaldırı sürüyor. Hem de hayatın her alanında. Kadınlar kapılarından dışarıya adım attıkları sürece, değişim sürece. İnce ince çizecekler şehri acıları, sevişmeleleriyle. Hem de şehrin hikâyesine kendi hikâyelerini de ekleyerek. Çünkü kadının adı var. Kimi kez yok sayma sürse de.

Ve yaşanan bir kimlik bunalımı olsa da, bundan sonrada kadınlar kendilerini daha iyi ifade edeceğe benziyorlar, hem de hayatın her alanında olduğu gibi. Hikâyeye sürer mi bilinmez ama Emrah elinde mikrofonu, sağa bükülmüş boynuyla açtığı yaralara bakmadan egemen söylemin bir ifadesi olarak ekrana tam ortasında dursa da.

Ayrılık Provası

II.

filizkırın fırtınasıydı hayatım!
iyi hatırla!
kimin yüzüyle gelmiştin bana
bir begonvil, bir serçe, bir sabah ıslığı
kimin yüzüyle hayatım?

ayrıldığımızda kimdik
şimdi hangi gövdenin içindeyiz
küçük bir çingirak çalarken sabahları..

bağışla!

bazı zamanlar unutuyorum
yola uzun bakmayı
bazı şarkılardan geçmeyi örneğin:
famous blue raincoat, du hast mich,
in your room
ya da o kemanlar hayatım
bir filmde arta kalan o yara.

bağışla hayatım!

nerede battı kadırgam
ben bile hatırlamıyorum bazen.

V.

hakkın var
gece geceyle bağışlanmaz
tutduğumuz kapılar sade ayrılık için
yine kemanlar çağırsa bizi
yine merdivenler
hiçbir yağmur bağışlamaz artık bizi
hakkın var.

hatırla

belki baban
belki bilmeden çocuğundum senin
ama bu yağmurdan önce
her daim sevgilindim
hatırla.

bende hakkın var sevgilim

ölümden önce:

bir gün gel al benden
bir gün gel al benden

kemalvarol

1 2 Eylül 2006 günü 224 aydın bir bildiri yayımladı. Bildiride, PKK'nin hiçbir koşul öne sürmeden silah bırakması isteniyor.

"Bin yıldır birlikte yaşayan bizler, çocuklarımıza kalıcı bir barış bırakmak istiyoruz" diyor. Bildiriyi imzalayanlar arasında profesörler, yazarlar, gazeteciler, Kürtler, işadamları, sendikacılar, insan hakları savunucuları var. Bu çağrını öncekilerden farklı kılan sadece PKK'den silah bırakmasının istenmesi, devlet ve hükümetten herhangi bir talepte bulunulmamasıdır. İkinci bir özelliği, çok sayıda Kürt aydınının bu bildiriye imzalamasıdır. Üçüncü bir özellik ise şu olabilir: Toplumun çeşitli kesimlerinden kişilerin bu bildiriye imzaladıkları görülmektedir. (Milliyet, 13 Eylül 2006)

Böyle bir bildirin, kanımca ilk önce devlete ve hükümete yazılması, Kürt sorununun çözümü konusunda bazı taleplerin dile getirilmesi gerekir. Bunun nedeni şudur: 224 aydın, PKK'nin belki bir televizyonu, gazeteleri, dergileri, benzer kurumları olduğunu biliyorlardır. Ama bu kişilerin bu yayınları izlediğinden emin değilim. Eğer izleselerdi, PKK'nin durmadan barıştan söz ettiğini görürlerdi. Bu şu anlama geliyor: Sorunun çözümü için, barışın kurulması için, devlet bir adım atsa, PKK buna iki adım, üç adım atarak karşılık verebilir. Ama devlet hiç adım atmıyor, kıpırdamıyor. Bu bakımdan, aydınların, önce, devlet ve hükümetten bazı taleplerde bulunmaları gerekir.

Bu bildirinin açıklandığı gün, Diyarbakır'da, Bağlar semtinde, halkın, kadınların, çocukların sık sık gittiği Koşuyolu Parkı'nın girişinde bir patlama meydana geldi. Patlamada yedisi çocuk on kişi yaşamının yitirdi. 17 kişi yaralandı. Yaralananlar arasında da çok sayıda çocuk vardı.

Bu patlama meydana geldiğinde nasıl bir politik ortam vardı? Bunu kısaca şu şekilde belirtmek mümkündür. Demokratik Toplum Partisi, (DTP) PKK'ye, bir gün önce ateşkes çağrısı yapmıştı. PKK bu çağrını değerlendiriyordu. Sivil toplum kurumları da benzer çağrılar yapıyorlardı. PKK bunları dikkate alacağını ifade ediyordu. Öcalan, "ateşkes çağrısı yapabilirim" diyordu. ABD'nin PKK koordinatörü, olarak atadığı emekli General Raltson görüşmeler için, Ankara'ya gelmişti. Bütün bunların dışında bir olay daha vardı. "Öcalan siyasi irademdir" imza kampanyasının sonuçları 12 Eylül 2006 günü Avrupa Parlamentosu salonlarında açıklandı. 3 milyon 243 bin imza vardı. Bu, Avrupa Parlamentosu'nun bir girişimi değildi. PKK tarafından organize edilen bu girişimin sonuçları, Avrupa Parlamentosu'nda düzenlenen bir basın toplantısıyla açıklandı. Basın toplantısına, AP Kürt Dostluk

Aydın bildirileri

224 aydın, "çocuklarımıza kalıcı bir barış bırakmak istiyoruz" diyerek bir bildiri yayınladı. Peki, barışın kurulmasına, kim engel oluyor? 224 aydının devlete bir sözü yok mu, olmayacak mı?

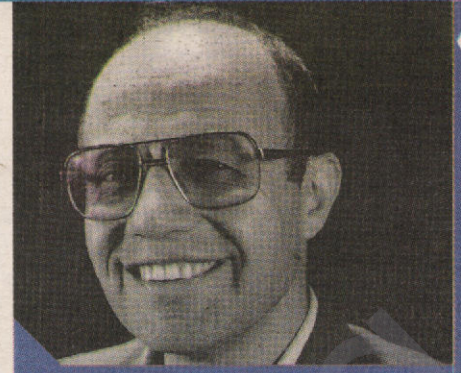
Grubu Başkanı Vittoria Agneletto, AP Kalkınma Komisyonu Başkanı Louisa Morgantini, Kürt milletvekili Felekna Uca, İngiliz milletvekili Jean Lambert, "Kürdistan'a Barış Öcalan'a Özgürlük Uluslararası İnisiyatifi" temsilcisi Reiner Heider gibi kişiler katılmıştı. Bu sonuçların, Avrupa Parlamentosu, Avrupa Konseyi, Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komisyonu gibi kurumlara ve Avrupa Birliği üyesi ülkelerde, ulusal temsilciliklere sunulacağı belirtildi. (Ülkede Özgür Gündem, 13 Eylül 2006)

Bu arada, bir de, Hürriyet Gazetesi'nde "sinsi planı deşifre ediyoruz" şeklinde haberler vardı. (Hürriyet, 12-14 Eylül 2006) Bu haberlerde, çatışmalarda yaşamalarını yitiren askerlerin aileleriyle PKK'lilerin ailelerinin görüşmelerinin, bir araya gelmelerinin nasıl engellendiği anlatılıyordu.

İşte, Diyarbakır'daki bomba böyle bir ortamda atıldı. Yedisi çocuk 10 kişi

öldü, 17 kişi yaralandı. Bu, kanımca, 9 Kasım 2005'te meydana gelen, Şemdinli'deki patlamaya benzer bir olay. Nitekim Türk İntikam Tugayı (TİT) hemen bu bombalamayı, üstlendiğini duyurdu. JİTEM'in bu ad altında faaliyet gösterdiği de bilinmektedir. TİT'e ait internet sitesinde bu bombalamanın, Erüh'ta, PKK ile girdiği çatışmada yaşamını yitiren er Ali Balıkcı'ya karşı yapıldığı belirtilmektedir. "Bu çatışmalarda ölen her askere karşı, on Kürt öldürülecek" ibaresi de bu sitede yer almaktadır. Sitede bomba düzeniği ve bombanın konulduğu termosun fotoğrafı da yer almaktadır. Fotoğrafın altında, "En iyi Kürt ölü Kürt'tür" ibaresi var. Türk İntikam Tugayı'nın daha önceleri, bu türden pek çok cinayeti gerçekleştirdiği bilinmektedir.

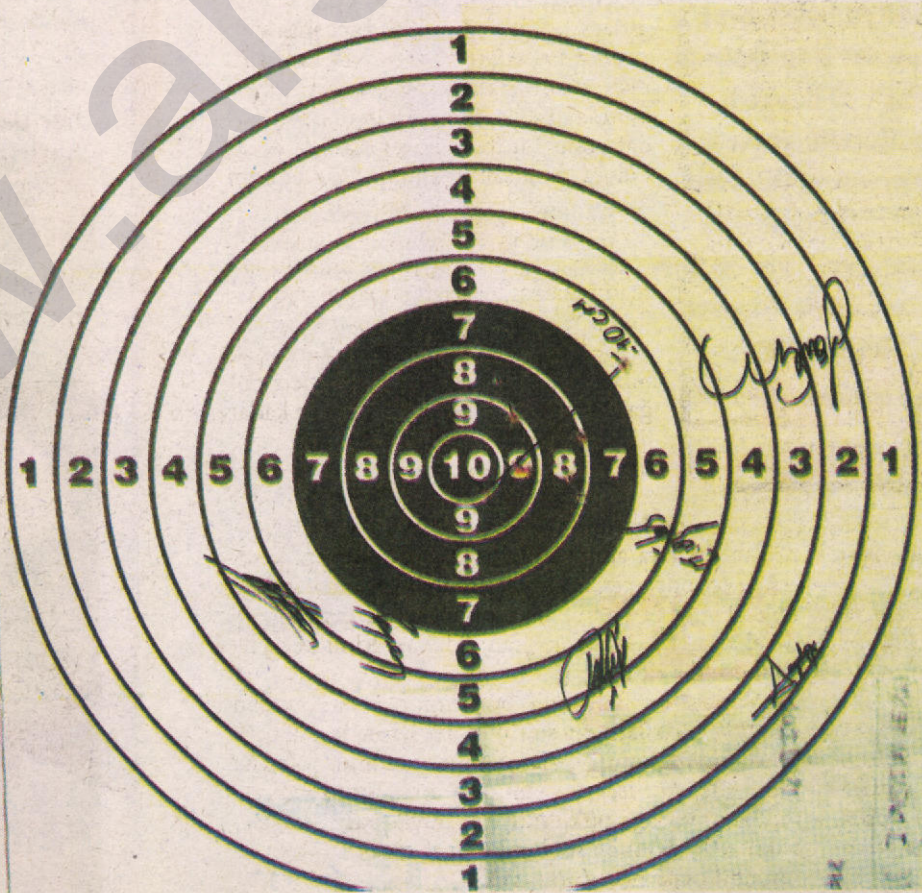
Bu durumda, aydınların, PKK'den önce, devlet ve hükümetten bazı taleplerde bulunmaları gerekmektedir. Söz

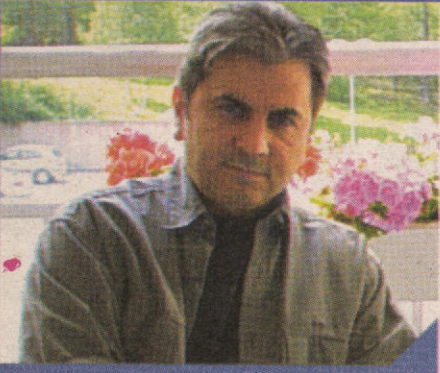

[İsmail Beşikçi]

konusu olan bildiriyle ilgili olarak da şu söylenmelidir: Yazar Adalet Ağaoğlu, 30 Temmuz 2005 tarihinde İnsan Hakları Derneği'nden istifa etti. İnsan Hakları Derneği'ni, PKK yanlısı olarak suçluyordu. "Bu ülkede sadece Kürt anaları değil, Türk anaları da ağlıyor" dedi. İHD'nin sadece Kürt analarıyla ilgilendiğini söylüyordu. İHD'yi suçlayıcı istifa mektubunu basına da dağıttı. Av. Yusuf Alataş insan haklarının kararlı bir savunucusudur. Köyleri yakılan, temel geçim kaynakları tahrip edilen ailelerin başvuru yeri İnsan Hakları Derneği, İnsan Hakları Vakfı ve Mazlum-Der oluyor. Oğulları kaçırılan, kaybedilen kadınlar, ancak, İnsan Hakları Derneği'ne, Mazlum-Der'e, başvuruyor. Oğullarının cesedine bile kavuşamayan, oğullarının, şuraya buraya saçılmış, savrulmuş kemiklerini bile toplayamayan aileler, ancak, bu insan hakları kurumlarına başvurabiliyor. Köyleri, evleri yakılan yıkılan, koruculuk dayatması ile karşılaşan, yerlerini-yurtlarını terke zorlanan kadınların, ailelerin başvuru yeri ancak bu kurumlar oluyor... Yusuf Alataş, Ayhan Bilgen, Yavuz Önen gibi kişileri, Adalet Ağaoğlu'yla yan yana getirmek anlamlı değildir. Bu tür uzlaşmalardan hiç bir şey çıkmaz. Ama bu uzlaşmaların devlet terörüne meşruluk veren bir işlevi olabilir. 224 imzacı arasında çok sayıda Kürt aydınının olduğu da görülmektedir. Kürtlerin böyle bir bildiriye imzacı olmalarının, Kürtlere karşı tırmandırılan devlet terörünü meşrulaştırıcı bir işlevi olur. Ayrıca, devlet terörünün de tırmandırılmasını yol verir. Çok sayıda profesörün böyle bir bildiriye imzalamaları hakikatin ortaya çıkmasına yardımcı olmaz, bilakis hakikati çarpıklaştırır, karartır.

224 aydın, "çocuklarımıza kalıcı bir barış bırakmak istiyoruz" diyordu. Kürt çocukları, Şemdinli tipi bir bombalamayla, derin devletin bir bombalamasıyla öldürülüyor? Barışın kurulmasına, kim engel oluyor? "Şiddet kullanılarak bir yere varılmaz, bir şey elde edilmez" sözünün, sadece, PKK'ye hatırlatılması sağlıklı bir tutum değildir. 224 aydının devlete bir sözü yok mu, olmayacak mı? İmzacıların önemli bir kısmı devlete çok yakın olan kişiler. Bunlar, devlete bir şeyler söyleme gereğini neden hissetmiyorlar? ❏

[firatceveri]

Donquijotelik, Oblomovluk ve Godot'yu Beklemek

EVRENSELLEŞMİŞ, birçok dile yerleşmiş, pek çok okur tarafından kullanılan kimi sözler, deyimler vardır. Bazen sıradan insanlar da bu tür deyimleri kullanırlar. Böylesi deyimler, sözler daha çok bilimsel yollar ve kitaplar vasıtasıyla dağılır, edebiyat ve çeviri sayesinde de dünya dillerine mâl olur.

Bu kısacık yazıda fazla örnek vermeyeceğim, ama insanın aklına hemen geliveren birkaçını yeniden hatırlatmakla yeteneceğim. Bunlardan birisi, "Don Quijote" (Don Kışot) ve "Donquijotelik"tir (Donkişotluk). Don Quijote, İspanyol yazar Cervantes'in romanının ve roman kahramanının adı. Bu romanın üstünden yaklaşık yarım bin yıl geçtiği halde, bu deyim canlılığını koruyor hâlâ ve dünyadaki sözlü ve yazılı edebiyatta kullanılıyor. Don Quijote bir tiptir, başkaldıran, yel değirmenlerine kılıç çeken bir karakter. Maceraperest, fantezileriyle yaşayan taşkın biri. Atlıdır o, kafası şövalye maceralarıyla doludur; Don Quijote'dir...

Ömrü yaklaşık yüz elli yıl olan bir deyim daha var; "Oblomovluk". Oblomov, hem Rus yazar İvan Gonçarov'un romanının, hem de kahramanının adıdır. Bu roman 1858-1859 yılları arasında yazılmıştır.

Gonçarov'un kahramanı kişilik ve felsefe bakımından Cervantes'in kahramanından farklıdır; toplumsal haksızlıkların, çelişkilerin farkındadır, toplumsal anlamda değişim talep eder, ama maceraya atılmaz; sessizdir, romantik bir rüyanın hayhuyu içindedir. Başka bir deyişle işe yaramazın, humbılın tekidir, gücünü toplayamaz, çok oturur, çok uyur. Don Quijote gibi atına atlayıp yel değirmenlerine kılıç çekmez. Bu yüzden Bolşeviklerin jargonunda "Oblomovluk", tembel ve kimseye faydası olmayan aydınlar için kullanılıyordu. Bu deyim, sıradan insanlar arasında pek kullanılmıyor, ama dünyada olduğu gibi Kürt devrimcileri arasında da çok kullanılıyordu, hâlâ bile bu sözü bazı çevrelerde duymak mümkün.

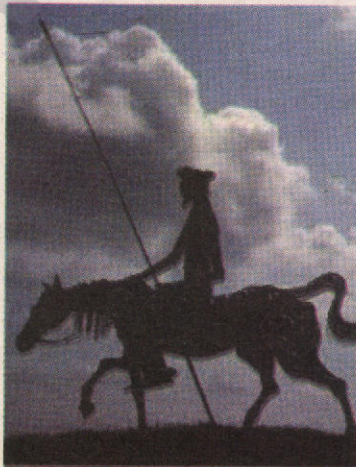
Başka bir söz ya da deyim ise, geçtiğimiz yüzyılda ortaya çıktı ve daha çok entelektüeller arasında yaygın biçimde kullanıldı. Bu söz, Samuel Beckett'in *Godot'yu Beklerken* adlı kitabından geliyor. Beckett iki pasif ve alık kahraman yaratmış ve onların vasıtasıyla absürd felsefenin bir resmini sergilemek istemiştir. İki insan, Estragon ve Vladimir, bir yolda, çıplak bir ağacın altına oturmuşlardır, kendilerini o ağaçta sallandırıp intihar etmek istemektedirler. Birbirlerinden ayrılmaya karar verirler, ama yalnızlık zor gelir onlara. Kavga ederler, ağlarlar, şarki söylerler. Bazen Godot'yu beklediklerini unuturlar. Godot, onlara, geleceğine dair söz vermiştir...

Godot gelmez. Burada Godot'un gelişi değil, "Godot'yu beklemek"tir önemli olan. Godot'yu bu yüzden beklemekte-dirler.

"Godot'yu bekliyoruz", "Godot'yu bekliyorlar", "Falancası Don Quijote gibi", "Filancası Don Quijote gibi", "Filancası Don Quijote gibi", "Filancası Don Quijote gibi", "Aydınlarımız Oblomov gibi", "Oblomovluk ruhlarında var" vb. sözleri pek çok dilde duymak mümkündür...

"Godot'yu bekliyoruz", "Falancası Don Quijote gibi", "Filancası Don Quijote gibi", "Aydınlarımız Oblomov gibi", "Oblomovluk ruhlarında var" vb. sözleri pek çok dilde duymak mümkündür...

Kürtçeden çeviren: Selim Temo

cası Donquijotelik yapıyor", "Aydınlarımız Oblomov gibi", "Oblomovluk ruhlarında var" vb. sözleri pek çok dilde duymak mümkündür...

Bu söz ve deyimler dünyanın seçkin edebiyatlarından dilimize geçmiş olsa da, şunu itiraf etmek zorundayız ki, çağlarına damgalarını vuran ve çağımızı da büyük ölçüde etkileyen bu yapıtları pek az kişi okumuştur.

Dolayısıyla birinci örnek, yani Cervantes ve onun *Don Quijote* romanı üzerinde durmak istiyorum kısaca. Bu roman iki cilttir ve 1605 ve 1615 yıllarında Madrid'te yazılmıştır. Bu dönemde, özellikle de Cervantes'in yaşadığı coğrafyada şövalye maceralarını anlatan pek çok anlatı ya sözlü olarak anlatılıyor, ya da kitap olarak basılıyordu. Ama Cervantes'in yazdığı yapıt zamanın bütün yapıtlarının önüne geçti ve evrensel bir karakter ortaya çıkmış oldu. Belki de Cervantes bu yapıtı kendi yaşantısından öğelerle örmüştü, zira yapıtı yazdığı yıllarda Türklerle karşı savaşmış ve kolundan yaralanmıştı, sonra da Mısır sultanına esir düşmüş, beş yıl zindanda kalmıştı.

Cervantes'in bu yapıtı bazen dünya edebiyatı sınıflandırmalarında çocuk kitapları rafına girmiş, kahramanı Don Quijote aptal olarak nitelenmiştir, ama bugün roman sanatının başlangıcı olarak kabul edilmektedir. Don Quijote de saf ve aptal bir kahraman olarak değil, akıllı ve becerikli biri olarak görülmektedir. Cervantes'in uzakgörülüğünden olsa gerek, *Don Quijote* evrenselleşmiştir ve dört yüzyıldan sonra bile keyifle okunabilmektedir.

Doğrudur, Oblomovluk zarar veriyor bize, yine de aramızda pek çok Oblomov var. Çoğumuz Godot'yu bekliyoruz bu arada. Don Quijoteleri de beğenmiyoruz pek. Ama Elyezer Bin Yehûda, Celadet Ali Bedir-Xan, Musa Anter, Edip Karahan vb. Don Quijotelere ihtiyacımız var...

Lütfen etrafınıza bakın ve Kürt Don Quijotelerin sayısını arttırmaya çalışın.

Ateş ve Su

Emin Akdamar'a

Ah, sözcükleri ömrüne kiralayan şair
Yaşadın işte
Kırılmayan bardaklardan
Kâğıt mendillerden korkmadan
Öldün yaşayarak

Orman yangınları tanıdık
Posta pulları damgasız faturalar
Karışık
Bir tek aşkın hesabını tutarak
Nasıl yoruldun artık

O cep telefonları
Ve büyük akvaryumlarıyla
Mutluyken hayat
Biri diğerinin gözyaşına yabancı
Geçtin kanatarak

Sanıyorlar ki dil
Sözcükleri bilen herkese verir
Ateşin ve suyun sırrına ermeden
Nasıl konuşur şiir

Ah, ömrünü sözcüklere kiralayan şair
Gittin işte
Mevsimler cezalı
Senden söz edecek hepsi
Güneş, ay ve yıldızlar eskimeyecek
Yaşadın ölerik

Ağustos, 2006 Gümüşlük

yeldakarataş

KADO dayı öz be öz yerlimiz, kapı komşumuzdu ve civardaki herkes yedi ceddini biliyordu. Çalışkan, girişken konuşkan, dürüst, hep güler yüzlü, sevilip sayılan birisiydi, bir kez evlenmişti. 4 erkek, 2 kız, 6 çocuk babasıydı.

O yılın eylül ayına kadar da işi gücü hayvan alıp satmaktı, her sabah namazla birlikte hayvan pazarına gider, gözüne kestirdiği birkaç küçükbaş hayvanı alır, birkaç lira karla kasaplara satardı. Heyzeran bastonunu el bileklerinden birine takar, Gevdi Çeto'nun kahvesinde yaşlıları ile ya aznif (domino) oynar veya satranç oynayanları izlerdi...

Kado dayının, Iraklı bir tüccar dostu vardı. Osman Bamerni adındaki bu tüccar, her yıl temmuz-ağustos aylarında 10-15 günlüğüne gelir, Kado dayının misafir odasına yerleşir ve Kado dayı ile harıl harıl konuşurdu. İşleri koyun ticaretiydi, sürü sürü koyunları Irak'a gönderiyorlardı.

Günlerden bir gün Kado dayının evine, Osman Bamerni yerine daha genç, ama Bamerni'ye çok benzeyen bir genç gelmişti. Çok geçmeden bu kişinin Osman Bamerni'nin peşmerge oğlu Azad olduğu duyuldu bütün kasabada. Birçok Kürt genci gibi Saddam'ın zulmüne karşı, dağlara çıkarak peşmergeye katılmış, uzun süre savaşmıştı. Şimdi hastaydı Azad. Ve dağlardan inip, sınırı geçip, babasının kadim dostunun evine sığınmıştı, dinlenip tedavi görmek için.

Aradan bayağı bir zaman geçmişti. Kado dayının misafiri, Azad Bamerni'yi, birkaç aydır hepimiz bilip tanıyıştık. O ayrıcalıklı kasabada ihbar, fitne fesat hiç yoktu, hele hele söz konusu olan bir misafirse, bütün kasaba etrafında kenetlenirdi. Ama işte bütün ülkede bir gerginlik vardı, o meşhur eylül ayıydı...

Herkes tedirgindi, ama Azad'tan dolayı bir kez daha tedirgindi ve bir gün korkulan oldu. Şüpheler üzerine birçok ev arandığı gibi Kado dayının evi de arandı. Aramada 3-5 kilo poşetsiz dökme çay bulundu. Şansa bakın ki, Azad da o esnada evdeydi, Azad'a kimlik sorulmuştu. Azad'ın hiç Türkçe bilmemesi üzerine şüpheler iyice artmıştı, arama üzerine Irak kimliği de bulunmuş ve gözaltına alınmıştı.

Haber kısa sürede bütün kasabaya yayıldı. Herkes çok üzgündü. Azad ile birlikte Kado dayı da gözaltına alınmıştı. Kimisi dua ediyor, kimisi serbest kalmaları durumunda mevlit okutacağına dair sözler veriyordu. Öyle ya işin içinde Azad'ın Saddam'a verilmesi ihtimali vardı, böyle bir şey yüreğine köz olurdu herkesin. Yıllarca kafalarını dik tutamazlardı, komşu il ve ilçelere karşı. "Bir peşmergeyi dahi barındıramadınız" cümleleri ölümünden beterdi, onurlu gururlu kasaba insanları için. "Vallahi zalim Saddam anında kurşuna dizer çocuğu" diye senaryolar kurup, üzülüyordu herkes.

Adliyenin önü kalabalıktı. Kimse orda durmuyor, herkes ötünde volta atıyordu. Geçerken şöyle göz ucuyla adliye kapısı yoklanıyor, en küçük bir kıpırdamada, hemen bakışlar başka yere kaydırılıyordu.

Kasabada tek haber kaynağı dönemin transistorlu radyolarıydı. Hemen herkesin radyosu vardı. Ve bütün kasaba biliyordu ki, radyo en iyi adliyenin yakınında olan radyo evinin önünde çekiyordu. Bu da bahane olmuştu, haber saatine doğru, radyosunu kapan adliyenin önüne koşmuş, orada haberleri dinliyor gibi davranarak tur atıyordu.

Kado dayının misafiri

"Tarihe geçecek bir dava bu... Ben ömrü hayatımda böyle bir dava görmedim ve eşitmedim, görmiyecağam ve de eşitmiyecağım da."

[enverözkahraman]

Herkes gibi benim de paçalarım tutuşmuştu, yine herkes gibi ben de hem Azad'a üzülüyor, hem de Azad konuşursa, "yandım keten helvası..." diyordum. Çünkü yine herkes gibi ben de Azad'ı yemeğe almış, defalarca çay ısmarlamış hatta birkaç kez cebine harçlık bile koymuştum.

Nihayet saat 15 sularında "Çıkardılar, mahkemeye çıkardılar" fısıltısı duyuldu. Karanlık çökmeden de kefaletle yedi emine teslim edilerek serbest bırakıldıkları yayıldı çarşıdan mahallelere, biz halen cesaret edip adliyeye giremiyor caddede döne dolaşa bekliyorduk. Bir ara adliye sokağında bir kalabalık, aralarında Kado dayı mahalledeki evlerine doğru yürüdüler?

Akşam yemeğini Noter Neco ile yedik, meraktan çatlayacağız. Kado dayının evine doğru yürüdük, toprak damlı evin köşesini döner dönmez, bir ayakkabı deryası ile yüz yüze geldik. Evin tıklım tıklım olduğunu ve içeriye giremeyeceğimizi anladık, döndük. Çarşıya doğru yürüyoruz, bir kadeh atalım dedik kahrımızdan, ondan da vazgeçtik. Dava vekili Rıza geldi aklımıza. O da bütün bu olanların bir parçası olduğu için Kado dayının evine gitmek yerine, kendi evinde toplanan meclise anlatıyordu, diye düşündük ve evinin yolunu tuttuk. Kapıyı bize Rıza'nın eşi Kitan açtı, oturduk hoş beşten sonra, Rıza'ya derdimizi anlattık: "Kado dayının evi çok kalabalıktı, ana baba günüydü oraya giremedik, meraktan çatlayacaktık sana geldik"

Dava vekili Rıza Abe minderinde kasıldı, şişindi, kasıldı şişindi... Zafer kazanmış bir komutan havasında söze başladı,

"Tarihe geçecek bir dava" dedi. "Ben ömrü hayatımda böyle bir dava görmedim ve eşitmedim, görmiyecağam ve de eşitmiyecağım da. Kado dayı hakımın karşısında bitmişti, o koca adam ahaa böyle bir yumah olmuştı, ben ne diyeceğimi şaşırılmışım, Hakim ne sordiyse Kado dayıda tus yoh. Bir ara Azad ayağa kalktı, (Ben şimdiye kadar konuşmadım, ama artık konuşmak istiyorum) dedi hakime... Hakime tercüme ettim, hakim, (konuşsun konuşsun) dedi... Azad, (Ne pahasına

Kado dayının evine doğru yürüdük, toprak damlı evin köşesini döner dönmez, bir ayakkabı deryası ile yüz yüze geldik. Evin tıklım tıklım olduğunu ve içeriye giremeyeceğimizi anladık, döndük.

olursa olsun, babamı fazla üzmemek sizinde değerli zamanlarınızı almamak için, orispi anami ve nasıl bir orispi çocuğu olduğumu itiraf edeceğim...) dedi. Ben heyretten küçük dilimi yutmuştum, ne çocuğu ne orispi anlamamıştım ama bende aynısını tercüme ediyem. Bu sefer hâkimlerde şaşırıldı. Azad eliyle Kado dayıyı göstererek, (Hâkim bey bakın bakın bu adama bir yumak olmuş, bu adamı birde dün görseydiniz. Ben şimdi 21 yaşındayım, burada doğmuşum, buralıyım, bu yaşlı adamın oğliyim) dedi. Ben dondum, eec kadoyu hepimiz biliyih.. ben ha tercüme ediyem ha hakim sorıy, Azad da açıldıh-ça açılıy" (1959 yılında bu adam benim anam ile evli, bu adam, paragözün biri imiş ananın anlattığına göre. Aliymiş eline bastonu, koyun alacağı diye köy köy dolaşmış, anlamıda yalnız bırakılmış, bir gece geli bahiy anamla çoban aynı yaktakta, işte o zaman ben kundaktayım, babamla çoban boğuşurken anam alıy kundagımı o gece baba evine. Ailenin hepsi utancından çıkıy gidıy Irak'a Bamerni köyüne, ben orada babasız büyüyem, anamgil kaç sefer bu gördüğünüz vicdansızla heber saliylar, gel al şipani, diye gelmedi bu vicdansız... Yıllarca babasız kaldım yaban ellerde sıgırtmaçlık yapım, çobanlık yaptım, xulamlık* yaptım, bu adamı asla af etmeyeceğim, benim suçum neydi, bana sahip çıkmadı bu güne kadar. Ben onun oğluydum. Anam bana iki yıl önce soyledi. Geçen sene Saddam'ın uçakları köyü bastı her taraf bombalandı ne ana kaldı ne hısım, ne akraba ben bağlardaydım canımı zor kurtardım, sora sora geldim buralara kadar. Gerisi malum, karşınızdayım.) Kado dayı, Azad'tan daha büyük artist çıtı, ikide bir ağlar numarası ile, yeter, oğlum yeter rezil etme beni ele güne karşı, demesi ap ayrı bir tiyatöra... Sonunda beni dürterek kalktı oğlana sanıldı, tapular hisseler hepsi sana

helas olsun, dedi. Hakim de nerdeyse ağlayacaktı... Hakim Kado dayıya, (Ne diyisen dedikleri doğrumu?) diye sorunca Kado dayı elini yanağı ile örtüp, utanıyormuş numarası yaparak, bi Erol Taş gibi (Hakim bey utaniyem utaniyem, bu velet ben rezil etti, ömrümün sonunda, bu da başıma gelecekti, eski ihtiyar adamlar unutmuştu ancak, aha şimdi bir parmah bal oldu herkese; ama ne diyebilirem ki, kuldan saklanır ama Allah'tan saklanmaz, söyledikleri dorğedir, boy-num size karşı kıldan incedir, zaten şimdiki avradım de biliydi bu meseleyi, zaten yol bilmedih yordam bilmedih 6 çocuk yaptih hakim bey, aha buda 7'nci oldu. Elbet Allah bunun rızkını de verir. Öyle degil mi hâkim beg?) dedi. Bunun üstüne kefalet ve yedi eminle salındı ikisi, şahitler dinlenecek...?

Kado dayının kapısının önündeki ayakkabı deryasını şimdi daha iyi anlamıştık. O gece satranççı, aznifçi(dominocu) olan olmayan bütün yaşlılar, şahit olmak için oraya koşmuşlar. Birbirlerine söz vermişler, hatta Kado dayının olmayan ilk karısına yani Azad'ın annesine bir de isim bulmuşlar, Xitê**... Ama bu şahitliğe karşılık olarak Kado dayıdan iki şey istemişler. Birincisi bundan sonra aznif(dominocu) oynarken domino taşını masaya sert vurmuyacak, ikincisi mahkeme sonunda, günahların kefareti için Berçelan yaylasında fakirlere iki koç kesilerek ziyafet verilecek...

Kado dayı bir oğul kazandıktan birkaç gün sonra, yanından geçen bir densizin "orospu karlı" demesine dayanamaz ve oraya bir damla su gibi düşer kalır, Azad ise galiba şimdilerde Dohuk'ta BM bürosunda çalışıyor. ☞

* Xulam: Hizmetçi...

** Hakkari yöresinde henüz isim bırakılmamış kız çocuklarına Xitê, erkek çocuklarına ise Pizo denir!

Dengbêjlerim

SIZE dengbêjlerimi anlatayım. Evet, dengbêj, dengbêjlerim, dengbêjlerimin sesi, kelamı, dili. Bunları anlatayım size. Ancak dengbêjlerimi anlatmaya başlamadan önce ilkin dengbêjin ne olduğunu, kim olduğunu, ne yarattığını belirteyim.

Anadilim Kürtçede deng sestir. Bêj ise sese biçim verendir, sesi söyleyendir. Sese ruh kazandıran, sesi canlı hale getirendir. Sesi meslek edinmiş usta, mekânı ses olmuş insandır.

Dengbêj, sese nefes ve yaşam verendir.

Dengbêj, sesi kelam, kılâm, müzik haline getirendir.

Dengbêj, söyleyendir, anlatandır.

Tıpkı yazılı edebiyatın ilk dengbêji Homeros gibi. Tıpkı ilk söz ustası Homeros'un İlyada'ya başlarken söylediği gibi; Söyle, tanrıça, Peleusoğlu Akhilleus'un öfkesini söyle.

Acı üstüne acıyı Akhalara o kahre-

[mehmeduzun]

den öfke getirdi, Ulu canlarını Hades'e attı nice yiğitlerin, gövdelerini yem yaptırı kurda kuşa...

Söyle tanrıça, kör ozan Homeros'un tanrıçası söyle... Yani sesi dile getir, sese nefes ver, sesi kelam haline getir, sese ritm ver. Ve Homeros'un sevecek sözünü ettiği aoidos, aoidoslar. Yani sesin sahibi, sesi kelam haline getiren, söyleyen; sesi, kelamı meslek eden; sesle bir olan, sesi, kelamı yaşam haline getiren. Yani tanrıça; Mousa, Mnemosines; aklın, düşüncenin, belleğin koruyucusu, kollayıcısı tanrıça; yaratıcılığın simgesi tanrıça.

Yani dengbêj; söyleyen, sözü nakşeden, belleği canlı, diri tutan, hatta bellek olan.

Ancak dengbêjin tanımı sadece bu kadar da değil, bu kadarı bir dengbêji tanımlamak için oldukça eksik; dengbêj, sadece sese biçim veren, onu söyleyen değildir, aynı zamanda sesi stran, müzik haline getirendir de. Tıpkı

Homeros'un tanrıçası gibi: Söyle, tanrıça. Yani stran, kılâm olarak, bir ritim, bir makam eşliğinde, bir müzik haline getirerek söyle. Söyle, öfkeyi söyle, öfkeyi dinleyiciye ulaştır, kelamı bir inci gibi dizerek, bir kuyumcunun elması işleme-si gibi, kelamı işleyerek, söyleyiş biçimiyle kelamı güçlendirerek, kelamı kılâm haline getirerek dinleyicinin yüreğine, ruhuna hitap et.

Evet, dengbêj, yani Homeros'un tanrıçası. Sese biçim ve ritim, yaşam ve duygu veren; kelamı, sözcüğü gönül ve yüreği terbiye eden, çoşturan, teselli eden bir güç, bir kaynak haline getiren "tanrıça..."

İşte dengbêj bu; insana, insanlığa bir dil; kimlik, tarih, benlik, bellek veren ses, nefes; insanı, insanlığı, insani anlatıyor, çağlar boyu, zamanlar boyu, kesintisiz bir çağlayan haline getiren kaynak.

Dengbêj; kalem ustası kılâm ustası.

Kürt Stranlarında Erotik Bir Bölge: Memeler

KÜRT stranlarının içeriğine dikkat edildiğinde, kadın memeleri bahsinin özel bir yer tuttuğu fark edilecektir. Aşk konu alan hemen her stranda memelerden söz edilir. Bu stranlar Kürt folklorunda erotik bir edebiyatın da temelini oluştururlar. Pornografik edebiyatın doğrudan okurların cinsel duygularına hitap ettiği bilinir. Ancak bu stranlar, edebî değerleriyle pornografiden son derece uzaktırlar. Erotik ile pornografik yaratıların arasındaki sınır bazen incelse de, yıllarca değeri ve yüksek üslubundan bir şey kaybetmemiş stranların bir ölçüt olduğunu söyleyebiliriz.

MEMELERİN SUNUMU

Kürt stranlarında en dikkat çekici özelliklerden birisi, memeler üzerine söylenmiş stranların kadınlar ağzından söylenmesidir. Bir kız ya da kadın birine âşık olduğu zaman, ona önce memelerini sunar, ona izin verir ve bütün korkuyu üstünden atar:

Derwêşê Evdî'den:

*Gül desenli desmalı getirdim
Sarı memelerimin çiftini içine koyup sundum
gönülümün azizine.*

Ahmedo Ronî'den:

Ahmedom, ışığım, adım Besna'dır benim
Ellerim, parmaklarım ince narindir,
Ben zavallının göğsü köşk ve saray gibi
Çevir şimdi sürünü de sal üstüne, yuvarlan
Bile isteye izin verdim sana

Kadınlar âşıklarını mutlu etmek için ellerinden gelen her şeyi yaparlar. Bu stranlarda en büyük ikram, memelerdir. Bu yüzden de kadınların seslenmeleri şekil değişir. "Hey lo lo Delal" stranındaki kadın her şeyini sunar:

*Aman hayran olduğum
Evin güzelini uğurlayacağım
Bir kahvaltı hazırlayacağım güzelime
Şu Hınısların bütün yağım toplayıp katacağım
Eğer güzelim buna da kayıl olmazsa
Şu çift memelerimi ona sunacağım
(...)*

*Aman ey hayran olduğum
Mardin ovası da dümdüz bir ova
Yıkılası Karacadağ'ın burnu eğilir üstüne
Ben güzelin, ben düşkünün memelerinin arası
Silme altın ve gümüşür*

Biri kızın sevgilisinin geliş haberini verdiği, kız, müjdeyi veren kişiye de memelerini sunabilir. Bu, şüphe yok ki âşıklarının sevgisinin büyük olduğunu gösterir. Müjdeyi getiren, kızın sevgilisi değildir elbette, ama kız ona, tabii folklorik anlamında, memelerini sunabilir:

*Oğlan, kurban olayım,
Ağrı Dağı'ndan ülkeye doğru
Biri kalkıp da, ey köle, seninki geldi dese
Ona sol gözümü, sağ mememi
Hediye vereceğim
"Delalê Berîyê"de ise kız müjdeciyeye, bu kez sağ yanaktan bir öpücük vermeye hazırır:
Büyük yemin etmişim ben.*

*Bana evin güzelinden bir haber getiren biri olursa
Ona babamın Nusaybin Çayı kıyısındaki
Yedi değirmenini vereceğim
Eğer ona razı gelmezse, sağ yanaktan
Bir buse vereceğim hediye diye*

Bu stranlardan kadın, sevgilisinin memelerine bir an önce ulaşması için hemen her zaman uygun şartları hazırlar. Kadınların sabırsızlığı bazen çığırından çıkar. Anne babaları ya da kötü kocalarından gelen bir olumsuzlukla karşılaştıklarında, âşıklarının memelere ulaşması için farklı planlar üstüne

Kürt stranlarında memelerin sunulması, kadın ve erkek arasındaki bütün şüpheleri, kıskançlıkları, güvensizlikleri ortadan kaldırır

[rohatalakom]

kafa yorarlar. Kadın, bu görüşmeden kim-senin haberinin olmasını istemez. Buradaki gerçek arayışında, Kürt kadınının sevgisinin iki kişinin sevgisinin üstünde olduğu ortaya çıkar. Onları her şeyin üstünde tutar, "İki yürek ve dört göz arasında ileri geri konuşan, ömründen hayır görmesin" Bu altunî sözler üzerine düşünüldüğünde Kürt kadınının ne kadar özgür düşündüğü ve irade sahibi olduğu görülür. Yine de birkaç nedenden dolayı kendini korumak zorunda kalır. Ama ay yittiğinde, ortalık karardığında kendini mutlu ve güvende hisseder:

*Çıkmış köyümüzün heybetli ayı
Küsmüş de, benim şansına batmak bilmez
Oğlan, kurban olayım, ay batsın da öyle gel
Gel de ben düşkünün göğsünü bir aç
Üstünde koyun kaymağı,
şeker gibi çamış yoğurdu var
Here de Mëvan'dan:
Ey misafir, baba evimi sorarsan
En önde
İki sıra duvarı var
Dört köşe şekilde
Sonra, babamların tavlası deliktir
Bir gece yarısı oradan aşağıya geç*

*Eğer anne babam duyarsa
Benim memelerin misafiri değil,
Gece bekçisidir bu
Şaşırmış
Susamış da su arıyor burada diyeceğim.*

Bazı stranlarda kızlar ve delikanlıların memelerin sunulması sayesinde görüşmeleri, çağdaş bir âdete dönüşür. Aşağıda da görüldüğü gibi kız annesine öğüt veriyor ve içinden geçeni hiç saklamıyor:

*Geceleyin gel babamın evine
Ben yatağımı bir sereceğim
Eğer annem, "ne oldu, nedir yırtılan?" derse
Diyeceğim ki, "A bilmez ana, bu zamanın
gençlerinin bir âdeti de budur:
Üç gündür yakışıklım bana darılmış,
Çifte mememi sunacağım ağzına."*

Kürt stranlarında memelerin sunulması, kadın ve erkek arasındaki bütün şüpheleri, kıskançlıkları, güvensizlikleri ortadan kaldırır. Bu ifade ve ödüllerin aşkın manifestosuna dönüştükleri iddia edilebilir. Öte yandan, kadınlar bu manifestoyu parçalayıp bir tarafa atabilirler. Bu da Kürt stranlarında istemezlik, sevmeme ve gönülsüzlük simgeleridir. Bu protesto ve karşı çıkma da, kadın rolleri hakkında bizleri epey aydınlatıyor.

Kadın memelerini sunduğunda, yalnızca sunmakla kalmaz, "tapu"dan da söz eder. **Bavê Seyro'dan:**

*Seyro'nun babası, kurban olduğum,
neden ses vermezsin?
Aluca'nın dört evini yerle bir etmesin de
Benim gibi kızın memelerini Mardin Kayası gibi
Üstüne tapulamazsın?*

Rohat Alakom'un *Nûdem* dergisinin 1992 tarihli 4. sayısından kısaltıp çeviren: Selim Temo

REŞÎDÊ BASO İLE YAPILMIŞ SON SÖYLEŞİ:

Radyoda savaşıları, isyancıları söyletmediler

BU söyleşiden sonra, kameraya dönüp Allahaismarladık dedik... Ama büyük dengbêjin 12 Nisan 2006 için Azrail'le söyleştiğini bilmiyorduk. Bu söyleşiyi, yılbaşından birkaç gün önce yapmıştım. Sonra da söyleşiyi çözümleyip yazıya geçirmeye çalışırken, 13 Nisan günü kardeşim, kadim dostum Dilovan telefonla kötü haberi verdi. Güzel sesli dengbêjin bu yalancı dünyadan göçtüğünü söylüyordu. Kürt halkının başı sağolsun. Sevenlerinin, dinleyicilerinin başları sağolsun. Ailesinin, çocuklarının, aynı şekilde Dilovan'ın başı sağolsun...

Elbette çok klasik bir soru olacak ama, yine de soracağız: Kimdir Reşîdê Baso? Sözü şöyle açayım; bildiğim kadarıyla aileniz aslen Kars'ın Qulp (Tuzluca) ilçesinden, Tendürek Dağı civarındaki köylerden göçmüşler Ermenistan'a.

Dediğin gibi ailemiz İntabê ovasından Tendürek köylerine gelip yerleşmişler. Sonra da, ne yazık ki bilindiği gibi dincilik Kürtlerin ocağını söndüren nedenlerden biri olmuştur her zaman, 1914 yılında kaçıp Ermenistan'a gelmişler. Sovyet devletine sığınmışlar. Ama o dönemde Ermeni toplumuyla birlikte bizim halkımızdan da pek çok insan katledilmiş. Bir şekilde kurtulup gelmişler velhasıl...

Evet dayı can, 1946'da Ermenistan'ın başkenti Erivan'a geldin. Burada bir hemşerileriymiş gibi şehirli hayatı sürmeye başladın. Dil ve kültür açısından hayli ileri olan bu şehirde yaşarken vatansız olduğunuzu düşündün mü hiç, buranın vatanın olmadığını, burada muhacir olduğunuzu düşündün mü?

— İnan ki, Allah şahit olsun ki doğruyu söyleyeceğim. Ömrümüzü Ermenistan'da geçirdik, evet. Ama güzel bir ömürdü. Şunu söylemem gerekir ki Komünist Parti dönemi çok iyiydi. Son dönemde bir deprem oldu, devletin kanunları değişti, sosyalizm yıkıldı. Her şey çok kötü biçimde bozuldu. Toplum tarumar oldu. Daha beter oldu. Şimdi ise Almanya'dayız. Yine de bana söyle sen, insanın vatanının yerini tutar mı? İnsanın vatani olur mu hiç? Ne kadar da zor, düşün ki üç kuşak üst üste aynı yerde yaşamamışız! Vatanimiz olmadığı için böyle zulümler, katliamlar yaşamışız.

Reşîd dayı, dengbêjlik dışında bir iş yapıyor muydunuz?

Evet, fabrikada çalışıyorduk. 43 yıl çalıştım orada. Sovyet ülkesinden tut da Japonya yakınlarındaki Pribatika'ya kadar gittim. Sibiryalara kadar gittim, bütün o yerleri gördüm. Çünkü çalıştığım fabrika beni oralara gönderiyordu. Bazen altı ay boyunca yollarda, trenlerde olurdum. Son 4-5 yılda hanımı da alıyor, pek çok yeri gezdiriyordum. Moskova'nın bütün yollarını arşınladık. Rahmetli babamı da 1972 yılında Japonya sınırına kadar götürdüm.

Kaç stran yaptın bugüne kadar?

— Benim kaydedilmiş 43 tane stranım var. Hem Kürt Radyosu'nda, hem de Yezidi Radyosu'nda.

43 tane stranın radyolar tarafından

kaydedilmiş. İçlerinden yalnızca "Peyao, Ha Peyao" meyle icra edildi. Öbürlerinde hiç enstrüman yok, neden?

— O zamanlar pek az müzisyen vardı. Bir tek Egîdê Cimo ve diğerleri vardı. Onlar da hep düğünlerde, şenliklerde olurlardı. Her zaman radyoda değillerdi. Sonra Xelîlê Evdile filan yetti. Ama müzisyen eksikliği vardı hep.

Radyoda, diyelim ki filan gün filan saatte Reşîdê Baso'nun filanca stranı kaydedilecek bir yönetim yok muydu?

— O zamanlar Xelîl Muradov sorumluydu. O hazırlıkları yapardı önce. Biz stranbêjler gittiğimizde fotoğraflarımızı çektirirdi. Kerem ve Seyad da vardı o zamanlar, onlar da çalışırlardı.

Radyolarda kaydedilen stranların dışında Reşîdê Baso, yüklü bir dengbêjdir. Kafasında, urbasında yüzlerce stran vardır. Radyo yönetimi bütün stranların okunmasına izin vermiyor muydu? Acaba, keşke okumama izin verselerdi dediğin bir stranın var mı?

— Beynimde yüzlerce stran var. Stranlarımın çoğunu yazdım ben. Ne yazık ki Kiril alfabesiyle. Ama hepsini okumamıza izin vermiyorlardı. Savaşlar, ağalar, beyler, şeyhler, pirlere hakkındaki stranlara izin yoktu. Ahmedê Şewêş gibi, Mirazê Pirazî gibi, rahmetli amcam Necoyê Cemal gibi, yine adı şimdi aklıma gelmeyen çok iyi dengbêjler vardı. Bir tarafta savaşlar, kavgalar oluyordu, öbür tarafta dengbêjler bunların stranını yapıyorlardı. E kardeşim, bizim stranlarımız da çoğunlukla savaşlar, davalar, anlaşmazlıklar üstünerdir. Dengbêjler bunları okuyacaklardı tabii, ama buna

izin yoktu.

Bize Necoyê Cemal gibi bir dengbêjin kayıtlarının olmasının nedenini söyleyebilir misin? Neco gibi nice-leri vardı, ama herhangi bir radyoda kayıtları yok, neden?

— Rahmetli Neco'yla aynı aşiretteniz. Ailesi çok zengin ve ünlüydü. Onu dinlemeye doyamazdık. Düşün artık, 1938-1940 yıllarında, 10-12 yaşındayken sevmeye başladım stranları. Çünkü ben çocukluğumdan beri Neco'nun etkisi altına girdim. Ondan pek çok stran aldım. Bir Ermeni dengbêj vardı, adı Yêvok'tu. İnanır mısın Karapetê Xaço filan onun ya da Neco'nun bulunduğu mecliste ağzını bile açmazdı. Üç gün üç gece oturup okurlardı, sonu gelmek bilmezdi. Allah rahmet eylesin onlara.

Reşîd dayı, Erivan Radyo'sunda bazı şeyler yasaktı, izin vermiyorlardı. Ama radyoya gidip Yezidi Kürtlere yönelik katliamlardan söz eden bir stran okudun mu hiç?

— Evet, Şerê Dellanê'yi okudum.

İyi, peki nasıl izin verdiler o strana? Anlamadılar mı acaba? İçinde ağaların, beylerin adı geçmiyor diye mi karıştırdılar?

— Doğrusu ben de bilmiyorum ve nasıl izin verdiklerini halen de anlayabilmiş değilim.

Evet, ben biraz da seni gençliğine götürmek istiyorum, maziye bakalım biraz... Sen "Felekê" gibi stranlar, edebî güzellikler yarattın. Ama hiç gençliğinde hanımın için bir stran yapmadın mı?

— Nerden bileyim azizim. O zaman, toyluğumuzda üst üste o kadar çok stran okurduk ki. Mesela: "Deli oğlan git, babamların kapısından böyle geçip durma, kandırmaya kalkışma / Takken başından düşecek, düzeltme / Umudum sensin, beni unutma..." Düğünlerde böyle karşılıklı söylerdik. Ben söyledim o tekrarları, o söyler ben tekrarlardım.

Sovyetlerdeki dengbêjler arasında,

radyoya çıkanlar ya da çıkmayanlar da içinde olmak üzere, hangisi için hiç sakinmeden "falanca dengbêj birikimli bir dengbêjdi, tam bir dengbêjdi" diyebilirsin?

— En başta Ahmedê Şewêş, Mirazê Pirazî, Necoyê Cemal, Ermeni olduğun söylediğimiz ama çok iyi Kürtçe okuyan Yêvok... Ha, ha bir de Ordî, Ordîxanê Kotê...

Erivan Radyosu nasıldı? Şöyle söyleyelim; Kürtçe bölümünde Kürtler kendi kültürlerini o radyoda rahatça dile getirebiliyorlar mıydı? Ermenilerin etkisi ya da zorlaması oluyor muydu yönetim üzerinde?

— Yok, yok, Allah için böyle bir şey yoktu. Bir güne bir gün o mert insanlar siz yabancısınız, yok burası vatanimiz değil gibi bir şey söylemediler. Yok, hayır hayır... Doktora, profesöre varana dek insanımız vardı. Kürt kimlikli. Hecîyê Cindî, Emîne Evdal, Erebe Şemo ve diğerleri gibi...

Ermenistan'da bir şenlik olacağı zaman herkes eşini dostunu çağırıyordu elbette. Bunların dışında özellikle bir dengbêj çağırılır mıydı?

— Hayır, gerek kalmıyordu. Çünkü o zamanlar millet yan yanaydı. Birlikte bir hayat vardı. Bir şenlikte pek çok dengbêj bir araya geliyordu. Bu yüzden hususi olarak bir dengbêj çağırma gerek kalmıyordu. Radyolarda kayıtları olan o dengbêjler şenliklerde sık sık bir araya geliyorlardı.

Serhat'ta iki dengbêj atıştığında sözünü tamamlayan öbürünü takdim ediyor, benzer şekilde bazen biri söylüyor, öbürü ise durur, ta ki sözü alan sözünü tamamlayıp içini dökene kadar. Ama sizde biri daha bölümü bitirmeden öbürü başlıyor, neden acaba?

— Bize pek de sempatik gelmiyor. Değerini düşürmek gibi bir şey! Doğrusu bu usulümüz benim de hoşuma gitmiyor. Çok defalar ayıplamışım. Ama hepsi böyle değildi. Yalnız şu rahmetli Karapetê Xaço sabır nedir bilmezdi! Daha stranın bir dizesi ağzındayken o öbürüne başlardı. Karapetê Xaço'nun çok bildiğini söylerler, ama Suriye Ermenisi bir dengbêj gelmişti, Naçax köyünden, adı İsrail'di. Allah rahmet eylesin, çok iyi bir stranı da var bende. Karapet için derdi ki, "Yahu benim öğrencim değil miydi?" Ne diyeyim... ☒

Kürtçe'den Çeviren: Selim Temo

[derwêşserhedî]

Xecê Ana ve Meta Nazê

XECÊ Ana ve Meta Nazê, Kars'ın Diğor İlçesi'nde yaşayan iki kadın dengbêj. Beldenin yaşlı kadınları zaman zaman bir araya gelerek sıranlar söylüyorlar, ağıtlar yakıyorlar, Kürt destanlarını hatırlatıyorlar. İşte bu kadın dengbêjler divanının iki önemli ismi olan 70 yaşındaki Dengbêj Xecê Ana ve dengbêj Meta Nazê, Dağpınar Belediye Başkanı **Ayhan Erkmen**'e konuştular.

Cemile ile beraber söylediğimizde dinleyenler mest oluyordu. Kız kardeşim genç yaşta vefat etti, bu beni çok etkiledi bir dönem küstüm söylemeyi bıraktım.

Genelde ne tür stranlar söylersin?

Xecê Ana: Ben her tür stran söylerim. Ben çok acı çektim. Abim öldürüldü. Ben stranlarımı ölüm üzerine söyledim. Hatta köyde ölen gençler üzerine cenaze evlerinde ağıtları ben yakarım. Oğlum Silho siyasetten 11 yıl 4 ay tutuklu kaldı ben stranlarımı hapislik üzerine söyledim. Şimdilerde benim son beşim 7 yıl aradan sonra doğduğum 17'lik oğlum Deniz dağa çıktı, ben stranlarımı ona yakıyorum onun gidişine, gülüşüne, boyuna posuna. Oğullarımdan ayrı oturuyorum Deniz'im evini bekliyorum ya bir gün gelip anasını da götürecektir.

META NAZÊ

Meta Nazê kendinizi tanıtır mısınız?

Meta Nazê: Ben bura doğumluyum. 65 yaşındayım.

Dengbêjliğe nasıl başladınız? Ne tür stranları seviyorsunuz?

Meta Nazê: Ben dengbêjliğe oda kültüründen, Erivan radyosundan ve babamın gramofonu vardı oradan duyduğum stran ve klamlarla başladım. Erivan radyosunda Eyşe Şan, Karapêt, Qubara Xudo beni çok etkiliyordu. Babamın gramofonunda da Celal Güzelses dinlerdik. 3-4 evde radyo vardı. Gramfon sadece bizde vardı. "Lo lo Muho" en çok sevdiğim strandı. Ben genelde aşk stranlarını seviyorum. Çünkü benim ömrümdede aşka adanmış bir ömür. Ben Ramazan'ın babasına âşıktım (*Razaman oğlu, babası da şimdi ki eşi*) halende ilk günkü gibi aşığım. Tüm aileyi karşıma aldım ona varmak için.

Nasıl tanıştınız?

Meta Nazê: O askerden gelmişti. Ayakkabıları yeni idi ve cart cart diye ses çıkartıyordu yürüyünce, uzun bir palto giymişti. Ben arkadan gördüm onun boyuna posuna vuruldum. Yüzünü dahi iyi görmedim ve kendime dedim ki keşke ben bunla evlensem. Haber saldım beni istemesi için komşunun evinde buluştuk babamlar duydu beni dövdüler karşı çıktılar ben babamın karşısına çıktım beni vermesen kendimi öldürürüm, dedim. Verdi ve ben buna halen aşığım. Stranlarımı da genelde onun üstüne atıyorum. Böyle meclislerde ve düğünlerde söylüyoruz Xecê Ana ile. ☑

Ailede başka dengbêj var mı?

Xecê Ana: Evet babam, abim battal ve kız kardeşim Cemile. Hele kız kardeşim

Ka bêje!*

evrimalataş

evrimalatas@esmerdergisi.com

Şehirlerarası otobüslerde Malatya sınırına varana kadar Özcan Deniz'in sesi yükseliyorsa misal, Doğubayazıt'a uzandığında Şakiro'nun sesi, bir dedenin dönüp de torununu tokatlaması kıvamında utangaçça yerini alır

Egîdê Cimo ile Feyzoyê Rizo'yu hatırlamamak mümkün mü? İlk geldiklerinde Diyarbakır'a, birinin kemeri yoktu belinde, öbürünün ağzında dişi... Gasparyan ile sahneye çıkan, kavalını konuşturan bir yaşlı adam ki Egîdê Cimo, pantolonunun belini ipe tutturmuş! Feyzoyê Rizo'yu gözünü kapatıp "Ewdalim" diye bağırıyorsunuz siz de...

Başka biriydi Fadilê Kufragî... Siyah gözlükleri, elinde bastonu, koluna kimi almışsa onun yordamıyla yürüten... Mardin'den gelmişti. Bebekken gözleri ağrıyınca, tereyağı ile unu kavurup gözüne sürmüşler iyileşsin diye. Gözleri yanmış! Fadilê Kufragî, saatlerce susmadan söyleyecek bir adam. Kolunda birisi varsa eğer...

Sözü uzatmaya gerek yok. Dengbêjler diyince, söz dolanıp dolanıp, tozlu yollarda bir naçar arabaya, arabada bir naçar teybe, oradan bir yalnız sese uzanır çünkü. Bir coğrafyanın tozlu yollarında dolanır durur. Bir gün gelir taktenden düşer. Yapayalnız gözlerini yumar. Toprağa giden bir ufak bedenle, onlarca hikâye, destan da yok olur! Zira bizim yanıp döndüğümüz, övgülerle donattığımız bu kültür, Mem û Zîn'in türbesi gibidir. O türbe bir aynadır. Yolu düşen bir uğrasın. Çöpün, tozun toprağın içinde yatıyor Mem ile Zîn!

* Ka bêje!: Haydi söyle! ☑

i NŞAATLARDA çalışırken, yoldan yörenen geçen bir takım elbiseli beyin kartvizit uzatması ile bir başka

dilde şöretin kırmızı yapraklarını başlarından aşağı döktürmedikleri için onlar hâlâ dengbêjdirler. Sesleri, sallana sallana giden dolmuşların ana yollardan topraklı köylerin, ilçelerin yollarına saptığı anda yükselir. Yolların tozu, dağların rengi, arazilerin düzlüğü ve arabanın arkasında Kürtçe koşuturan çocukların varlığı, ancak onların sesi teypten yükseliyorsa görülür. İşte bu sebepten, dengbêjler ile kartvizitleri geri çevirmeyen torunları arasındaki fark yollarda en iyi kendisini sobeler. Şehirlerarası otobüslerde Malatya sınırına varana kadar Özcan Deniz'in sesi yükseliyorsa misal, Doğubayazıt'a uzandığında Şakiro'nun sesi, bir dedenin dönüp de torununu tokatlaması kıvamında utangaçça yerini alır. Beylerin divanlarından çıkıp, yine beylere uzanan bir serüvendir ki bu reddedene sefillik düşer. İstedığımız kadar övgüler dizelim dengbêjlere. Tozlu yollarda hâlâ yalnız sesler onlar. Yoksul ve yalnız!

Diyarbakır'da bazen elinde teyple dolaşan yaşlılar görürüz. Sesini teybe kaydedip, kaseti çoğaltıp, eline de teybi alıp, gezerek satarlar. Mesela Sanat Sokağı'nda oturup çay içen gençlerin başında durur, seslerini dinletirler. Ondan önce bir sakızcı veya boyacı, simitçi, yormuşsa eğer çay içen gençleri, elinde teybi ile dolaşan bu yaşlı adam, sıradaki satıcılar arasında yerini alıp, sessizce ayrılır. Bazen Dicle Fırat Kültür Merkezi'nin avlusundan içeri girdiğinizde, kümelenip de sırayla söyleyen dengbêj grubunu görürsünüz. Çaylarını yudumlar, birbirini dinlerler. Bunlar şanslılardır...

Erivan radyosundan beslenenler, Ermenistan'daki dengbêjleri çocukluklarının bir kenarına koyar. Sestir duyduğumuz. Oysa ses her zaman yanlıtır. Sesin sahibini tanımazsın. Yalnız ölür çoğunlukla sesin sahipleri. Ölümünden çok sonra haberini alırsın. Ayşe Şan, Karapêtê Xaço gibi. Kalacak yerleri, bir bakanları olmadığı için derneklerde yatıp kalkan, oranın temizliğine bakanları duyduunuz mu hiç? Ya da Ermenistan'daki dengbêjlerin çoğunlukla yaz geldi miydi hamallık yaptığını...

Diyarbakır'daki festivallerden birinin organizasyonu sırasında öğrenmiştik bunu. Hangi dengbêji aradıysak ulaşamadık. En sonunda radyo görevlisi Kürtçe söyledi: "Bu mevsimde kimse buralarda olmaz. Hepsini çalışmaya gitti!"

BDULQADİR Kızılkaya'yı tanımayan, onunla günler ve geceler boyu sohbet etmeyen, daha doğrusu onun Zap suyunun ilk bahardaki her şeyi önüne katan akıntısına ve uğultusuna benzeyen sohbetini dinleyemeyen, onun zihnindeki yüzlerce mamık ve metelok, stran û heyranok, çîrok û çîrvanokları duymaz. Çünkü Ebdülqadir Kızılkaya Ebcet ve Ceyriyat ilmiyle o kadar meşgul ki, beytlerini, şenbendlerini ve efsanelerini dinleyebilmek için dinleyicisinin modern çağın aceleciliğini bir yana bırakıp, onun dizlerinin dibine oturup, şeyhine sadık bir müridin sabrıyla günler ve geceler boyunca onu dinlemesi gerekir. Çünkü Ebdülqadir bildiklerini on yıllar boyu dinleyerek edindi. Öyle kolay bir şekilde beyhude bir-iki sohbetle berhava etmez. Senin istediğini sana verebilmesi için, onun istediğini anlamalı, idrak etmeli ve takdir etmelisin ki, hatta ve hatta onun vermek istediklerinden kabank bir dosya tutmalısın ki, istediğin birkaç şeyi alabileşin. Çünkü "onun dilinden dökülen her söz toplumsal bilinci aydınlatan, diri tutan tek şey"dir.

Şimdiye kadar Ebdülqadir'in aydınlık zihninden bir şeyler alabilmiş en şanslı insan sevgili küçük kardeşi Muhsin Kızılkaya'dır. "Diwana Berze" (Kayıp Divan) ikisinin 30 yılda başardığı güzel şeylerden biridir. "Eski Zaman Eşkiyalı" da bir nebze öyledir. Bunlar Muhsin Bey'in Ebdülqadir Kızılkaya'nın zihninden derledikleri güzel eserlerdir. Benim yayına hazırladığım "Felsefa Hejde Hezar Aleman" ise istediğim çîrok ve stranların, beyit ve efsanelerin bir nevi diyetidir. Ancak henüz bunu başarabilmiş değilim.

25 Eylül 2006 tarihinde yine Ebdülqadir ile konuşmaya bu sefer Esmer için küçük bir röportaj yapmaya çalıştım. Ancak Ebdülqadir öylesine çağladı ki, öylesine derinlere daldı ki, onun anılarda boğulmamak için naçizane kalemimle birkaç not tutmaya çalıştım. Aksi takdirde onun teybime ve o gece Hemit Dılbahar ile ekibinin kamerasına konuştuklarını çözmeye çalışsam birkaç hafta uğraşacağım. Buna da ne benim zamanım ne Esmer'in zamanı var...

Şimdi Ebdülqadir'i kısaca tanımayla çalışalım.

Mamoste, Abdulqadir Kızılkaya kimdir, kısaca anlatırmısınız?

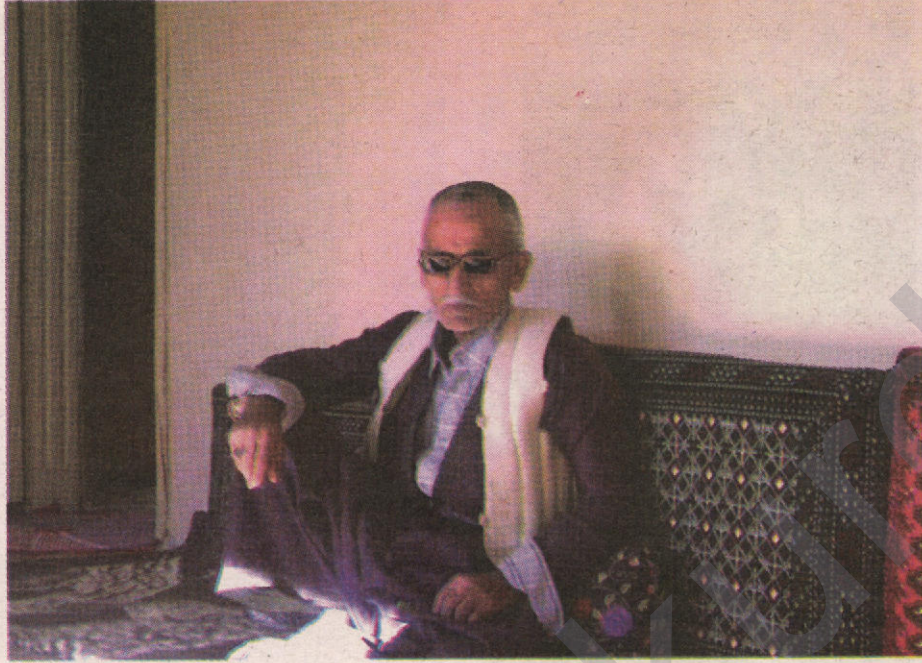
— Abdulqadir Aba Se'îd, 1943 yılında Hakkari'nin Çukurca ilçesine bağlı Güzereş köyünde dünyaya geldi.

Ben kalabalık bir ailenin ikinci erkek evladım. Babam çok bilge, bilgiyi, ilmi seven bir insandı. Beni okutmaya çalıştı. 6 yaşında Elifba okumaya başladım. Ancak ben 7 yaşındayken hastalandı ve gözlerimin nurunu kaybettim.

Çocukluğumda, askeri nizam ve düzenden hoşlanırdım. Hani her çocuk bir şeyden hoşlanır ya ben de öyle. Taşları toplar onları askeri bir düzen içinde sıralardım.

Daha sonra en çok binicilikten, ata binmekten hoşlandım. Yıllar yılı bu hobim devam etti. Ta ki bir gün ilmin, felsefenin, bilginin, başka yerlerden gelen

Dağların ve zozanların dengbêji Ebdülqadir Kızılkaya

haberlerin farkına varana kadar. İşte o günden bu yana da ben ilim ve irfan peşindeyim.

Mamoste, senin ilim ve irfan dediğin şey nedir?

— İlim bilgidir, irfan bilgeliktir. Yer yüzünün yaratılışından, peygamberlerin gelişine, evrenin düzenleyişinden toplumsal olaylara kadar her şey ilimdir. Ben bunu sevdim. Elbette her yüce felsefenin, yanı sıra, ülkemizi, coğrafyamızı, aşiretlerimizi, kendimizi ve tarihimizi onlarla ilgili söylenen her şeyi, ister bir hikâyeye, ister bir stran olsun, isterse de bir insanın, hocanın bana okuduğu kitaplardan olsun bilgileri almaya, zihniye yerleştirmeye çalıştım.

Mamoste, Gerek Kayıp Diwan, gerek Sohbeta Berze ve gerekse de Felsefa Hejde Hezar Aleman'da olsun senin çok şey bildiğin belli oluyor. Sen bütün bunları kimden ve nasıl öğrendin?

— Nasıl mı? Dinleyerek, yalnızca dinleyerek. Başkasının konuştuğu her şeyi dinledim.

Bildiğim her stranı düşünlerden dinledim. Bakma sen şimdi kahrolası bir saz çıkmış ve o sazcular, sabahtan okşama kadar "werne sêva, werna xoxa", ya da "şenge şenge, şenge, şenge, şenge" ve kırk sefer daha "şenge" deyip sonra "şakiraxa şenge" diyorlar da bizi hasta ediyorlar...

Biz düşünlerimizi böyle yapmıyorduk. Bizde sesi ve makamı güzel olan yüzlerce govend stranı (halay şarkısı) biraz insanlardan bir kısmı söyler bir kısmı da onların söylediğini tekrar ederdi. Orada şexanilerin, sepelerin, çarpelerin değişik stranları vardı. Şimdi artık onlar söylenmez bilinmez oldu.

Halay çekenler yorulduktan sonra bu sefer oturur. Divandakiler söyleşirdi...

Xecok û Siyaben, Emê Gozê û Felitê Quto ya da Sinemxan onlar gibi yüzlerce Diwanki stranlar söylenirdi.

Mamoste sadece düşünlerde mi dinlerdin?

— Hayır... Sadece düşünler değil. Biliyorsun bizim buraların kışları ağır ve uzun olur. O kışların uzun ve soğuk gecelerinde biz Mem û Zin, Xecok û Siyabend aşkılarıyla ısınır, Bedirxan Beyin, Hz. Ali'nin, Mir Miho'nun Mele Mistefa'nın cenglerinde savaşırdık.

Köyümüze her gelen insandan "giski"ni(oğlak) alırdık. Bazen atışlılardı, yani misafir ile bizimkiler.

Bizim köy İhsan Colemerik'linin de söylediği gibi uzun yıllar ipek yolunun alternatifiydi. Ninova ile Tebriz'i, Trabzon'u birbirine bağlardı... Yaz kış yabancı konuklar köyümüzden eksik olmazdı. Onların anlattığı her hikâyeye başkasına çîrvanok gibi gelse de, benim görmeyen gözlerimin inadına zihnimde yepyeni bir dünya olurdu...

Mamosta kusura bakma, ama biraz önceki sorumu tekrarlayacağım. Senin hocam, üstadım dediğin insanlar kimlerdir?

— Bildiğim destanları ve hikâyeleri, annemin amcası Cindî'den, Ömer Edîş, Heci Sediq, Heci Ebdurehman ve Keleşê Fixubi'den öğrendim. Mesela Muhsin'in kitap yaptığı Sinemxan'ı Cindî'den dinledim. Cindî üç gün üç gece her hikâyeyi stranıyla birlikte anlatırdı. Dimdim Kallesini Heci Ebdurehman'dan ve Keleşê Fixubi'den aldım. İkisi de iyi anlatırlardı.

Beyta Kewan'ı kendim yaptım. Ayrıca, Şêx Ehmedê Barzani, Mela Huseynê Doskê ve Mela Huseynê Marunisi bana ilim ve irfanı öğrettiler...

Mamosta biliyorum ki senin Barzani ailesine karşı, özellikle de Şêx Ehmed ve

Mela Mistefa Barzani'ye karşı özel bir ilgi ve alakan var, neden?

— Kürtleri, Kürtlüğü, Kürdistanı ve Kürtlerin mücadelesine meyli olan herkesin Barzani ailesine borcu vardır diye düşünüyorum. Benim bu vefa borcumdan gayri olarak bir de o aileye karşı çok derin bir sevgi ve muhabbetim var. Çünkü ben hayatımı ve bildiğim her şeyi onlara borçluyum... Ben Şêx Ehmed'in tasavvufi anlayışına ve Mela Mistefa'nın yurtseverlik mücadelesine hayranım. Mela Mistefa bu halk için her şeyini, hatta canının bile feda etmiştir. Onu sevmeyenin, onun mücadelesine saygı duymayanın Kürtlüğünden, yurtseverliğinden şüphe ederim ben...

Mamosta, her ne kadar siz klasik bir dengbêj değilseniz de, -çünkü siz aynı zamanda hadis ve tefsir, coğrafya ve mantık, dil ve bilimle de ilgilenen bir alimsiniz- dengbêjlerin Kürdistan toplumdaki rolünü nasıl görüyorsunuz?

— Sizin bana nispet ettiğiniz şeylerden uzağım ben. Naçizane birkaç şey biliyorsam da, onları biraz önce saydığım seydalarımıza borçluyum...

Dengbêjlere gelince, onlar halkımızın yaşayan kitaplarıdır, hafızalarıdır. Biliyorsun biz çok kere talana uğramış, muhacir olmuşuz. Tarih boyunca başımızdan olmadık belalar geçmiştir. Vatanimiz da bölünüp parçalanmıştır. İşte bütün bu berbat durumumuzu nesilden nesile aktaran, yasak dilimizi en güzel şekilde konuşan insanlar dengbêjlerdir. Onun için hepimiz onlara minnet borçluyuz.

Mamosta, bu günkü halimizi bir dengbêj olarak nasıl görüyor ve değerlendiriyorsunuz?

— Şimdi bizim üzerimizde iki zulüm var; birincisi başkası dilimizi bizden almış. İkincisi ve daha acısı ise biz dilimizi kendimize yasaklamışız. Televizyonlar çıktığından beri artık eski sohbetler ve divanlar kalmadı. Ben kendimi çok yalnız ve bedbaht olarak görüyorum. Çevremde insanlar var, ancak benim onları anlayacağım dilden konuşmuyorlar. Onların dilini de ben bilmiyorum.

Dil'in öneminden bahsediyorsunuz. Sizce Dil yani Kürtçe bizim için ne derece önemlidir?

— Dilsiz insan, yani kendi anadiliyle konuşamayan insan boş ve beyhude bir insandır. Biliyorsun biz yüzyıllardan beri bir davanın peşindeyiz. Davamız iki şey içindir: Birincisi dil, ikincisi topraktır. Biz bunu kendimizden, ailemizden, akrabalarımızdan başlayarak yapmalıyız. Dilimiz bizim için her şeyden önemlidir. Dilimiz olmazsa toprağımızın bir anlamı olmaz. Kürdistan ancak ve ancak Kürdî ile olabilir. Elbette elbisemizde çok önemlidir. Şimdi bak benim şu elbise -üzerinde berguziler var- dünyada insana yakışan daha güzel bir elbise olabilir mi? Hayır, ama bu elbise bile ancak dil ile güzel görünür.

Mamosta sipas... (Mamoste teşekkürler...)

— Ez ji spas dikim. (Ben de teşekkürler...)

[M. Xalid Sadini]

Dengbêj hate civatê

BSMER'İN genç yazarlarından Abidin Pariltı'nın imzasını, arka kapağa koyduğumuz dengbêj portrelerinden hatırlarsınız! Uzun süredir bir dengbêj kitabı üzerinde çalışıyordu Abidin. Ve nasıl denk getirmeyi başardıysa, ESMER'in dengbêj özel sayısıyl beraber onun kitabı da çıkmış olacak. Arkadaşımız Bijen Suhrab, dengbêjlerle ilgili şu ana kadar yazılmış en iddialı akademik çalışma olarak gördüğümüz kitabı üzerine Abidin Pariltı ile söyleşti... Unutmadan, Pariltı'nın kitabının ismi de **Dengbêjler**.

Dengbêjler hikâyeleri hafızalarında tutmak için ne gibi tekniklere başvururlardı?

— Dengbêjler sadece anımsadıkların bilirler ve anımsadıkları kadar bilirler. Anımsamayı kolaylaştırmak, hikâyeleri belleklerinde tutabilmek için de belli kalıplara ve ritme başvururlar. Kalıpların ve ritmin anımsamayı kolaylaştırması kadar, belki hepsinden önce hafızayı ve hikâyeyi diri tutmak, iletişime bağlıdır. Anımsama sorununa geçerli çözüm yolu ise, belleğe yardımcı olan, ağızdan çıkmaya hazır düşünce biçimleri ve kalıplar kullanmaktır. Düşüncenin ritmik, dengeli tekrarları ya da anti-tezleriyle, kelimelerdeki ünsüz ve ünlü seslerin uyumuyla, sıfatlar ve başka kalıpsal ifadelerle akması, herkesin sık duyup kolaylıkla hatırladığı, kolay hatırlanacak şekilde biçimlenmiş atasözlerinden oluşması ve belli izleklere yerleştirilmesi gerekir. Söze dayalı düşünce ve anlatım unsurları tek başına bir anlam taşımadıkları için, dengbêj, eş ya da zıt anlamlı terimler, deyişler ve cümlecikler kümesi halinde dinleyicisine sunar. Dengbêj, her anlattığı hikâyeyi ikinci defasında farklı kalıplarla anlatır. Ses ağızdan çıktuktan sonra uçup gitmiştir artık. Bu nedenle zihin aktarılan hikâyenin büyük bir bölümünü odak noktasına yakın tutarak daha fazlasını söylemek ve yavaş ilerlemek zorundadır. Ağdalı konuşmalar, daha önce söyleneni yeri geldiğine inanıldığı için bir daha tekrarlamak, konuşanın ve dinleyenin dikkatinin dağılmasını önlerken hikâyeye dikkat çeker.

Dengbêj hikâyeye nasıl bir ezgi ve melodi yükler; hikâyenin içeriği mi yoksa dinleyicinin ruh halini mi esas alınıyor?

— Dengbêj, bir defa dinlediği bir hikâyeyi aktarmadan önce kısa bir süre bekler. Yazı kültüründe tekrar ertelendiğinde hafıza bilgisi yok eder. Ancak dengbêjlerin dinledikleri hikâyeyi kendi konu ve kalıplarına sindirmesi, hikâyeyle yakınlık kurması zaman gerektirmektedir. Ezginin ilk şeklini de anımsamayan dengbêj kendi özgünlüğü içerisinde yeni melodiler uydurur. Ekleme yapar. Hikâyesini örerken içinde bulunduğu topluluğun yaşam kaygılarını, umut, sevinç, üzüntü gibi duygularını da hikâyenin içine ustalıkla yerleştirir. Bütün bu hikâye çeşitleri yine de ritim ağırlıklıdır. Ritim anımsamayı kolaylaştıran yöntemlerden bir tanesi olmasının yanında duyguyu anlatmak, yaşamın kırılma noktalarına şahit olup, dinleyicisi duygusal bir arındırmanın geçirmek için de önemlidir. Melodik sesler genellikle kırılmaların yaşandığı anlarda devreye girer. Belli bir ritim ve tartımla anlatılan hikâyeler hem dinleyicilerin kulağına anın duygusunu aktarır hem de dengbêjin belleğine yardımcı olur. Hikâyenin içinde gelişen aksiyona göre, ritim ve tartımlar da belirlenir. Duygusal bir yerde ağırlaşan, bir ağıta dönüşen hava, bir savaş sahnesinde hızla ve heyecanla anlatılır.

Dinleyicinin dengbêj ve hikâyesi üzerinde nasıl bir etkisi vardır?

— Dinleyici, dengbêj ve hikâyesi için

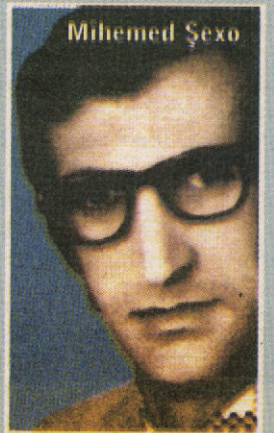
Abidin Pariltı, 1978 yılında Mardin/Nusaybin'de doğdu. Üniversiteye kadar olan eğitimini Nusaybin'de tamamladı. Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Sahne Sanatları bölümünün Dramatik Yazarlık ana sanat dalından mezun oldu. Tiyatro Oyunevi'nde Mahir Günşiray'la Tol projesinde çalıştı. Hiner Saleem'in son filminde asistanlık yaptı. TRT'ye metin yazarlığı yapmaktadır. "Anlat ki Seni Göreyim" oyunu 2005 yılında İstanbul'da oynadı.

şisi haline getirmek, gündelik olanı unutturmak ve hikâyenin ruhuna büründürmek hikâyenin başarılı olması için iyi birer yöntemdi. Dinleyenin katılımıyla, kullandıkları enstrüman ve aksesuarlarıyla birlikte dengbêj teatral özellikler kazanır. Bu etkileşim, hikâyenin ruhunu belirler. Dengbêj bir ritüelin içindedir ve dinleyen de etkilenendir. Hikâye dinleyicisi ruhu dinlenmiş, hayata karşı daha korunaklı, soruları çözülmüş, geleneksel değerler bir daha anımsatılmış ve arınmış olarak diwanxaneden çıkar. Bu yüzden dinleyen için hikâyenin anlatıldığı ortama girme bir sosyalleşme sebebidir. Dengbêj dinleyicisi hikâyenin içine dâhil ederken dinleyici de heyecanlı bir karşılıkla dengbêje övücü sözler söyleyerek onun motivasyonunu artırır ve daha iyi anlatmak için teşvik eder.

Hikâyeler bugüne nasıl ulaşmıştır?

— Dengbêjliğin öğrenim yöntemi çıraklıktan yani "şagirt"likten geçer. Yazının bir türlü içselleştirilmediği Kürt toplumunda, bir dengbêj bütün yaşantısı boyunca hikâye konusunda edindiği deneyimi hikâye soyunu devam ettirecek birine, çırağına devreder. Yani bir toplumun deneyimini ve inanışlarını aktarıırken, bireysel hayat deneyimlerini ve inanışlarını da çırağına emanet eder. Çırak da bir başkasına. Dengbêj olmak için yola çıkan çıraklar, bütün incelikleri öğrenmek zorundaydılar. Atasözleri ve deyimlerin kullanılması, kalıplaşmış kelimelerden yeni anlamlar üretilmesi, sıfatların iyi kullanılmasının öğrenilmesi, olayın örgüsünü meraklandırarak biçimde geliştirmek,

de bulunmasına rağmen İslamiyet sonrası dönemde eğer kadın dengbêj, erkeklerin de bulunduğu bir ortamda söyleyecekse, büyük kara çadırlar ortadan bir kilimle ikiye bölünür, bu şekilde haremlik-selamlık sağlanırdı. Kadın dengbêjin sesi perde arkasından dinlenirdi. Ancak, bu durum Yezidi Kürtlerinde daha farklıdır. Onlarda, kadın daha özgürdür. Bu yüzden onlarda kadın dengbêjler daha fazladır ve kadın dengbêj söylediğinde cemaatin içinde hem kadınlar hem de erkekler bulunurdu. Önemli birkaç kadın dengbêj ise 1900'lerin başında Hakkâri'de babası ve kardeşi de dengbêj olan, Ertuşi aşiretinden Hemide, Meryemxan, Memê Alan destanını da söyleyen Eyşe Şan, Ermenistan'da Susika Simo, Eslika Kadir sayılabilir.

olmazsa olmaz koşullardandır. Nasıl ki bir tiyatro oyunu için metin, oyuncu ve sahne gerekiyorsa, dengbêj için de mekân yani diwanxane, dinleyici ve hikâye gereklidir. Dengbêj hikâyeyi ezberlemekten öte hikâyeyi bulunduğu zaman, mekân ve kişilere göre yorumlar. Bu anlamda anlak duygu önem kazanır. Bir dengbêj hiçbir zaman kendi kendine ya da sadece bir kişiye hikâyeye anlatmaz. Dengbêj hikâyesini her zaman adına "civat" denilen topluluğa anlatır. "Civat" azaldıkça dengbêjin konsantrasyonu da azalır; dinleyenlerin etkileşimiyle dengbêj hikâyesine heyecan katar ya da vasatlaşır. Dengbêjler hikâyesine başlamadan önce mecliste oturanlar tarafından türlü sözlerle motive edilirler. Bu, onun hikâyesini daha iyi anlatması için elzemdir. Dengbêji, diwanxanenin en sözü geçer ki-

makama duygusallık katmak gibi. Doğal bir yetenekti bu, hafızasına ve sesine güvenen önce şagird sonra da dengbêj olabiliyordu. Burada önemli bir örnek verilebilir. Şakiro, Dengbêj Reşo'nun öğrencisiydi. Reşo da, Kürtlerin Homeros'u diye tanımladığımız Evdalê Zeynikê'nin öğrencisiydi.

Dengbêjlik geleneğinde, kadın dengbêj olarak, dinleyici olarak ve hikâyenin konusu olarak kadının yeri nedir?

Çoğu zaman kılamların icracısı kadın olmuştur. Şu an hâlâ bile Kürtlerin arasında popüler olan birçok kılam kadınların dilinden anlatılmaktadır. Lawikê Metini, Derwêşê Evdi, Ahmedo Roni gibi... Ve bu hikâyelerde dikkat çekecek biçimde erotizm ve cinsellik mevcuttur. Kitapta bunun örnekleri var. Kadınların, kulam söylediği cemaatin içinde, İslamiyet'ten önce erkekler

Dengbêjlik soyu tükendi mi?

— Dengbêjler özellikle 14 ve 19 yy'lar arasında oldukça dikkat çekici bir biçimde bilinmeye, kıymet görmeye başlamış ve yükselişe geçmişler. Bu tarihlerde özerkliği olan Kürt emirlikleri ve beylikleri dolayısıyla kendi geleceğini, dillerini de özgür biçimde yaşatıyorlardı. Ancak 1850 yılında Bedirxanî beyliğinin tasfiye edilmesi ve feodal yapının içinde varlığını sürdüren dengbêjlerin de onlarla birlikte yok olması; Cumhuriyetle birlikte dile yaşamın getirilmesi, son otuz yıl süren savaş ve göç; sözlü geleneğin yerine artık yazılı sözün sahneye çıkması ve sözün büyümesini yitirmesi, toplumdaki beğenin kulağa değil artık göze yönelik olması bununla eşdeğerde olan teknolojinin insan hayatını kaplaması ve insan duygularında ortaya çıkardığı yıpranmalar dengbêjliğin yitip gitmesi için ortam sağlamıştır. 📌

Kürt Müzik Konferansı'na Doğru

ELEŞTİRİ, kimi anlarda bir ahlak sorusuyla bölünür. Yöneltilen eleştirinin taşıdığı bütün haklılık payına, bir yanlışın düzeltilmesi için iyi niyetle çıkılan yola aniden bir uyarı levhası konulur: Bütün bu eleştirilerin doğru ama zamansız olduğu, ortada bunca sorun varken çeşitli bir dilde ısrar etmenin içinde bir parça "zarar verme" duygusu taşıdığı söylenir size. Bir tarafta bombalarla, kurşunlarla yok olan hayatlar, bir tarafta eleştiri. İşin kötüsü, bunun gerçekten de etik olmadığına siz de inanabilir ve sözünüzü ertelememiz gerektiğini düşünebilirsiniz.

Ama galiba en büyük erdem zor zamanda konuşmaktır. Tribünlere oynayanların, hayatları kitle kültürünün bir açığını bulup oradan sızmaya çalışanların, büyük kalabalıkların sesine kulak verenlerin bıraktığı izlere aldanmadan, görülen yanlışların düzeltilmesi için yalnız kalma, lanetlenme, dışlanma pahasına, bu yanlışları ısrarla dile getirmek gerekiyor. Dilin içindeki kodları açık etmek, her türden söylemi büyük bir titizlikle analiz etmek, klişelerin, büyük anlatıların, kutusal doğruların ardındaki asıl söylemi açığa çıkarmak gerekiyor. Örneğin, bir klişeyi iyice deşerek başlanabilir bu işe.

Klişeler tehlikelidir. Hem söyleyeni, hem de dinleyeni yanıltma payı içerebilir. Giderek, kendisine lazım olan anlamsal düzlemi bulan her türden klişe, bir süre sonra hiçbir şekilde sorgulanmadan, tartışılmadan, mutlak bir doğru olarak kendine bir alan açar. Aslına bakarsanız, gündelik hayatımız bu türden klişelerle kuşatılmıştır.

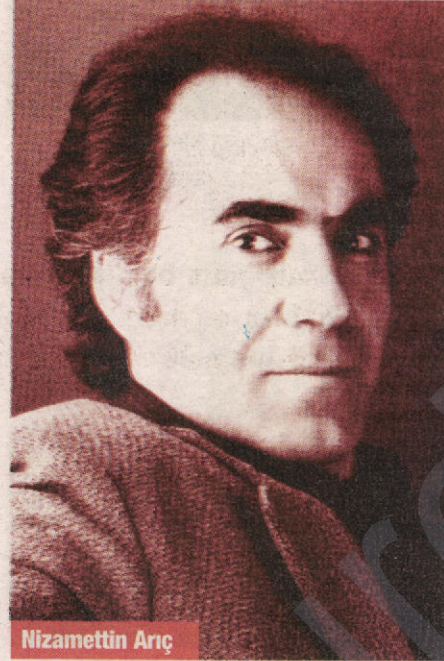
Kürt müziğinin çok güçlü olduğu üzerine kurulan klişe de bunlardan biridir. Yazıyla kurduğu ilişkisi sorunlu olan bir ulusun biraz da müzik üzerinden bir dil hassasiyeti geliştirdiği, Kürtçe müziğin çok güçlü bir damara sahip olduğu sıklıkla yenilenir. Şüphesiz, bu sözlerle kastedilen geleneksel Kürt müziğidir ve bu sözler bir nebze olsun haklılık payı da taşımaktadır. Çünkü Kürtlerde müzik, hiçbir zaman yalnızca müzik olarak kalmamıştır. Geleneksel Kürt müziğinin, tarihten siyasete değin pek çok unsuru içinde barındırdığı, yazıyla olan sorunlu ilişkinin, sözel aktarımla giderilmeye çalışıldığı da söylenebilir.

Gelgelelim, Kürt müziğinin gücüne ilişkin yapılan vurgular, ister istemez bugünü de kapsar ve asıl yanlış da burada başlar. Geleneksel Kürt müziği, her ne kadar bağlamı sorgulanır olsa da bugün hâlâ kimi ellerde varlığını korumaya devam ediyor. Bu sayfalarda zaman zaman değinildiği üzere, geleneksel Kürt müziğini başarıyla icra eden pek çok isim mevcut. Geleneksel Kürt müziğinin kimi sorunları da mevcut elbette. Asıl konuşulması gereken konular, Kürt müziğinin bugünüyle ilgili. Kürt müziğinin bir tikanma yaşayıp yaşamadığı, bu müziğin bugün hangi kaynaklardan beslendiği, bir ihtiyaca cevap verip vermediği, Kürt müzisyenlerin nasıl sorunlar yaşadığı, Kürt müziğinin bugün ne tür yönelimler içinde olduğu, bu müziği nasıl bir geleceğin beklediği.. İki sayı boyunca bunları tartışacağız.

Öncelikle, türlerin geçişliliğine, artık tek bir türden söz edilemeyeceği ön kabulüne rağmen bir sınıflandırma yapmamız gerekiyor. Bu şunun için yapılacak: Bugün Kürt

Nilüfer Akbal

Nizamettin Arıç

Ciwan Haco

Aynur Doğan

müziğinde ne tür yönelimler var ve bu yönelimler Kürtler arasında nasıl bir güce sahipler? Dahası, bu yönelimlerin müzikal anlamda taşıdıkları güç nedir? Bu sorulara cevap bulmak için önce Kürt müziğinin bugünkü halini iyice görmemiz gerekiyor. Bunun için de, geleneksel Kürt müziği bu sınıflandırmanın dışında bırakılacak. Çünkü bu grup bir şekilde geleneğin devamlılığı ilkesi çerçevesinde varlığını inşa çıkışlarla korumaya devam edecek. Asıl konuşulması gereken bugün icra edilen Kürt müziği.

ARABESK

Kürt müziğinin bugün en baskın kesimi şüphesiz, büyük oranda geleneksel Kürt müziğinden faydalandıkları halde, müzikal formu daha çok arabesk tınılar taşıyan, çoktan zamanın dışına itilen alt yapılarıyla, biraz Arap biraz da Türk müziğinden etkilerle, kendisine halk müziği ile arabesk müzik türleri arasında bir yer bulmaya çalışan bir grup. Kawa, Zinar Sozdar, Diyar, Xelil Xemgin, Bangin, Beytocan gibi isimler bu

kesimin en belirgin sanatçıları. Diğer kesimlere oranla arkalarında muazzam bir destek var. Kürtçe yayın yapan televizyon kanallarının, gazetelerin, konser organizasyonlarının en çok peşinden koştuğu, plak şirketlerinin en çok yatırım yaptığı sanatçılar bunlar. Genellikle popülist ve retorikten beslenen sözler barındıran, Kürtlerin geleneksel hayatına vurgular içeren, çoğunlukla bugüne dair bir söylem geliştirmeyen; müzikal anlamda pek bir değeri olmayan basit, sıradan, bildik ezgilere sahip bu kesim. Çoğunlukla sahicilikten uzak, daha çok ticari bir değer peşinde koşan sanatçılar intibasını uyandırıyorlar. Giymeye çalıştıkları "duyarlı sanatçı" elbisesi birkaç beden büyük geliyor onlara. Diğer kesimlere oranla, politik anlamda radikal denebilecek bir yapıya sahipler. Ama bu kesimin politik algısı, asıl protest müzik yapanlara oranla, daha yüzeysel, daha kaba bir nitelik taşıyor. Daha çok tribüne oynama havası, dönemin ruhuna uyma gayreti var bu sanatçılarda. Çoğu arabesk müziğe kaymış olan bu ilk grup Kürt müzisyenler gündeliğinin sorunlarından kaçıp büyük hayallere yöneliyorlar. Üstelik bu hayaller kendilerinin değil, kendilerinden birkaç kuşak öncekilerin köye ait duyarlıklarını. Arabesk gibi Ortadoğu'da her zaman para eden bir form ile onlara sınırsız destek veren bir televizyon kanalı bulunca da, gördükleri kıymet sonsuz.

PROTEST

Kürt müziğinde, gerçek anlamda protest müziğinin bir gerileme içinde olduğu kuşku götürmez nitelikte. Müzisyenler, bugünün sorunlarını, Kürtlerin yaşadığı kimi meseleleri şarkılarına taşımaktan genellikle uzak duruyorlar. Koma Berxwedan'ın bir dönem adeta tek başına taşıdığı politik söylemin mirasçıları olan kimi sanatçılar giderek arabesk müziğe saplandılar. Trompetlerin yerini acı acı çalan arabesk kemanlar aldı giderek. Ancak yine de (bir dönemle) Koma Amed, Rotinda, Bülent Turan gibi sanatçılar bu türden muhalif kimliği taşımaya devam ettiler. Bu isimlerden, özellikle Rotinda ve Bülent Turan kayda değer.

Rotinda, Koma Mezrobotan'dan beri çoğunlukla pop ezgiler ve iyi düzenlemelerle olabildiğince sert bir müziğin taşıyıcılığını üstlendi. Rotinda'nın yaptığı şarkıların sözleri gerçi zaman zaman vasata kaçma tehlikesini hep yaşadı ama Kürt müziği için yeni olan ezgilerle bu handikapı aşmayı bildi. Sözünü en sert tondan söyleyen yaptığı müziği hiç ihmal etmedi Rotinda. Pop müziğinin imkânlarını kullanarak protest unsurları öne çıkardı.

Bülent Turan ise, daha çok son zamanlarda adından söz ettiren bir isim oldu. Kısa bir süre önce dolaşıma giren "Amedê" adlı şarkısıyla incelenmiş, sahibi ve duyarlı bir tavırla Diyarbakır'da yaşanan olayları taşıdı kasetine. Zaman zaman marş havasına yaklaşmış geri çekildi ama ondaki sahicilik dinleyici tarafından hemen anlaşıldı. Denilebilir ki, örneğin Diyar'da sırtan politik söylem Bülent Turan'da tam karşılığını buldu. Bu sahiciliğini koruduğu takdirde tıpkı Rotinda gibi yeni dönemin önemli isimlerinden biri olabilir.

Rotinda ve Bülent Turan dışındaki ve

Daha çok başkalarının besteleriyle ayakta duran, hem Kürt, hem de Türk dinleyiciye yaranmaya çalışan ama çoğunlukla ikisine de yaranamayan grubun başını Aynur Doğan çekiyor. Başından beri tasarlanmış bir müzisyen olarak duruyor. Doğudan gelen yanık sesli Kürt kızı imgesiyle çoktandır kendisine biçilen rolü oynuyor. Devami gelecek mi? Şüpheli

[serdargüven]

rewhat
revhat@hotmail.com

ANADOLU'DA TÜRKLERLE, KÜRTLERİN İLK BULUŞMASI...!

İPLAH OLMAZ KURT TİYATROLAKI (2)

☆ DOĞUDA RAMAZAN ...

☆ EN FAVORİ KÜRT MESLEKİ

KONUŞAN KEDİLER FURKASI VARDI... (ANNE DİYEN, FLAHLI DİYEN KEDİLER, O DÖNEM KEDİLERİNİ DİŞAURABİLİTİFORM BULMUŞLARDI. HATTA BU KEDİLERİ O 90'LU YILLARDA DİNLEYE BİLİYORDUK! O DÖNEM DİKKATİMİ KEDİLER ARSINDA HIÇ VAK KEDİSİNİN BULUN-MAZ! SİZİN TAURINIZ MIYDI BU BİRAZ O DÖNEMİ ANLATIR MİSİNİZ...?)

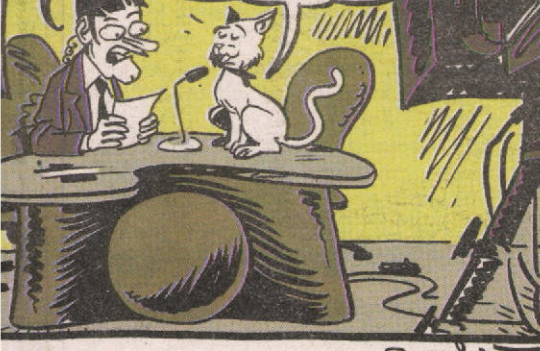
BİZ O SÜREÇTE...! SANIRIM 92 SÜREKLİNDİ TÜM BU GELİŞMELEERİN DİŞINA BİLİNGİ BİR ŞEKİLDE İTİLDİK...!

ELBETTE...! DEVLET TABANLI BİR ASİMİLASYON POLİTİKASIYDI! NEDEN?!

NEDENİ AĞIK VE NETTİR! BİZ ANNE YE "DAYE", BABA YA "BAVO" DEDİK! ANADİMİZDEN TAUVZ VERMEYECEĞİMİZİ GÖSTERDİK!

ŞİMDİKİ MİYAVLA MAKLARLA İTİNİYORUZ? SORU: UZANAMADİĞİNİZ "MUNDAR" DİYOR MUSUNUZ?!

BEN...! BİZ KÜRT KEDİLERİNİN İNŞİYATİFLERİNİN FARKINDA OODUK LARI SÜRECE, UZANAMAYACAKLARI CİBER YOKTUR DİYORUM!

... MİDYECİLİK VE NOHUT PİLAUCILIK... TAUVKSUZ!

★ BİLEEDİM VE BLADE...! BİĞAĞIN İKİYÜZÜ...!

FLAHLI OLMAZ KÜRTİTYATROLARI... ①

1 7 MAYIS 2003, CUMARTESİ: Rüyada gördüklerimin bende yarattığı hafiflik mi, ağırlık mı desem bilmiyorum; her neyse, müthiş bir yazma isteğiyle kalktım yataktan. Bir çocuk stürüsü, dağın dağa benzemediği, ağacın ağaca benzemediği, suyun süte, yaprağın yumuşak bir kadifeye dönüştüğü bir yamacı tırmanıyor. Hiçbir şey engel değildir yollarına. Ne taş, ne çalı çırpı, ne kaya, ne dağ... Her şey selam durmuş yollarına, önlerindeki her engeli kaldırmış, menzil çocukların beyinlerinin içinde, zihinlerinde olup biten her şey bir kolaylık çıkıyor yollarına. Bir yola ulaşmaya çalışıyorlar. Asfalt bir yol, yol onları nereye götürecekti bilinmez. Yolla paralel bir ırmağın kıyısı, ırmağın suyu bulanık, bulanık suyu gibi. Yağmur yağıyor, yerler ıslak değil, rüzgâr esiyor yaprak kımıldamıyor, sesler var kimseler duymuyor. Ve bir engel çıkıyor yollarına. Bir delik var engelde, muntazam tasarlanmış. Kafan geçerse eğer o delikten, hayda hayda vücudun da geçer. Deniyorlar, bir türlü kafaları geçmiyor o delikten. Rüya burada karışıyor. Rüya zamanına, Yılmaz için yazdığım Hakkâri notlarının anıları karışıyor, ne zaman rüyadayım, ne zaman not yazmak için bilgisayarın başında bilmiyorum. Bir kilise kalmış aklımda. Bir Keldani Kilisesi... "Dêra Mar Adışo" diyorlar oraya, Mar Adışo bir keşiş, muhtemelen o yaptırmış bu kiliseyi bu dağın en korunaklı yerine.

Çocuk kafasını kaldırdı, karşı yamaçlara baktı. Tırmanarak, ortasına doğru bir kemer gibi dağın belini sarmış kayalıklara doğru giden ince patika yolu takip etti gözleri. Patika yol, kemer misali kayalıklara gelince, merdiven haline geliyordu. Kayalıklara oyulmuş basamaklar yukarı çıktıkça, taştan kemerin bittiği yerde, koca bir mağaranın içine yapılmış, taşları beyaz kireçle sıvanmış görkemli kiliseye takıldı gözleri. Mağaranın biçimine uygun

olarak inşa edilmişti kilise. Mağaranın ön yüzüne hiçbir boşluk bırakmadan yapılmış duvar. Sanki mağaranın ağzına inşa edilmiş salt bir duvar gibi görünüyordu kilise. İki katlıydı, iki katlı olduğu üst üste simetrik yapılmış iki sıra pencereden anlaşılıyordu. Pencere kütüçkü. Kapısı küçük pencerelerin iki misli kadar küçük bir kapıydı.

Her erken baharda, vadinin sonundaki Xanê yaylalarına katır sırtında, annesinin kucağında yolculuk yaparken, çok sevdiği bu pınarın suyunu içmek üzere kafil durup mola verdiğinde, hep birlikte durup bu kilisenin görkemine dalarlardı. Çok efsane duymuştu bu kiliseye dair. Birbirinden ilginç birçok hikâye... Her geçişte bu pınar başında durduklarında annesi ona aynı hikâyeyi anlatırdı. Mağaranın içine oyulmuş Mar Adışo Kilisesi'nin din düşmanları Nasturiler için ne kadar kutsal bir mekân olduğunu anlatırdı annesi.

Nasturilerin hac yeriydi burası, kiliseden çok bir tapınaktı. Culemêrg vilayetinin yakınındaki Koçanis köyünde oturan tekmiil Nasturilerin ruhani liderleri Mar Şemun'ler, kutsal yerini bu kilisede edip görevle başlardı. Önemli kararlar burada alınırdu. Yortular burada başlatılır, kutsal günlerde mutlaka bu kilise ziyaret edilirdi. Bu kilise aynı zamanda bir mahkeme salonuydu. Ağır kabahatler işleyenler, rızası olmadan kız kaçırılanlar, başkasının malına göz dikenler, zina yapanlar, elini kana bulayanlar, bu kilisede kurulan keşişler mahkemesinde yargılanırdı. Nasturilerin keşiş ve rahipleri burada bir araya gelir, suçluyu burada en ağır cezalara çarptırırlardı.

Bu mahkemelere dair birçok olağanüstü hikâyeler vardı *dengbêj*lerin dilinden düşme-yen. Müslümanların içinde anlatılanlara göre ki her buradan geçişte, annesi aynı hikâyeyi defalarca anlatmıştır ona- burada ölüm cezasına çarptırılanlar, büyük kazanlara konulur, kazanların etrafına ipler sarılır, suçlu ana karnındaymiş gibi kazanın içine oturtulur ve kazan bu yüksek yardan aşağı yuvarlanırmış. Yarın dibinde bekleyen yoksullar, ezilmiş kazanlara saldırır, içinde kalmışsa eğer yüzü gözü, vücudu paramparça olmuş cesedi çıkarır, kazanı alıp evlerine götürürlermiş.

Bu ve buna benzer birçok hikâye dinlenmişti, ama bu hikâyelerin içinde Mar Adışo Kilisesi'nin yürek paralayıcı bir acıklı hikâyesi daha vardı. Kilisenin hikâyesinden çok, kilisede biten bir hikâye... Bu yörede yaşayan herkes bilirdi bu hikâyeyi, bu hikâyeden yola çıkarak Kürt *dengbêj*lerinin yazdığı uzun bir destan, bütün düşünlerde, şenliklerde anlatılırdı. Bu destandan türküler türemişlerdi, geceleri konuk olarak başka bir yere giden *dengbêj*ler mutlaka "Lawkê Tuxûb"nin türküsünü söylerlerdi.

İki kavim, birbirinin din düşmanı olduğu

inçin, tarihin hiçbir döneminde birbirine kız alıp vermemişler. Düşmanlığın bittiği, dirlik düzenliğin sağlandığı savaşsız zamanlarda, birbirinin içine geçmiş Kürt ve Nasturi köyleri ortak düğünler yaptıklarında, önemli günlerde birbirini evlerinde konuk gittikleri zamanlarda bile, zinhar evlilik ilişkisine girmemişler. İki kavmin delikanlıları ve genç kızları arasında aşk yasaklanmıştı. Zaman zaman, habersiz, gizlice buluşmaları, çalı diplerinde, harman yerlerinde gecenin karanlığında buluşan çiftlerin yasak sevimlerini saymasak, alevi aşkı hiçbir delikanlı ve genç kız yaşamadı buralarda.

İç içe geçmiş iki köyün ayrı mahallelerinde oturuyorlardı Nasturi Meyro ile Kürt Kamil. Bir Müslüman, öteki Hıristiyan iki gençtiler. On sekizindeydi Meyro, yirmi birinde Kamil. Kamil'in Meyro'ya göz koymasından sonradır ki aralarında aşk başladı; bir seher vakti dağ başlarına odun toplamaya giden Meyro'nun peşinden giden Kamil'in ona yanık seviye heyranok okumasından sonra dile gelir tekmiil hikâye. Aşk bu, din farkını bilmez, dili yok ki konuşsun; kulağı sağır işitmez; ar duygusu yok ki utansın. Aşk bu, öte dünyanın cehennemi ateşinden korumasını bilmez hastalığına yakalanana, bu dünyada iki bedenini yakıcılığında yanmayı, öte dünyanın cennetinde şerbet ve bal akan çeşmelerinde kana kana içmeye yeğler.

Kürt delikanlı Kamil, namı dağa taşayazılmış, cümle aşiretlerin içinde ünü duyulmuş bir sevgan, iğneyi deliğinden vuran bir avcıydı... Yurdu dağlar, yüksek yarılar, derin vadiler, keçilerin geçemediği yalçın hisarları... Kartal burunlu, uzun boylu, narın edalı, dağ taşı arşınladığı için bacakları kalın, kasları kuvvetli, bir esmer adamdı. Vücudu biçimli, kafasına sardığı *cemedan*inin arasında her daim bir deste renkli kartal tüyüyle dolaşır, sakalsız yüzü pürüzsüz, duygulu, sesi güzel bir avcıydı. Gevik kovalar, dağ keçisinin yolunu gözler, keklik avlar, kartal vurur, hayatı avcılıkla eş tutardı...

Meyro, iki erkeğin bacası, babasının evinde bir genç kız, soylu bir Nasturi ailesinden gelen, endamina türküler yakışan bir güzel kızdı. Kara gözleri hep gülmüşerdi, sürme çekmediği zamanlarda bile gözleri hep karardı. Göz bebekleri yumuşak, bakışları kadife misali, çenesindeki hafif çukurluk, yanağında ki incelik ben, onu akrabalarından ayıran binlerce vasıfından sadece bir iki küçük ayrıntıydı. Kafasını sağ omzuna hafif yatırmış gibi eğik dolaşır, bu hal endamina bir soyluluk katardı.

İkisi birbirine söz verdiklerinde, birbirine ihtiyaçları olduğunu biliyordu. Kendi yaradılışlarındaki bir eksikliği her biri ötekende görmüş, bundan böyle bu eksiklikleri, birbirlerinin bedenlerinde gidermeye söz vermişlerdi.

Gizli buluşmaları ben diyeyim birkaç ay,

siz deyin aylarca sürdü. Kâh seher vakti odun toplamaya gidilen dağlarda, kâh yaz gecelerinin mehtabında bir bahaneyle dışarı çıkan Meyro'nun belirlediği mekânlarda, kâh dere kenarında çıkılan çamaşır yıkama günlerinde, buldukları her fırsatta iki âşk, dinlerinin bütün kurallarını çiğneyerek buluştu, sevdi. Bu hal böyle sürdü gitti. Ta ki, Meyro'nun babasının çalınan koyunlarının Kamil tarafından alındığı dedikodusu yayılana kadar. Kamil, Meyro'nun babasının talanını götürmüştü... Bu böyle bilindi. Kamil'in kendini savunacak durumu yok, gönderdiği bütün haberlere rağmen inandıramadı kimseyi. Götüren talan Kamil'in üzerine kalmıştı. Kendini temiz çıkarmak için döktüğü diller işe yaramadı, Meyro'nun ailesine hırsız olmadığını anlatamadı. (Hikâyeyi anlatan çoğu dengbêje göre, Meyro'nun kardeşleri, kız kardeşleriyle Kamil arasında olan bitenlerden şüpheleniyorlardı zaten. Ortalıkta hafif bir dedikodu da vardı. Meyro'nun kardeşleri de, bu durumu alenileştirmemek için Kamil için böyle bir suç icat etmişlerdi. Hem çalınan koyunlar vasıtasıyla Kamil'i hırsız ilan edecekler, hem de zinhar yasaklanan bir eyleme kalkıştığı için Kamil'i cezalandırmanın bir bahanesini bulmuş olacaktı.)

Günün birinde avdan dönen Kamil'in yoluna puslu kurmaya karar verirler Meyro'nun kardeşleri. Planlar yapılır; Kamil, Gare dağlarına çıktığı avdan geri dönerken yoluna çıkıp öldürecekler. Meyro, kardeşlerini planından haberdar olur. Ama onun da bir planı var. Sevdâsını kolay kolay kardeşlerine yem yapmayacak. Aşkı kardeşlerinin üzerine koyacak, sevgilisini ne kadar sevdiğini cümle âleme ispat edecek.

Zamanın tüfekleri "darco" dedikleri bir tüfek türü. Üstten doldurulmalı. Namludan barut dolduruluyor, onun üstüne saçma, öyle ateşlenen cinsten bir tüfek... Avcılar ava çıkmadan, yiğitler pusuya yatmadan önce karları bir gece önceden barut ve saçma hazırlamalarına yardım eder. Pusula kurmaya karar veren Meyro'nun kardeşleri, ava çıkma bahanesiyle bir gece önceden barut ve saçma hazırlamasını isteler Meyro'dan. Meyro kardeşlerinin emrini yerine getirir.

Meyro barutu hazırlar, keçi boyunlarına doldurur. Sıra saçmalara gelince, ahıra iner, ezilmemiş, sağlam duran keçi boklarını toplar. Saçma kabına, saçma yerine keçi bokunu doldurur. Yatağına çekildikten sonra yarın olacakları düşünür. Kamil'in yoluna pusula kurma kardeşlerinin silahından çıkan barutun sevdâsını öldürmeye yetmeyeceğine iyice kanaat getirerek tam uykuya dalacakken, birden kardeşlerine karşılık verecek olan Kamil'in silahından çıkan gerçek kurşunların neler yapabileceği gelir aklına. Kardeşlerinden biri ölebilir, belki de birkaçı... Sevgilisinin ölümü ile

Muhsin Kızılkaya'nın yıllık izninde olduğu için, "Tanıdığım Meşhur Kürtler Ansiklopedisi" köşesine üç ay ara vereceğimi ve bu sürede "Vizontele Tuuba" filminin çekim öncesi notlarından oluşan günlüğümü yayımlayacağımızı duyurmuştuk. İşte ilk iki bölümünü Temmuz ve Eylül sayılarımızda yayımladığımız günlüğümüzün son bölümü...

kardeşlerinden birinin ölümü arasında tercih yapmalıdır, yatağında bu kahredici ikilem arasında gidip gelir. Sonunda bile bile kardeş katili olmaya karar verir ve kafası karmakarışık, tedirgin, bulanık, hemen uyanılan cinsten rüyalar âlemine dalar gider.

Pusu vakitlidir. Kamil, dağdan inerken yoluna çıkan Meyro'nun kardeşleri, namlularını hedefe uzatır. Gelenektir, pusuya düşürülene, gardını alması için küçük bir fırsat tanınır. Büyük kardeş Kamil'e seslenir:

"Sonun geldi Kamil, kolla kendini."

Kamil neye uğradığına şaşmıştır. Davranış silahına, kendini bir kayanın arkasına atar, taşı siper yapar. Silahlığından barut tedarik etmek için acele ederken, önceden hazırlıklı Meyro'nun kardeşlerinin silahları ateş kusar. Hepsi aynı noktaya ateş eder, ancak gelin görürün ki Kamil'e zeval olmaz. Kamil iyi segvan, Üneyi deli Üinden vuran adam, nişan alır, ateş eder, kardeşlerden birinden bir çığlık yankılanır silah seslerinin yankılandığı kayalardan.

"Vay anam, yandım!"

Kardeşlerin öfkesi kınından çıkmıştır artık. Daha bir öfkeyle ateş ederler Kamil'e... Ama nafiye. Sanki Kamil kurşun işlemez bir melek olup çıkmıştır. Sanki Kamil, göğsünü kurşunlara siper eden bir kara şeytandır. Sanki Kamil, masallarda adı geçen yedi canlı bir adamdır. Onca kurşuna rağmen Kamil sapa sağlam ayakta. Düşmanlarının namlularından döken kurşunların kendisine işlemediğine o da kanaat getirmiş olmalı ki, neredeyse ayağa kalkmış, düşmanlarını teker teker nişan almaktadır. Her birine bir kurşun...

Neden sonradır ki Meyro'nun kardeşleri acı geçiği öğrenir. Meyro'nun saçma yerine silahlarına doldurdukları keçi bokudur. Keçi bokunun adam öldürdüğüne de yedi iklim, yedi cihan kimse şahit olmamıştır. Bozguna uğrarlar, her biri bir yere kaçar, dağılırlar.

Her yaz Geraşın yaylasına giderlerken, pınar başında mola verdiklerinde, annesinin karşındaki yağın kayalara bakıp, "Sana anlattığım hikâyedeki Meyro var ya, işte onu kardeş katili diye bu kilisede yargıladılar. İdam kararı çıktı. Sonra onu kocaman bir kazana koydular, ağzını ipe bağlayıp işte bu kayalardan aşağı atıldılar" deyişini yeniden hatırladı.

Gördüğüm rüya neden götürdü beni bu hikâyeye. Hani çocukların önlerine çıkan engel ve o engelde bir delik vardı ya, işte o deliğe benzer bir delik bu Mar Adışo kilisesinde vardı. Çocukluğumda, her sabah uyandıgımda önce bu kiliseye takılırdı gözlerim. Delik dediklerine bakmayın siz, kilisenin birkaç küçük penceresinden biriydi. Bütün Keldaniler bu topraklardan kovulduktan sonra, Müslümanlar bu kiliseyi tahrip etmekle, ağıla çevirmekle kalmadı, bir süre sonra orayı kutsal bir mekân olarak bellemeye başladılar. Ancak yükledikleri bu kutsallığı kendilerine bile itiraf etmediler. İkirikli bir gidişti oraya yapılan yolculuklar. Çocukları olmayan Müslüman kadınları bir süre sonra bu kiliseye götürmeye başladılar. Rüya da gördüğüm deliğe benzer küçük penceresinden geçebilenlerin çocuğunuz olacağına inandılar. Dini bütün Müslümanlar, gâvur diye katlettikleri Nastüriler'in kilisesinden medet ummaya başladı. O küçük pencereden kaç kadın geçti, sayılarını birçok kişi biliyor, ama oradan geçenlerden kaçının çocukları oldu, işte o hala bir muamma.

Rüyadaki çocukların hiçbiri o delikten geçmedi. Ama bir süre sonra o engel kendiliğinden kalktı, bu kez yollarına bir cennet çıktı. Gümrak bir doğa vardı, çıldırması bir bahar. Yeşil sarıya öteye git diyor, mavi kırmızıya madik atıyordu. Bundan sonrası rüzgârla gidilen bir köşmadır. Uçuşa benzer bir koşu, hedef boz bulanık ırmağa paralel giden yoldur. Ama yolun yarısı ırmak sularına katmış, yıkılmış her yer, tarumar olmuş. (BİTTİ) E

ESMER Dergisi'nde, sanat üretmenin doğasına ilişkin yürüttüğüm ve gelen maillerle (artı blog yorumlarıyla) derinleşen sıcak tartışma, benim Stockholm'e taşınma sürecimden dolayı kesildi. Özellikle 'sanatçı' pozisyonuyla ilişkili olarak, "Sanatçının (bir) meselesi var mı, olmalı mı? Meselesiz sanatçı olur mu? Sanatçı, dünyaya kendi meselesinden -illa ki o pencereden- bakan mıdır?" soruları etrafında ilerlediğimiz tartışmanın sonunda, Borge Kantürk konuyu sanat okumalarına getirmişti. Yani, üretmenin okunması-anımsanması, buna istinaden konumlandırılması-kullanılması. Yani, bienallerde gezmesi, müzelerde satın alınması, 'sanat-tarih'leşmesi. Belki de ölmesi. AÇILARINDAN. Şimdi tartışmayı başka bir alana; sanat üretmekle politik estetik arasındaki noktaya sürükleyerek ilerlemek istiyorum.

Bu kez çıkış noktam, geçtiğimiz ay (Eylül'de) ard arda gerçekleşen bir sanat olayı olacak. 12 Eylül'le ilgili olarak yazdığım bir yazıda (*Radikal İki*, 17-09-2006) askeri darbeyle kamusal alan arasındaki ilişkiyi aynı olaya değinerek açmaya çalışmışım ama bu yazı başka bir yere, daha farklı bir noktaya odaklanacak. Bir sokak sanatı projesi olan, "Exociti" aslında bir stencil-poster-sticker sergisi. Aslında bu projeye sergi demek, İstanbul çevresinde var olan sergi modellerini tartışmak açısından son derece verimli olurdu, ama o başka bir konu. Ben projenin vatandaş olarak bizler üzerindeki etkisini tartışmak niyetindeyim.

Projenin koordinatörü Övül Durmuşoğlu. Son bir iki yılını -Kuzey Avrupa'da özellikle sanat eğitimi konusunda-ki avangardizmiyle hatırı sayılır bir ünü olan- Malmö Sanat Akademisi'nde değerlendirildi ve şimdi Taksim/Beşiktaş hattında etkili olan bir kamusal alan araştırmasıyla ilgili olarak çalışıyor. Proje Danimarka'dan İsveç'e, İran'dan İtalya'ya geniş bir spektrumda değişen bir sanatçı listesinden oluşuyor. Çalışma alanı olarak (genellikle "egzotik" bulunan bir şehir olan), İstanbul'un sokaklarını hedef alan projenin odak noktası İstanbul'un katmanları arasında dolaşmak ve turistik 'zarfları' soyarak asil içindeki-özündeki belki de var olmayan egzotizm ulaşmak-ulaşamamak...

Aslına bakarsanız, projenin en çok kuvvetli olduğu yer birçok insana göre projenin en zayıf olduğu yer olarak algılanıyor. Projenin bir sergi mekânında olmaması, buna rağmen -bir kamusal alan etkinliği olarak (üstüne üstlük mü demeliyim?) haritasının/yönergesinin BİLE olmaması... Yani aslında projenin temelde şu soruyu sordurması: SERGİ NEREDE? Tabiri caizse; olayı bitiriyor! Zira izleyicinin de talebi genellikle, yer-yönü-cümlesi belli bir etkinliği görmek olurken, ona bulamadığı -tamamını göremeyeceği-içinde ancak kendi sürecini yakalayabileceği bir sergi vermek. Talep derken, talebi daha çok "alıştıkları iletişim biçimi" olarak da konumlayabiliriz aslında. Talep ve arz yüzyıllardır

Daha fazla demokrasi daha fazla sanat

12 Eylül'den beri tartışmak, örgütlenmek, direnmek için sokakta toplanmıyoruz, toplanırsak da dayak yiyeceğimizi biliyoruz

adnanyıldız
flamingokolu@gmail.com

bıkmadan birbirlerini doğuruyorlar. Bunun arkasına saklananlar utansın.

Serginin mekânı yok, dedik; ama sergi zaten bir mekânda var olmaktan çok mekânlar arası geçişten bir dille, mekânsal transformasyonun aksine, başka bir metotla oluşuyor. "Rota" ya da "patika" şeklinde, şehrin kalbindeki caddelere yayılan işlerin asıldıktan sonra ne olacağı ise bilinmiyor. "Exociti" katılımı, 70'lerdeki kavgacı -ama politik, özgür, âşık- gençliğin yaptığı gibi çalışıyor, "egzotik" olanın peşinde. Pratikte ise, geceleri "afişe çıkan" gençler aslında güvenlik görevlileri, polis, serseriler ve Taksim (ve diğer yakın bölgeler)'deki tekinsizliklerle uğraşılıyor. Gece asılan-yapışan malzeme belki de sabah orada olmayacak. Performatif bir süreci de olan bu sergi, aslında post-Fluxus bir romantizm içeriyor. (Projesinin gelişim çizgisini uzun süredir izliyorum, ayrıca katılımcılarından biriyim. Bu açıdan körleşmiş olabilirim.) Heyecanımı hoş görün ama çok çeşitli geçişler var ortada. bu kez ortada bir sergi yok, bir gecede bütün billboardlarda değiliz, olmadık, bu gelebileceğin bir sergi değil, bununla övünmüyor, sadece eklemenebilirsiniz ki ancak o zaman (yani kişisel deneyim üzerinden) anlamlandırılabilir...

12 Eylül'den beri tartışmak, örgütlenmek, direnmek için sokakta toplanmıyoruz, toplanırsak da dayak yiyeceğimizi biliyoruz. Ama demokrasinin yaşam alanı olan sokağı -kaygı ve korkuyla dolu olarak- hayatımızdan çıkar-

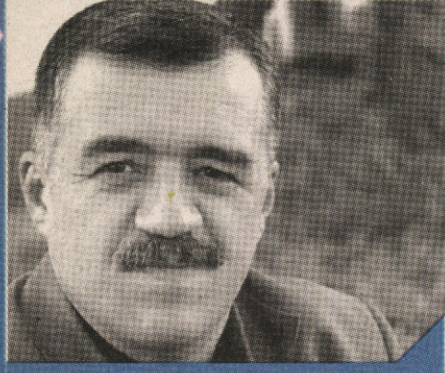
rınca, sokakla da ilişkimizin ters yönde değiştiğini görüyoruz. Yani, tanımsız ve sahipsiz/fazla sahiplenilmiş bir alan (sızlık)la karşı karşıyayız. Bu anlamda, yani sokağa tekrar çıkan sanatçılar olarak aslında çıkış şeklimize bakarsanız; biz sokakta etkinlik yapmıyoruz. Yaptığımız kukla festivali, dans gösterisi yani sokak festivali değil. Oysa 2000'lerde sokağa çıkmak için, sadece bize biraz Feshane lazım, hatta Reina/Layla, Rock'n Coke, Harbiye Açık, Yaya Sergisi, Caz Festivali, Kır Düğünü...

İstanbul'dan biraz uzakta bir yer-deyim. Stockholm. Geldiğim gün, seçimler yapılıyordu. 10 yıllık sosyal demokrat iktidarından sonra, seçimi -sürekli iktidar iktidarsızlık yapar? sağ koalisyona kazandı. İsveç'in sağ ve sol tanımları, sol tandanslı bir ülke olarak, bizden farklı. Bizim solumuz (diyemeyeceğim) Deniz Baykal orada, en sağcı liberallerin yanında bile, sağcı kaçır! Ama ben sonuçlardan çok süreçle ilgileniyorum. Seçim gecesi İbo Show izlemeyi, seçim haftası tatile gitmeyi tercih eden bizler yerine, bütün ülke çatır çatır her şeyi tartıştı. Çok eşli evliliklerden bazı bölgelerin trafiğe kapatılması na... O kadar yani. Ne de olsa, beden de kamusal alan da bir mekân anlayışıyla çalışılarak, içselleşmiş.

Demokrasiyi kendimizden talep etmemiz gerekiyor. Sanat bunu bize hatırlatıyor. Biz her ne kadar kaçsak da.

www.theflamingoandtheboy.blogspot.com

www.exocitistanbul.blogspot.com E

[seyhmusdiken]
seyhmusdiken@mynet.com

Bir Urfa Türküsü şöyle başlar:

*Çiğköfte başım tacı,
Ayran onun ilacı.
Tez yoğur hanım bacı,
İlla canım çiğköfte.*

DARİHE gidip baktığımızda bugün artık birçok sofranın vazgeçilmezi olan çiğköftenin vatanının Urfa olduğu bilinenlerden. Urfalılar bunu bir de efsaneye dayandırıyorlar. Urfa'da hüküm süren Kral Nemrud, kendisine karşı çıkan ve halkı tek tanrılı dine ve Allah'a inandırmaya davet eden İbrahim Peygamberi cezalandırmak ister. İbrahim'in yanında bir başka cezalandırılacak olan da, ona inanıp yanında yer alan Nemrud'un Kızı Zeliha'dır. Hani şu türkülere de konu olan Nemrudun kızı! Türkü diyor ya; "**Nemrudun kızı, mandırdı bizi / çarptı sillesini felek misali**" diye başlayıp devam eden türkü.

İşte o çok eski zamanlarda bugünkü Urfa'nın Balıklı Göl olarak bilinen bölgesinde odun toplanmaya başlanır. Nemrud, İbrahim'i ve kızını Zeliha'yı ateşe atıp yakacak ve cezalandıracaktır. Günler boyu çevreden ve de evlerden odun toplanır. Öyle bir hal alır ki evlerde yakacak olarak bir dal odun kalmaz. Karar verilir ve denir ki Kral tarafından İbrahim'le Zeliha'nın ateşe atılacağı gün hiç kimse evinde ateş yakmayacak. Zaten isteseler de yakamayacaklardır. Çünkü hiçbir evde odun kalmamıştır. Bir başka yönüyle de Nemrud bu cezalandırmayı herkesin bilmesini ve ders almasını istemektedir. Büyük meydana görenleri hayrete düşüren dev bir ateş yakılır. Nemrudun Kızı Zeliha ve İbrahim Peygamber Urfa kalesinin sırtlarında kurulan mancıklarla bu devasa ateşe atılırlar. Rivayet olunur ki; tanrı İbrahim ve Zeliha'yı korur. **Ateşin yanmayan odunları balık, külleri de su olur.** Orada iki göl oluşur. Ve Urfalılar bu göllerden birine Halil ür Rahman, diğerine de Ayn-ı Zeliha gölleri adını verirler. Ve bu gün balıklı göldeki balıkların kutsal olduğuna inanç oradan gelmez.

İşte tam da bu efsanenin ortaya çıktığı dönemde bir başka efsane hikâyeye yön verir. Derler ki; o gün Hazreti İbrahim'e inanan genç bir Urfa yaman bir avcı o gün o ateşe atılma olayına tanık olmamak için kendini dağlara verir, ava gider. Adı Ahper dağı olan dağda bir ceylan

İlla canım çiğköfte!

"Urfa cezaevinde her gün koğuştaki çiğköfte yapıyorlardı, hiç sektirmeden. Ne olduysa bir gün leğenin başına bir iş geldi. Eskiden de daşın üzerinde eti döğmemişler mi? Biz de эле yapanğ, deyip koğuşun orta yerindeki betonu bir güzel yıkayıp yerde yoğurdular çiğköfteyi. Sonra da afiyetle yediler."

avlar. Akşam olanda avıyla eve döner. Eşine ceylan etinden bir yemek yapmasını söyler. O gün ateş yakmanın yasak olduğunu zaten evde odun olmadığı için istese de ateş yakamayacağını bilen eşi kendince bir çare düşünür. Eşini de çok sevmektedir. Canı sıkın olan eşini aç bırakmak istememektedir. Ve farklı bir yemek yapmaya karar verir.

Ceylan etini iyice temizler. Urfalıların bugün de kara et dedikleri antikrot kısımlarını ayırır. Temiz bir kara taşın üzerinde tokmakla o eti iyice döver. Sinirleri de ayıklanmış o eti bir leğene koyar. Yanına bulgur, isot (Urfa pul biberi), salça, baharat, tuz, soğan ve evde bulunan diğer malzemelerden koyar. Etle bu malzemeleri iyice yoğurur. Sonra da yanına yeşillik katarak eşinin önüne sunar. Birlikte yerler. Urfa avcı bu ilk kez yediği yemekten çok hoşnut kalır. Eşini de bu ince zekâsından dolayı kutlar. Sonra dilden dile, evden eve yayılır. Ve o gün bu gündür Urfa'dan çıkan **Çiğköfte** paylaşılmaz olur. Ve de sofraların vazgeçilmezi de olur.*

Neden bu geniş çiğköfte muhabbetine girdim? Dilerseniz onu da anlatayım. Neredeyse son on yıldır giderek artan ölçülerde özellikle de Ramazan ayında bizim buralarda sadece lokantalarda değil hemen her sokak, köşe başında çiğköfte satıcıları türedir. Hemen hepsinin de önünde iftar saatine yakın kuyruklar oluşmaya başladı. Bu görüntüden ve sokakta yapılan işin çirkinliğinden rahatsızlık duyan Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi ile Urfa Belediyesi ruhsata bağlanmayan çiğköfte yoğurma işine yasak koydu. Yasağa rağmen yoğuran da, vatandaş da bildiğini okuyunca çiğköfte muhabbeti aklıma geldi.

12 Mart 1970'li yıllarda bir arkadaşım Urfa Hapishanesi'nde mahpus yatmıştı. O anlatmıştı Urfalıların bu çiğköfteye olan düşkünlüğünü: "**Her gün koğuştaki çiğköfte yapıyorlardı, hiç sektirmeden. Ne olduysa bir gün leğenin başına bir iş geldi. Bütün aramalara rağmen çiğköfte leğenini bulamadılar. Bir şey olmaz babo dediler. Eskiden de daşın üzerinde eti döğmemişler mi? Biz de эле yapanğ, deyip koğuşun**

orta yerindeki betonu bir güzel yıkayıp yerde yoğurdular çiğköfteyi. Sonra da afiyetle yediler."

Urfa çiğköfte ustaları iyi bir çiğköfte yapmanın yolunun mutlaka kaliteli malzemeden geçtiğini ifade ediyorlar. Sert bulgur, isot yani Urfa işi pul biber ve sinirleri alınmış kara et. Bakın 8 kişilik çiğköfte için neler lazım. 4 su bardağı çiğköftelik sert bulgur, yarım kilo dövülmüş veya mikserde çekilmiş yağsız kara et, 6 yemek kaşığı isot, bir tatlı kaşığı karabiber ve tarçın ile tuz, 8-10 adet yeşil soğan, bir kuru soğan, sarımsak (isteğe göre), bir demet maydanoz, bir tatlı kaşığı salça.

Ve şimdi sıra yoğurmada. İlla ki zemini tırtırlı çiğköfte leğeni olacak. Yeşil soğan ve maydanoz yikanarak, incecik doğranıp daha sonra karışım için bekletilecek. Leğene tuz, isot, tarçın, karabiber, salça, et, doğranmış kuru soğan ve sarımsak alınarak yoğrulmaya başlanır. Karışım kıvamını bulunca çiğköftelik bulgur yavaş yavaş alınarak yoğrulmaya devam edilir. Leğendeki malzemeler, çok az suyla yavaş yavaş bastırılarak, bulgur yumuşayınca kadar yoğrulur. Kıvamını bulan çiğköfteye önceden doğranarak hazırlanmış maydanoz ve soğan karışımı eklenir, hafifçe tepiklenerek toplanır. Avuç içi halinde sıkım yapılarak servis yapılır.

İşte bugün çeşitli illerce paylaşılmayan çiğköftenin yapılışı ile birlikte hikâyesi, hali pür melali böyleyken böyle. Urfalılar der ki; "**Çiğköfte ellen yoğrulur. Yoğuran eller yorulur."**

Şimdi ben de Ramazanda bunca tüketilen ve tezgâhın önünde kuyruk olanları gördükçe düşünmeden edemiyorum. Acaba çiğköfteye bu Ramazan, oruç ayı ilgisiz o geçmişten gelen İbrahim peygamber dönemli ateş yakma mevzuundan mı, yoksa oruçla birlikte tutan, tutmayan beni âdemlerin biraz fazlaca nefissizliğinden mi?

Her ne ise, yine de afiyet olsun.

*Tarihi bilgiler araştırmacı, gazeteci, yazar dostum Osman Güzelgöz'den.

Ninatta'nın Bileziği

Seni beklüyordum.
uzun geceler, uzun günler boyunca,
neşeli baharlar,
doğun yazlar,
yorgun sonbaharlar,
kavrık kıışlar boyunca,
uzun, çok uzun yıllar boyunca.
Hoş geldin.

Kaç savaş geçti bu topraklardan, kaç talan, kaç kral çıktı tahta, kaç kral hükmedemez oldu, kaç insan öldü, kaç insan doğdu, kaç ihanet, kaç aşk, kaç bayram, kaç ayın, kaç hasat, kaç düğün yaşandı. Seni beklüyordum, Tanrılar bizi, Kadeş'te yeryüzünün en korkunç lanetiyle, savaşla cezalandırmadan. Seni beklüyordum, Tanrılar Kadeş'te ölümü ülkeme yoldaş kılmadan. Seni beklüyordum, Kadeş'te yeryüzünün en büyük savaşı henüz başlamadan. Seni beklüyordum, biricik aşkım Nuvanza, Kadeş'e gitmeden. Seni beklüyordum, yiğit Nuvanza Kadeş toprağında kaybolmadan. Seni beklüyordum, yas, ihtiyar kadınların yüzlerini gözyaşlarıyla yıkamadan; ölüm, genç gelinlerin saçlarını zamansız ağartmadan, savaş, çocukların oyunlarına koyu bir bulut gibi çökmeden. Seni beklüyordum, Kral Muvatalli daha savaş emrini vermeden. Hattuşa boşaltılmadan, Mısır Kralı Ramses, Kadeş üzerine yürümeden, askerlerin genç bedenleri savaş meydanında çürümeden. Seni beklüyordum, kim olduğunu bilmeden, ama sana verilen görevi yapacağını adım gibi bilerek. Seni beklüyordum, kim olduğunu merak bile etmeden, ama senden emin olarak. Seni beklüyordum, binlerce yıllık özlemimi dindirmen için. Seni beklüyordum, Yarım kalmış şarkımı tamamlaman için. Seni beklüyordum, biricik aşkım, yiğit Nuvanza ile ruhlarımızı buluşturman için. Seni beklüyordum, bana yardım etmen için. Seni beklüyordum, Tanrılara duyduğum inancı yitirmem için. Seni beklüyordum, kendimi, Kral Tabarna soyundan gelen atalarımı, bir zamanlar ay tanrısıyla eş tutulan güzelliğimi, kendi adımla, Ninatta'yı unutmamak için. Hoş geldin...

Ahmet Ümit'in bu ay yayınlanacak aylık adlı kitabından...

ahmetümit

Vişne Bahçesi

Günah kokulu vişne bahçesinde yüzünün en eski tanıdık haliydi aldatan beni.

Acıtmamak için dışı taş, içi su dolu kalbimi bez bebeğine en gizli adımları verdin

Oysa kaçışlarına vurgundun sen. Aşk değildi özgürlüğündü ruhunu bir vişne bahçesi kadar kaygan ve ele geçmez yapan.

Çünkü özgürlüğün öğretti sana dayanıksız aşk örtülerinin altında en uzun ömürlü intikamların uyduğunu

Gül kokulu güneşte kuruturken hayallerini ve kadife eteğini bana bağlanmadığın için kirlili bir sevdıyla bağladın beni o uzun ömrüne...

Kendini Saklama Çiçekleri

Biz aşk bahçemizi küçük tuttuk seninle içinde güvensizlik ağaçları küstüm otları kendini saklama çiçekleri

Özlem kirlili bir kan gibi yüreklerimizi boğmasın yalnızlık karanlık bir orman gibi çökmesin diye içimizde biz aşk bahçemizi küçük tuttuk seninle Önümüzde dokunuşlardan uzak, insafsız ve çok uzun bir kış var diye koca bir yaz, kendini saklama çiçeklerini, suladık durduk yalnızca

Biz aşk bahçemizi küçük, çok küçük tuttuk seninle...

Çocuklar

İki gündür Uğur Kaymaz'ın katledildiği sırada çekilmiş fotoğrafına bakıyorum. Burası onu evinin önü. Nasıl koşuşturmuştur buralarda, nasıl oyunlar kurmuştur acaba öldürülmeden önce, öldürülene kadar.

ahmettulgar
ahmettulgar@esmerdergisi.com

SAHİDEN zoru ne bu devletin, bu sistemin çocuklar-
la?
Ne istiyorlar çocuklar-
dan?

Bu kadar mı korkar bir devlet, bir sistem gelecekten? Geleceğinden?

Geçmişle hesaplaşmadığı, suçlarıyla yüzleşemediği için hapsoldüğü bir Şimdiki Zaman'da, Zaman'ı hep Şimdiki Zaman olarak algıladığı ve algılatmaya çalıştığı süreçte koruyabileceğini iyi bildiği bir statükonun sarsıntısının acısını mı çıkarıyor çocuklardan? Geleceğin acısını mı? Zaman'ın acısını mı?

Bunun için mi bu kadar acımasız, bu kadar saldırgan, en azından umursamaz çocuklara, çocuklarına karşı bu ülkenin?

Her yılı, her ayı, her günü, hep Şimdi'de, hep o aynı Şimdi'de yaşayıp, yaşatıp, sonra da dertop ederek gözden irak tutup, tutarak, bütün bir toplumu Geleceksiz bıraktığı, bırakmaya çalıştığı, bırakmayı hedeflediği için mi bu kadar korkuyor neşçyle evlerinin önüne, sokaklara çıkan çocuklardan?

Küçük çocuklardan?

Onların geleceğinden?

Onların en keyifli oyunların ortasında bile Geleceği bekliyor olduklarının açıkça ortada olmasından mı, hep büyüyünce ne olacaklarını konuşuyor olmalarından mı korkusu bu kadar büyük statükocuların?

Sadece top oynayacakları bir arsaya, sadece okula değil, koşarken neşçyle, aynı zamanda, aslında Geleceğe de koşuyor olmalarından mı?

Bunun açıkça anlaşılıyor olmasından mı?

Çocuklar her koşmaya, koşuşmaya başladıklarında Zaman bir çizgiye, düz, dümdüz olmasa da işte yine de bir çizgiye dönüştüğü için mi?

Bir çocuk koşarken düştükten sonra, dizlerine bakıp yeniden koşmayı sürdürünce irade, kararlılık gibi yetişkinlere unutturulmaya çalışılan hasletler apaçık ortaya çıktığı için mi? Bir koşmacada bile.

İki gündür Uğur Kaymaz'ın katledildiği sırada çekilmiş fotoğrafına bakıyorum. Burası onu evinin önü. Nasıl koşuşturmuştur buralarda, nasıl oyunlar kurmuştur acaba öldürülmeden önce, öldürülene kadar.

Babasını yolcu ederlerken yine bir sefere, babasının gideceği, geçeceği yollarda o nasıl Geleceği, kendi geleceğini görmüştür. Yollardan geçme büyüştü.

Öyle hüznü, öyle umutlu yol-

cu ederken babasını bir yandan da nasıl bakmıştır Geleceğe.

Babasının döneceği yakın, kendisinin gideceği uzun geleceğe.

Nasıl büyük adam gibi göz kulak olması tembihlenmiştir geride kalanlara, babasına.

Ama geride kalamadı işte Uğur.

O da gitti babasıyla.

O gitti.

Burnu kanyor fotoğrafta.

Beli açılmış.

Annesi, "Belini kapa, üşütür-sün" derdi, yaşasaydı Uğur.

Yaşamıyor, ölmüş ki, kimse belini kapamıyor.

Uğur'la kapatıyorlar yolları.

Uğur ve diğer çocukların ölüle-riyle.

Geleceğe, güzel bir geleceğe giden yollarını ülkenin.

Mizgin daha küçük bir kız.

Anlamadan nereden geldiğini kurşunların, hiç beklemeden, neden beklesin o daha çocuk, çocuk yaşta, vuruluyor Mizgin.

Bir gece vakti, bir yol kenarında, yine bir çocuk ölüyor. Adıyla bile müjdeler getirecekken, kara haber oluyor Türkiye'nin demokrasi ve barış beklentisine.

Diyarbakır'da bir bomba patlıyor, yine önce çocuklar parçalanıyor, ölüyor nedense. Önce onlar. En çok onlar.

Yaz akşamlarında, gecelerinde geç vakte kadar uyanık kalmalarına izin verilmiş çocuklar yine erkenden uyumuş gibiler. Uyum gibiler. Kaldırılarda. Yollarda.

Az kalmışken okulların açılmasına, az kalmışken geleceğe, geleceklerini kaybediyor çocuklar Bağlar'da bir bomba ile.

Ah, bu ülkede işte sonunda bu da oldu.

Çocuk katli de artık tabu değil. Hatta daha ötesi çocuk katli artık bu ülkede bir siyasi mücadele yöntemi neredeyse. Bir ideolojik mücadele yöntemi.

Şiddet vermede, bir topluma şiddet zerketmede doz aşımı diye bir şeyin söz konusu olamayacağını, şiddetin sınırının olamayacağını, şiddette sınır aşımının olamayacağı-

nı küçük çocuklarda gösteriyor, iddia ediyor sistem. Şiddet sistemi.

Küçük çocuklarda boyunca, gücünü ölçüyor şiddet. Etkisini.

Etkisini çocuk kanıyla tazeliyor.

Böyle olunca, bu kadar çok ve bu kadar ölçüsüzce, utanmazca şiddet kullanılınca çocuklara resmi alanda, özel alana da yansıyor tabii çocuk düşmanlığı.

Şehirlere, bütün şehirlere yayılıyor. Sivillere.

Şöyle yumuşak bir üslupla, şaka yollu bir şeyler de söyleyerek hatta, gönderemezler mi bir küçük seyyar satıcıyı bu şık kafe masalarının sakinleri, madem bozuk para bulamadılar?

Hayır. Gönderemezler.

Kovacaklar.

Çünkü onlar da alttan alta inandırılıyorlar, inandırılmışlar bu çocukların gelecekte bir şeyleri değiştireceğine.

Belki hatta hesabını soracağına.

Bu onlarınki, bu çocuklara bakışları, onları masanın yakınından konuşmaları gündelik, sivil bir şey, bir alışkanlık olamaz. Ya da bir umursamazlık. Bu resmen düşmanlık. Korku. Gelecek korkusu.

Her milletten çocuk sonra hedefi bunların. Sadece düşmeye görün.

Tünel'de pasajın arkalarında, şık kafelerin, lokantaların olduğu yerdediz.

Üç Romen sokak müzisyeni çocuk geliyor. Romanya'dan gelmişler harçlıklarını çıkarmaya İstanbul'a. Okulları açılana kadar belki, akordeon çalacaklar sokaklarında İstanbul'un. Sonra gidecekler herhalde ülkelerine.

Hayır, hemen gitsinler. Öyle bir tavırla kovalıyor onları şık sokağın güvenlik şefi.

Protesto ediyorum, bağırıp çağırıyorum güvenlik görevlisine. Kimse katılmıyor protestoma.

Dalışlar şık tabaklarına, bardaklarına.

Çok Avrupalılar bu Avrupalı sokağında İstanbul'un.

Ama sıkıysa işte aynı hareketi bir güvenlik görevlisi Avrupa'nın bir başka kentinde yapsın bir çocuğa, çocuklara?

Kaç kişi ayaklanır o masalardan.

Bunların çoğunun Avrupalı oldukları bu kadar işte. Tabakta, bardakta.

İnadına çağırıyorum yaz mültecisi çocukları, veriyorum iki kuruş para. Bir şeyler çalmalarını istiyorum.

Benim yatışmam zor da, ona iyi gelir bir şeyler çalması. Korkudan beti benzi atmış çünkü.

“Li”siz veda

Bir anda çekip gittiğin gün, sihirli kelimelerde kendimi aradım. Kalbimi, kulaklarımı, gözlerimi, her şeyimi kapatıp kitlendim gökyüzüne. Bulutların tükendiği vakitte ve ben ilk kez başımı yukarıya kaldırdığımda, bana en erken gülen yıldızın parlak ışığıyla kucaklaştım. Büyülü, yaratıcı bir ışıktı o, kapıları ardına kadar açan. Küçük bir hüznünde bile ıslanıp kırılır. Yıldızların ışıklarını toplayan çocuklarla büyürken yavaş yavaş, azalarak tenhalaştık! Tutunmak için sarıldığı gövdelerin soğukluğu, üşüttü kalbimi. Kendimi aşağıdan yukarıya bağırarak, gecelere şarkı yaptım. Sessizliğin kalbine çoban bıçağını saplayıp, avazım çıktığı kadar bağırdım, beni sevmeyin, evet beni sevmeyin, ben ki, sevmeyeniz biri olsun diye yaratılmışım.

Aklımdan böyle garip şeyler geçiren bir adam olmadan önceki halime geri dönmek istiyorum. Her yalana inanan, masum, saf... Ben “li”siz bir edadan sonra, birbirine tutunamayan sözler bıraktım. Durumundan yorum çıkartı koy başını üstüne! “Li”siz bir

SAIRIN HALİ

edaya unutkanlık bırakanlar, dokunup düşürmesinler! Ki sen yağmuru sevmeyişin bir günde ara beni demiştin, ah silgim nerede, hayatımı kurşun kalemle yazmışım, istersen silersen! Aşka üç adım kala ölen kokarca, buralarda olmadığını biliyordu, uçurumun kenarında yürüyen birini çek kendi düzlüklerine, şifreli sözcüklere sakladım seni, benden başka kim çözebilir? Yalanlara en iyi inanan sensin, sen kimsin? Ama ben öğrendim, yaprağını doğuran ağaç, bırakır ölü sevdalarını son bahara. Neden aklımda-sın? Kıydan yukarıya doğru çoğalmalarımin sebebi sensin.

Penceresinden sarkan gece yarısı yalnızlıkları, burada olmadığını biliyordu. Uykuya direnen hayalin tırnaklarını bana kesmeyi unuttu. Meleklerin boş vakitlerini geçirdiği yerin adı neydi unuttum! Senin adından başka her şeyi ki biliyorum görüyordun gözlerin senin, çünkü beni gördün adını bıraktığın yerde!

BARIN başındaki kıza herkes kur yapıyor. Kızı bir rahat bıraksalar da içkisini içse. Biraz sarhoş herhalde. Kızı ayartmak için harıl harıl nasıl da çalışıyorlar. Bir bira daha içip burdan ayrılısam iyi olur. Buraya gelmem herkesi rahatsız etti. Kız da bana bakıp bakıp duruyor. Bunlar da amma yalakalar. Kızı huzursuz ettiler.

— Kız sana bakıyor, fark ettin mi?

— Bana mı, bana niye baksın? Sana bakıyordur. Biralari ismarlayan sensin.

— Kız nerden bilecek biralari benim ismarladığımı, sana bakıyor işte.

— Öyle mi, hiç fark etmedim.

— Kalktı, sana doğru geliyor bak...

Valla geliyor, ulan ne adamsın!

Evet, gerçekten de buraya doğru geliyor.

— Senin adın ne?

— Ben mi?

Kahretsin, barmen ve diğerleri domuz gibi bana bakıyorlar.

— Merhaba. Çok iyiyim.

— Seni birine benzetiyorum... Seni öpebilir miyim?

İnanamıyorum, gerçekten öpüyor. Çok güzel dudakları. Ne yapsam, birazdan her şey çığrıdan çıkacak. Öpmüyor, resmen sevişiyordu kadın. Durdursam mı? Çok da içten öpüyor. Ne yapsam, çok sarhoş galiba. Bende ki şu şansa bak. Tam sırası. Hiç aklımda olmayan şeyler gelip beni bulur. Ne yapsam, onu dışarı mı çıkartsam.

— Benden hoşlanmadın mı?

— Ben... Tabii... Çok hoşlandım...

— Gel öyleyse...

Kız bırakmıyor beni, itibarlı biri olduğumu anladi mı, yoksa cebimdeki parayı mı fark etti. Şu anki bu durum için en küçük bir planım bile yok. Şef, barmen pis pis bakıyor. Şef buraya doğru geliyor. Kadını alır artık. Gerçekten de çok güzel öpüşüyor. Çok fena oldum.

— Birader, lütfen kadını rahat bırak. N'apıyorsun sen? Şu halinle gelmiş, kadına sarkıyorsun.

— Ben bir şey yapmadım, herkes gördü... Kendisi geldi... Benden hoşlandı... Ben masumum... Öyle değil mi dostum?

Ben yapmadım!

— Valla ben karışmam. Bu konunun benimle ilgisi yok. Ne yaptığını görmedim.

— Ne yani sizinle konuşuyordum.

— Ben sana sadece bira ismarladım. Özel hayatınla hiçbir ilgim yok. Beni bağlamaz.

— Özel hayat mı? Lütfen şefim, benimle ilgisi yok bunun, ben bir şey yapmadım, kadının kendisi geldi; siz onunla konuşun bu konuyu.

— Bir daha olmasın, uzak dur ondan. Hanımefendi, sizi bu adam bir daha rahatsız ederse, bize işaret edin onu dışarı atarız... Ayrıca da sizi bir daha rahatsız edemez.

Haksızlık bu. Durup dururken şu başıma gelene bak. Kadına hiçbir şekilde sarkıntılık yapmadım. Kendisi geldi, nasıl hayır diyebilirim. Neticede bir bayan, ona karşı çıksaydım kabalık yapmış olurdum.

— Gördün mü şunların yaptığını... Sen de beni savunmadın. Ben ne yaptım sana, neden doğruyu söylemedin.

Ya kadın tekrarlarsa, beni yeniden öpmeye başlarsa. İşte yeniden yaklaşmaya başladı. Bar da çok kalabalık. Tam dumanlı oldu. Şu birayı bitirir bitirmez kalkacağım burdan. Kadın yavaş yavaş sokul-

maya başladı. Onu burdan alıp gitsem acaba benimle gelir mi?

— Nasılsın; güzeldi di mi, benden hoşlandın. Bu gözlerinden belli.

— Tabii hoşlandım. Sana kim dayanabilir ki? İstersen çıkalım.

— Sen çok tatlı birisin...

Tekrar öpmeye başladı. Karşı koyamıyorum. Böyle güzel ve çekici bir kadının beni seçmesi çok iyi ama... Ya bu şef, barmen, birazdan yine beni aşağılayacaklar. Neden bana karşı böyle nefret dolular? Bu kadın da çok güzel öpüyor. Dayanacak gibi değil. Ona gitmesini söylesem mi? Şef de geliyor, kavga çıkmasa bari... Pısrık olmayacağı, kesinlikle olmayacağı. Bu sorunu kadın çıkarttı, ben yapmadım.

— Hanımefendi, siz şöyle çekilin... Ben sana biraz önce ne söyledim; hanımefendiyi rahatsız etme demedim mi?

— Ama kadın sarhoş... O geldi...

— Biz sanki görmedik! Burası nezih bir yer... Buraya giren herkes itibarlı ve oturmasını kalkmasını bilir... Buraya uymayan bir tek sensin...

— Toplantıdan çıktım... Yorgundum... Kadın yaptı... Teker teker gelin...

— Bayan siz karışmayın, biz onu tanıyoruz...

— Dostum, sen konuş şunlarla... Doğruyu söyle... Kadın geldi... Ben bir şey yapmadım... Kavga etmek istemiyorum... Şu kılık kıyafetime baksanıza... Böyle bir adama bu yapılır mı?..

— Bir de konuşuyorsun... Seninle uğraşamam... Çocuklar gelin buraya... Atın şunu dışarı...

— Bunu yapamazsınız... Çıkıyorum...

— Atın şunu... Yeter artık!..

— Al sana okkalk bir yumruk...

— Sen ha... bir de yumruk atarsın, seni pislik... Dışarı çıkartıp basın sopayı şuna... S.ktir git, şuna bak, benim mekânımda kimse bayanları rahatsız edemez...

Üç kişi olmasalardı gösterirdim ben onlara... Yine de birkaç yumruk, birkaç da tekme salladım... Of!.. Her yerim ağrıyor... Paralar, paralar... Elini cebimden kavgada bile çıkartmamışım... Tek elle üç kişiyi az daha haklıyordum... İyi ki çıkartmamışım... Sadece burnumdan kan geldi, kaşım filan açılmamış... Kadın kendisi geldi; bana takılan o, bardan kovulan ben... Bu ne terslik... O bara molotof kokteyli atmazsam bana da adam deme-

sinler... Başım zonkluyor! Fena dövülmüştüm... Keşke o biralari içmeseydim... O artık benim arkadaşım değil, bana hiç arka çıkmadı, doğruyu söyleseydi yeterdi... Keşke biralari içmeseydim... Sahtekar... Benim de amma gereksiz ‘merabaların’ var... Bektan bir durumdayım... Gidebileceğim hiç kimse de yok ki!.. Yüzümdeki kanı temizlemem lazım... Cami avlusu... İşte şurda... Hadi ailemden kopuk yaşıyorum; peki bir tane dostum da mı yok!.. Sevgilim yok... Asker arkadaşım yok... Okul arkadaşım yok... Kader arkadaşım yok... Sırtımda bir çuval ‘yok’la dolaşıyorum... ‘Yok’ların içine biri cıva doldurmuş; artık taşıyamaz hale geldim... Belki de hepsi var... Saçmalık... Olsaydı ne olurdu... Hepsi saçmalık... Salaş bardaklı kız; adım bile hatırlamıyorum... Bankta yaşayan adam... Dilenciler... Mendilciler... İtibarlı soytarılar... Kim var... Kim onlar... Siyasi parti üyeleri, dernekler, vakıflar, legal ve illegal örgütler, sendikalar; o kadar çok sosyalleşme aracı var ki, tek başınalıktan kaçıp da kurtulabilecek bir sürü kuruluş... Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği... Hah hah... Artık eski haline döndüm. Sakin bir yerde bir şeyler içsem iyi olur. Yoksa bu beynim asla beni rahat bırakmaz. Onu rakiyla uyutmak zorundayım. Hayatımın bir yeri yağ kaçırıyor... İşte şurası iyi; orda otururum. Nostaljik bir müzik çalıyor. Birkaç masa var. Fena değil.

— Ne alırsınız?

— Eğer masama bir kadın gelirse bunun benimle bir ilgisi olmadığını baştan söyleyeyim; çünkü kavga çıkıyor... Rakı, peynir, biraz da yeşillik... haa, bir de kâğıt kalem...

— Siz şair misiniz?

— Şaire mi benziyorum?

— Evet, sizde bir sanatçı benzerliği var.

— Nasıl yani?

— Biraz değişiksiniz... Nasıl söylesem... Ben siparişinizi getireyim...

Burası iyi. Benim önemli biri olduğumu fark ettiler... İşte ben buna itibar derim. Kâğıt kalem de tamam. Benim bu ruh halimi ancak şiir anlar... Birkaç dizeyle de rakı tokuştururum, hiçbir şeyim kalmaz... Şerefsiz şef!.. Kadında gözü vardı... Bütün bunlar bu yüzden... Ben onlara göstereceğim... Asla affetmem... Orospu çocukları... Neyse oldu olacak bari burdan düzğün çıkalım...

Şu metrisin önü

METRİS yeni inşa edilmişti, Beş-yüzler'i geçince beton bloklar, askeri birlikler, duruşma salonları, avukat ve aile görüş yerleriyle hemen kendini fark ettirdi. Üzerine türkü yakılan cezaevlerinden birisidir. "Şu Metris'in önü" türküsü 12 Eylül'ün sıkıyönetim yargılamalarını, bizimde savunma avukatı

Metris'te büyük duruşma salonlarından birindeydik, çok sanıklı bir davada kamu tanıkları dinlenecekti. Tek tip elbisenin zorla giydirildiği saçların asker tıraşı yapıldığı günlerdi

olarak gençlik dönemini anımsatır. 1980-1984 yılları arası buranın müdava ceza avukatlarındandık.

Selimiye kışlasının taş duvarlı küçük salonları yetmediği için, Topkapı spor salonunda yargılaması yapılan çok sanıklı davalar, Barış Derneği ve DİSK gibi davalar da Metris'e taşınmıştı. Hemen küçük çevreleri oluşturmuştu, tıpkı Selimiye'de olduğu gibi lokantalar, kahveler, dükkânlarımız vardı. Gece yaralarına kadar süren duruşmalardan çıkıp, fabrikaların önünden gece vardiyası değiştiren işçiler gibi eve dönerdik.

Metris'te büyük duruşma salonlarından birindeydik, çok sanıklı bir davada kamu tanıkları dinlenecekti. Tek tip elbisenin zorla giydirildiği saçların asker tıraşı yapıldığı günlerdi. Sanık idam cezası ile yargılanıyordu, onu teşhis eden ve idamla yargılanmasına neden olan iki güvenlik mensubu tanık mahkeme huzuruna gelip beyanda bulunacaktı. Tanık yoklamalarından sonra sarkık bıyıklı, sanıklara ters ters bakan, muhtemel ki sorgu sırasında bulunduğu için çoğunu tanıyan bu tanıklardan ikisi; "Hâkim bey aradan çok zaman geçti, gür bıyıkları, sakalları, saçları kesilmesine rağmen ateş eden oydu, baştan üçüncü sırada oturan sanık faildir, biz onu teşhis ediyoruz..." dediler.

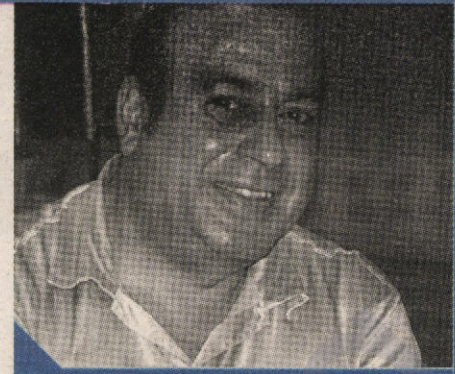
Böylesi bir teşhis öldürme fiili olan

bir dosyada idam cezasının verilmesine neden olurdu. Hâkim sanığa dönerek; "Kamu tanıklarının ikisi de saçların ve gür bıyıkların, sakalların tıraşlı olmasına rağmen seni teşhis ediyorlar, ne diyorsun..." diye sordu.

Sanık geniş ve uzun salonda, aheste aheste ayağa kalkarak mahkeme heyetine bakıp, "Hâkim bey izin verir misiniz, yanınıza kadar gelmek istiyorum..." dedi.

Hâkim şaşırmıştı, "Oğlum gelip ne yapacaksın?" diyerek şaşkınlığını dile getirdi. Biz de şaşırmıştık, o aralar tek tük itirafçı olan, suçlarını kabul edenler de çıkıyordu. Sanık ısrar edince, mahkeme heyeti "Gel..." dedi. Sanık usul usul kalkmış, önce tanıklara bakmış, bir göz atmıştı, hınzır bir gülümseyiş vardı yüzünde, "Ulan yalancılar sizi yakaladım" der gibi bakıyordu, heyetin önüne gelip, tek tip elbisesi içinde asker tıraşlı yüzüyle hâkimlerin gözlerine bakıp dedi ki; "Yüzüme bakar mısınız?"

Hâkimler şaşkın şaşkın bakışıyorlardı, kimse bir şey anlamamıştı, sanık tekrar ısrarla aynı soruyu hâkimlere yöneltmişti. Hâkimler yine anlayamayınca sanık, tanık beyanlarına karşı şu tarihi savunmayı yapmıştı: "Sayın hâkimler... Yüzüme bakınız, dedim çünkü kösemim ne gür bıyıklarım ne de sakalım var... Keşke gür bıyıklarım sakalım ol-

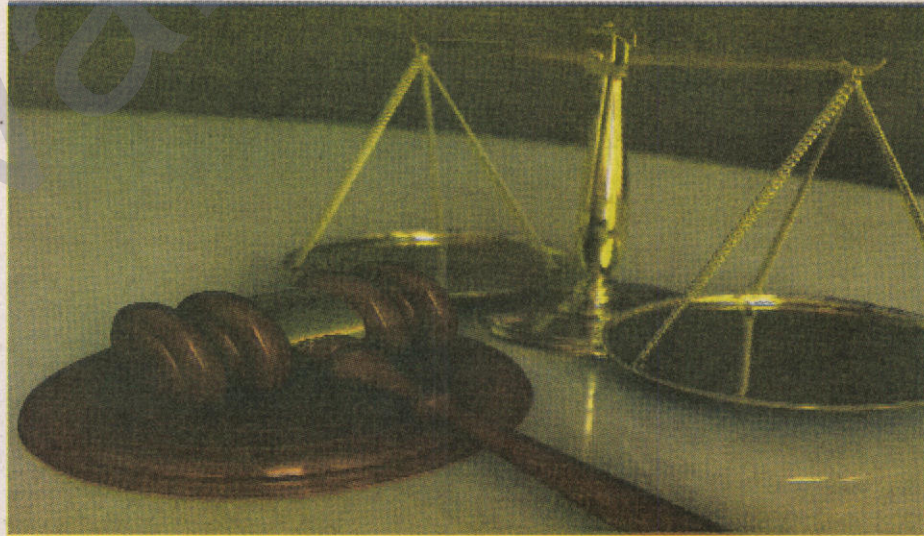

hasipkaplan
hasipkaplan@esmerdergisi.com

saydı, köse olmasaydım, tanıklar doğru söyleseydi, ben de idam alsaydım, gam yemezdim... Şu yalancı sahtekâr tanıklar yüzünden neredeyse idam cezası alacağım. Ben sadece onları soruşturmada görmüştüm bana işkence yapmışlardı."

Tanıkların yalan söylediği ortaya çıkmıştı, salonda buz gibi sessizlik güllüşmelerle kesildi. Yalancı tanıklar çuvalamıştı, apar topar sıvıştılar duruşma salonundan.

Bir duruşma daha bitmişti, Metris'in cezaevi avlusu geniş bir betondur, cezaevi görüşüne giderken mazgallardan, dar koridorlardan, sıkı hücrelerin önünden geçerdik. Ama önü geniş bir alandı... Tıpkı "Şu Metris'in önü" türküsünde olduğu gibi.

REVANA

ET & KANAT

Lezzetinin diğer adı

E-5 Karayolu üzeri Revan Plaza-B Beylikdüzü/ İSTANBUL

Tel: 0 (212) 852 58 18 - Fax: 0 (212) 852 58 25 - www.revana.com.tr - e-mail: revana@sunergonline.com

ŞAIRİN 12'Sİ

HAZIRLAYAN

ayhanşahin
ayhansahin08@mynet.com

Esmer'in Ekim sayısı için Şairin 12'si köşesine, bu ay Lale Müldür'ü konuk ettim... Şiirlerinin bir bölümü İngilizce ve Fransızca'ya çevrilen, yurtdışındaki sayısız toplantıda ülkemizi temsil eden şairle evinde buluştuk; çok sıcak ve samimi bir tavırla karşıladı beni... Kedisini sordum, 'geçen yıl kaybettiğini ve çok üzüldüğünü' söyledi, "Bir daha kedi almayacağım eve!" dedi... Birlikte çay içerek, 14 Aralık 2002'de beyin kanaması geçirip iki ay hastanede yatan Lale Müldür'le mistisizmi, metafiziği, şizofreniyi, amneziyi, aşkı, yaşamı, yalnızlığı, kumruları, kadınları ve erkekleri konuştuk ve tabii bir de, Nisan 2006'da YKY'den çıkan "ultra-zone'da ultrason" isimli şiir kitabımı...

"Aile-i Şeriat" da, 'Şiirin Öyküsü'nde anlattığınız temaya ilişkin; Türkiye'deki erkeklere yönelik: "Anneye âşık bir toplumda / bir eş mi bulacağını sanıyordun sonunda / Sıvazlayın anneler sıvazlayın oğullarınızı / kızlarınız yalnız kalsın diye" ... Şiirlerinizde hem sosyal meselelere, hem de Irak savaşı ve dünya siyasetine göndermeler yapıyorsunuz. Şiir evreninizi genel hatlarıyla tanımlayabilir misiniz?

Benim aslında şiir evrenimin tanımlanması çok zor. Değişik olgulardan yola çıkar, dediğiniz gibi daha çok metafizikle bir söyleşi gibidir esas, metafizik bulguların ağırlığından oluşur.

Şiirin 12'si (Lale müldür'ün imgeleminden 12 sözcük)

- 1-Kadın: Peşinde olduğum zor ve komplike bir olgu.
- 2-Erkek: Bu da aynı. Ama erkeklere daha çok, kadınlara daha az sempati var.
- 3-Platin: 'Platin' benim için en göksel anlamı ifade eder.
- 4-Aura: Fotoğraf gibidir benim için 'aura'. Ben henüz kimsede aura göremedim; bir kişide gördüm şimdiye kadar.
- 5-Bilinmedik dil: Şairin peşinde olduğu şey.
- 6-Kraliçe: Şiirlerimde genelde 'ironik' kullanılır.
- 7-Yağmur: En estetik hazlardan biri.
- 8-Rüzgâr: Değiştirici bir olgudur dünyada.
- 9-Uzay/Uzaylı: Gene peşinde olduğumuz ve bilemediğimiz bir kavram.
- 10-Varoş: Varoştakilerin hayatı beni çok cezbediyor. Üç şiir vardır kitapta 'varoş'la ilgili. Aslında onlar da batılılaşma olgusundan kaçamamışlardır.
- 11-Yeşil: Sevdiğim bir renk. Çimlerdeki yeşili çok severim.
- 12-Susku: 'Susku'yu da çok severim. Artık 'susku'nun içine girmiş buluyorum kendimi. 📖

Ama politik şiir yazmazdım bu seneye kadar, bu sene yazdım politik şiirlerimi ve hiçbir şeyden korkmayarak yazdım. Etkili de oldular sanıyorum. Politik şiirlerde geleceği öngörme var; Bush var, Irak savaşına yönelik öngörü var. Bu tarz şeyler oluyor tabii 'metafizik şiir'le uğraşınca. Ritim, benim için her zaman önemli değildi, bu kitapta önemli hale geldi. Şiirimde içsel müzik önemliydi daha çok. O durumu bu şiirlerde geçtim biraz ve şiirin ana maddelerinden biri olduğunu düşündüğüm ritme yöneldim daha çok. Türkçe'de de çok önemli bir olgudur ritim. Bir de, bana kolay gelirdi şiirlerim ama herkes 'anlamıyoruz, çok zor' demeye başladı ve şiirlerimi basitleştirme ihtiyacı duydum.

Zaten hastalığınızdan üç ay sonra sizinle yapılan bir röportajda 'artık da-

ha basit ve daha anlaşılır şiirler yazmak istiyorum ve yazıyorum' demişsiniz. Şiir serüveninizde hastalığınızın da bir payı var değil mi?

Tabii var. Zaten her şeyde payı oldu hastalığının. Ama hastalıktan sonra her şey 'yapaylaştı' benim için, dünyayı çok basit görmeye başladım, artık çok basit bir şekilde açıklıyorum dünyayı ve ona dair meseleleri. O yüzden şiirlerim de 'basit' çıkıyor tabii. Ama hastane sonrası yazdığım ve benim 'basit' diye tanımladığım şiirleri halen daha anlamakta zorlanan kesimler de var. Hastaneden çıktıktan sonra bir hafta içinde yazdım o şiirleri ben.

Yine hastane sonrası süreçte bir süreliğine 'unutkanlık' yaşamışsınız. Şizofreni, amnezi ve şiir arasında sizce nasıl bir ilişki söz konusu?

Amneziyle çok yakın bir ilişkisi var

şiirin. Ben İngiltere'de mastır yaparken çok konuşulurdu 'afazi' kavramı. Bu olmadan şair olunamayacağı söylenirdi İngiltere'de. Ben ne olduğunu tam olarak anlamazdım 'afazi'nin; şimdi anlıyorum tabii. Çünkü benim beynimde de 'afazi' bulunmuş; bu da unutmaya ilgili. Hatırlamada yer yer kayan boşluklar söz konusu... Şizofreninin de çok büyük ilgisi var şiir ve şairle; şizofrenlerin konuşması şiir gibidir çoğu zaman.

"Varoşların Lady'si" şiirinizde, "seçkin geçmişimi unutmak istiyorum / bana ne verdiniz ki siz" mısraları öz-yaşamsal deneyiminizle örtüşüyor mu? Doğrudan bir bağ kurulabilir mi?

Evet; gerçek yaşamdan hareketle yazılmıştır. 'Seçkin geçmişim' derken de Belçika'daki yaşamımı kastediyorum; orada bir aristokratla birlikte olmuşum, çok lüks bir yaşamım vardı. Daha önce de 'şık' üniversitelerde okudum. Ben de iyi bir aileden geliyorum.

Siz 'aşıkta, insanların kumrular gibi olmak istediğini, ama nedense bir türlü olamadığını' vurguluyorsunuz. Bu realite, sadece bizim toplumumuza özgü değil sanırım; bütün çağdaş toplumlar için geçerli... Aşıkta neden 'kumru' olunamıyor ve neden hep 'kumru' olunmak isteniyor?

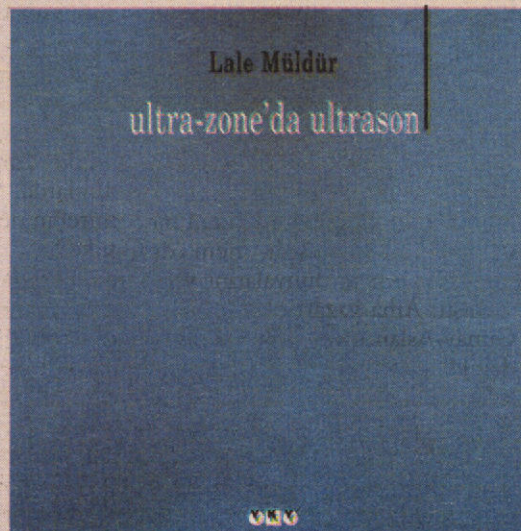
Bu çok zor bir soru. Kumru neden olunamıyor, bunu cevaplayamam. Ama kumru olma isteği daima var; yeni bir ilişkinin başında kumru olmak ister insanlar ve biteceğini asla hayal etmezler. Ama çok kısaldı artık sevgiler, daha fena oldu; insanlarda kumru olma isteği ve kumrulaşamama olgusu her geçen gün artıyor. Evet, bütün toplumlara özgü bir durum bu. 📖

POST-POST-PLATİNA

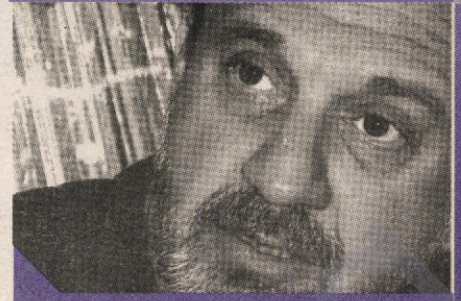
İnşallah annenin yemeğini tercih etmiyorsundur Post-Platina
İnşallah çıktığın kızın çay parasını veriyorsundur
İnşallah temizliği seviyorsundur Post platina
İnşallah çorba yapılabiliyorsundur
İnşallah turfanda incirler getirsin bana
Ya da elele dolaşınız çilek tarlalarında
Tra la la tra la la
Sen beni deli mi sanıyorsun
Post-post-Platina

lale müldür

Şiirin öyküsü

Bu şiiri hastalanmadan hemen önce, çıktığım bir çocuk için yazdım. Daha doğrusu, Türkiye'deki erkekler üzerine... Genelde annelerinin yemeklerini tercih ederler, çay bile yapamazlar. "Turfanda incirler getirmek, çilek tarlalarında elele dolaşmak" da, bir fantezi, delilere özgü bir fantezi; o yüzden "Sen beni deli mi sanıyorsun / Post-post-Platina" diye bitiyor... Oldukça basit bir şiir... Şiirlerimi basitleştireceğimi söylemişim zaten. Herkesin anlayabileceği bir şiir diye bakıyorum bu şiire... Bir de, ritim çok önemli tabii...

ragıpduran
ragıp137@hotmail.com

Önyargılar Basmakalıp değerler

Kibrit Gözlü Kız

kapkara bir orman için

II

devri daimini arıyordum saklı mağaranın çalıların çırpıların aşkına kaymakamlık kayıtlarından medeni halini sorup tanrının mardinli olduğunu öğreniyordum en eski minarenin

arap alfabetiyle sarmaş dolaş madem ki eydin yüzüme kirpiklerini yarabantlarıyla atan kalbin simsiyah bir vahiyle inlemeli

kekeme bir ormanda inatlaş üçüncü yasasıyla termodinamiğin bu yangın cinayet bilinsin madem ki kapkara bir orman gibisin bir alev bir alevi kirpiklerinle yelpazelesin

ilyasorak

Dil çok önemli. Hatta tayin edici. Çünkü dil sayesinde düşünüyoruz. Düşünerek de hareket ediyoruz. Tahlil yapıyoruz, tutum benimsiyoruz. Zaman zaman düşünmeden hareket etsek bile, yani ani tepkiler, refleksler ya da sinir belki de sevinç, kısacası akılla değil duyguyla hareket ettiğimiz zaman bile, aslında belleğimizdeki, geçmişimizdeki ya da toplumsal çevremizdeki eski düşünceler, eski bilgiler, eski söylemler ya da eski yazılar çerçevesinde hareket ediyoruz yine de...

Başta Noam Chomsky olmak üzere çok sayıda bilim adamı bu dil meselesi üzerine çalıştı, eserler yayınladı. Dil öğrenmek, konuşmak, hareket etmek, düşünmek, sinir sistemi, çevre etkisi gibi unsur ve boyutlar arasındaki ilişkileri kah laboratuvar ortamında deneysel olarak, kah düşüncede, teoride irdelediler ve meseleye açıklık getirmeye çalıştılar. (Chomsky, bir Diyarbekir ziyaretinde, genç bir öğrencinin kendisine 'Kürtçe-İngilizce Sözlük' armağan etmesinden olağanüstü duygulanmıştı.)

Dil, yani anadil meselesinin Kürtler açısından ne derece önemli, hatta hayati olduğunu biliyorum, yaşadım, gördüm. Zaten Dr. İsmail Beşikçi de, vakti zamanında PKK'nin olumsuz yanlarını değerlendirirken, yöneticilerin ve gerillaların ana dilleri olan Kürtçe yerine, hem günlük yaşamda hem de yazışmalarda Türkçe'yi tercih etmelerini eleştirmişti.

1980'i Diyarbekir cezaevinde geçiren ve bu kanlı dönemi Türkçe olarak yazdığı bir kitapta kamuoyuna aktaran PKK'nin eski bir yöneticisi ile tanışmışım. Yazdığı kitap çok önemli idi, hem bir belgesel değeri vardı, hem de mahkumların iç dünyalarını yansıtmıştı. Ama yazarı olsun, bizim Günay Aslan olsun pek memnun değildi kitabın içeriğinden, olayların yansıtılış şekline. Neden diye sordum:

- İşkenceyi, baskını, hakaretleri işkencecinin, katilin dilinde yazmak zorunda kalmak ayrı bir işkence, ayrı bir baskı...Kürtçe yazılsaydı bu kitap eminim özellikle

Çeyrek ekmek arasında birkaç ince dilim dil, salatalık ve domatesle çok iyi giderse de, dil esas olarak midevi değil akli bir organ. Dilsizlerin bir süre sonra sağır olmasından da anlaşılacağı üzere, sadece iletişim için değil, düşünmek için dil gerekli hepimize. Hangi dili konuşursak o dilde düşünmek durumundayız ayrıca...

Kürtler açısından çok daha iyi olurdu...

Şimdilerde toplumda Kürt düşmanlığı linç kültürüyle buluşma denemeleri yaparken, toplumsal belleğimizde, Osmanlı'dan bu yana 'Kürt' sözcüğünün çağrıştırdığı anlam, simge ve görüntülerin, özellikle belirli bir kesimde giderek tehlikeli bir durum arz etmeye başladığını gözlemliyoruz.

Milliyetçiliğin de toplumsal bir temeli-tabanı olmasına rağmen, bu uğursuz ideolojinin yaygınlaşması, meşrulaştırılmaya çalışılması, başta siyasi-iktisadi-askeri-ideolojik iktidar ve onun önemli aygıtlarından biri olan medya aracılığıyla gerçekleşebiliyor. Bu nedenle hem iktidara hem milliyetçiliğe karşı, medya düzeyinde verilmesi gereken önemli bir siyasal mücadele, bir direniş var...

Bizimki gibi parçalanmış, dağılmış İmparatorluk sonrası toplumlarda, 9. Cumhurbaşkanı Demirel'in deyimiyile 'Topluigne başı kadar yeri bile artık veremeyiz'. Sanki birileri toprak istiyor!

'Alavere dalavere, Kürt Mehmet Nöbete' deyişi anlamlı. Aynı çatı altında askerlik yapmalarına rağmen, kimi Türklerin Öteki'ne reva gördüğü muameleyi iyi yansıttıyor.

Son 20 yıldır, bazı çevrelerde anlatılan ırkçı Kürt fıkraları da aynı ayrımcılığı, aynı aşağılamayı içeriyor. Bir Kürt için hiçbir ko-

mik yanı olmayan bu fıkralar Kürdün onuruna dokunuyor. Bazen de kimi Kürt çevrelerinde benzeri Türk fıkraları karşılık olarak anlatılıyor. Milliyetçilik iki ucu ateşli bir değnek!

Yatıp kalkıp Türklerle Kürtlerin birbirlerini anlamaları gerektiğinden dem vuruyoruz. İyi de nasıl anlaşacağız? Hangi dille? Türkçe mi Kürtçe mi? Evet, biraz askerlik zoruyla, çoğunlukla da eğitim zoruyla, Kürtlerin neredeyse hepsi Türkçe biliyor, konuşuyor, yazıyor. Ama Kontra uzmanları dışında doğru dürüst Kürtçe bilen kaç Türk var acaba? (Beyaz Kürtleri saymıyorum).

Kürt meselesine ilgi duymaya başladığım 80'li yılların başında, özellikle de Güney'deki Kürtçe literatürle tanıştığım dönemde, iyi gazetecilik yapabilmek amacıyla mutlaka Kürtçe de öğrenmem gerektiğini anladım. Joyce Blau'nun rahmetli Faki Hüseyin Sağdıç'ın Kürtçe dilbilgisi kitapları ve Kürtçe öğreten eserlerini okumaya başladım. Başta rahmetli Musa Anter, Orhan Doğan, Hasip Kaplan, Mehdi Zana, Ahmet Türk ve tanıdığım çok sayıda Kürt politikacı ve aydını da bu konuda bana cesaret verip teşvik etti. Ne var ki niyet iyi, söz konusu şahıs ya çok yoğundu ya da tembel. Ya da ikisi birden. O zamanlar Kürtçe dershaneler filan yoktu. Ben de, Kürtçeyi kitap okuyarak öğrenemeyeceğimi anlayınca, Cizre'nin sınır köylerinden birine yerleşip 3-5 ay orada yaşamayı hayal ettim. Hayal, biliyorsunuz, gerçekleşemeyen işler için yaratılmış bir sözcük ve kavramdır. Zeli'deki kampta bir kadın gerilla ile Fransızca anlaştığını hatırlıyorum. Fransa'da doğup büyüyen kadın, (Bayan değil kadın!) haliyle, yani doğal olarak Türkçe bilmiyordu. Neyse, özleştirici perdesini burada kapattım.

AKP hükümeti, global çapta Medeniyetlerarası ya da Kültürlerarası Buluşmalardan filan söz ediyor. Geçenlerde birisi yazdı. Sen önce kendi içindeki farklı medeniyet, kültür ve diller arasında özgür bir ortam, bir anlaşma, bir iletişim yaratamamışsın, Bush ile Usame'yi mi barıştıracaksın? ✎

Cepheye Düşen Yılan

Korkuluk gibi dikilir bostanın tam ortasında
Arşın merkezi: Kıpırmızı karpuz: Kan
Uzun gemilere yüklenen ağır makinalılar,
yılan olup uzun borularla vücut bulan
mavi enerji hatları

Hepsi hepsi bir rüyanın ortasına vurulan kılıç
Ne masumiyet bahane bir akrebin
avını kovalamasına
Ne de sus sus diyerek puslu bir ömre
havale edilen asker hayaletleri...

O kuytuda belki bir miras sayılır
hendek kazıntısı siperler
Burnunun dikine giden kim varsa
12'den vurulmaya aday

Sikorskiler nasıl sikerse adamın kafasını pır pır
Denizlerde nasıl edalı gezerse:
USS Saratoga: Jilet olası illet
USS John F. Kennedy:
Radarlarında cakalı kurukafa figürü
USS Eisenhower:
Üzerinde jetlerin yanlış rakısı...

Ve Azeri televizyasından kopar bütün gürültü:

"Amerikan prezidenti Bush,
Irak'ta ele geçirdikleri
binlerce yaragı özgürlük adına kullanmaktan
mutluluk duyduklarını söyledi. Dünyanın hamını
muhabbetle kucakladıklarını belirten prezident Bush,
kendisinin asla bir yaraksever olmadığını, ancak
bütün aleme hürriyet getirmek için
yaraga sarılmaktan başka
çare kalmadığını vurguladı..."

Kolay olsa bir göz kırpmında değişirdi hayatlar
Tören ortasında bir apoleti fırlardı
o fırlama generallerin
Anlaşıldı çöl ortasına hiç yakışmadığı
elli iki yıldızlı çöl ayısının

Bütün gözler kör halbuki
Dürbünlü tüfeğin ucunda
5 yaşında bir çocuğun şarkısı
Cızırdayan eski bir plaktan kuş damlıyor sesine

Ören, 25 Temmuz 2006

cihanoguz

En çok devrimciye yakişirdı aşk oysa!

Aşk insanlarıydık biz aslında! Ona en hazır bizlerdik. Ama olmadı. Korkularımız aşktan üstün geldi ne yazık ki. Aşkın devrimci mücadeleyi engelleyeceği gibi bir yanılgıya kapılarak, kapattık gönüllerimizin kapısını aşka

GİPLAK hayatın içinden çıkıp gelmiştik. Ezilmiştik, eziliyorduk ve kendimizi ezilenlere yakın hissediyorduk. Hakkı yenenin yanındaydık. Haksızın karşısına dikiliyorduk. Ülkemizi, halkımızı, bu toprakları tutkuyla seviyorduk. Dostlarımıza sadıktık. Bizimle davaya baş koymuş kadın arkadaşlarımıza kadın gözüyle bakmıyorduk. Cinsiyetsiz bakmayı öğrenmiştik insanlara, daha gençlik yıllarımızda.

Tutkulu insanlardık. Kafaya koyduğumuzu yapmak için bütün enerjimizi seferber ediyor, karşılık beklemiyorduk. Bir amaç vardı. Ve o amaç kutsaldı, ya da ona çok yakın. Yeri geldiğinde hayatlarımızın bile önemi olmuyordu. Bazen bir karıncayı bile ezemeyecek kadar insan, bazen de düşmanın üzerine acımasızca çullanan birer kaplan olabiliyorduk. Dosta dost, düşmana ise düşmandık. Adrenalin hep yükseldi. Hep bir şeylerin peşinden koşturup duruyorduk. Zorda kalana yardım ediyorduk. Kitap okuyor, tartışıyor, hayatın nereye doğru aktığını anlamaya çalışıyorduk. Toplumun psikolojisini, bireyin toplum karşısındaki hallerini sorguluyorduk. Ve bu aşamada kendi iç dünyamızda nelerin olup bittiğini öğreniyorduk bir yandan da. Kadını, erkeği, insanı tanımaya çalışıyorduk. Başımıza gelenler de yardım ediyordu bu sürece zaten. Her darbeye, başarıda, başarısızlıkta, sevinçte, tasada daha iyi tanıyorduk insanı. Hayat sinayıp duruyordu bizi çünkü.

Mücadelemiz insanın mutluluğu, refahı, özgürlüğü içindi. İnsanların sırf insan oldukları için doğuştan temel bazı haklara sahip olması gerektiğinin altını çiziyor ve mücadelesini veriyorduk. İnsana ve kendimize yakındık, olmak zorundaydık.

Hümanisttik. İnsanı seviyorduk. İnsanların mutluluğu için bir şeyler yapmak istiyorduk. Doğru bildiğimiz şeyler için kendimizi adamak gerektiğinin bilincindeydik. Gerektiğinde hayatımızı ortaya koyacağımız bir şeylerimiz yoksa hayatımızın da o kadar değerli olmadığını seziyorduk, tam olarak içselleştiremesek de.

ROMANTİK İNSANLARDIK

Dostlarla keyifli akşamları paylaşmak vardı serde. Dalgaların mırıltısı, yıldızlar, ay, sabahın seher vakti, doğa önemliydi hayatlarımızda. Hayallerimiz vardı. Ve bu hayallerimizin çoğunun gerçekleşme olasılığı yoktu belki de. Ama biz Che'ye inanır, gerçekçi davranıp imkânsızı isterdik. Ufuktaki güzel günlerin beklentisi tatlı bir meltem gibi kuşatırdı ruhumuzun.

Duygularımız taşkındı. Hedeflerimizde kilitlenmiştik elbette, ancak ne zaman ne yapacağımız da her zaman belli değildi. Duygu dünyamızla başa çıkmakta zorlanırdık bazen. Taşkın duygularımız sabırsızlığa sürüklüyordu bizi. Ve hata yapıyorduk. Zamanında olması gerekeni, daha önceden görmek istiyorduk karşımızda. Hayatın kısa olması canımızı sıkıyor, acele ederdik bu yüzden.

GEMİLERİ YAKMaktan ÇEKİNMIYORDUK

Çoğumuz gençtik. Kanımız damarlarımızdan deli gibi akıyordu. Yaşlılık diye bir derdimiz yoktu tabii ki. Çok uzak, o zamanlarda asla düşünülmemesi gereken bir dönemdi yaşlılık. Ayrıca çok sert geçiyordu mücadele. Yarınların ne getireceği belli değildi. Kaderciler değildik elbette, ancak hayat nereye kalıncı atarsa orada oluyorduk. Kendimizden çok başkaları için koşturuyorduk hayatın içinde. Asıl olan mücadeleydi ve bizler dünyanın her yerinde sokabilirdik elimizi taşın altına. Gemileri yakmayı seviyorduk.

halimbahadır
halimbahadir@esmerdergisi.com

CENNET BU DÜNYADAYDI

Devrimciydik ve cennetin bu dünyada olduğuna inanıyorduk. Ve o cennetin bizim ellerimizde inşa edilmesi gerektiğini iyi biliyorduk. Cennet, halkın mutlu olabileceği bir düzendi. Ezenin ezilenin olmadığı bir yerdi cennet. İnsanları öteki taraftaki cennet hayalleriyle uyuşturup soyanlar düşmanlarımızdı.

Aşkla devrimi aynı gönülde yaşatacak kadar yüce gönüllüydük. Her ne kadar devrim düşüncesi, sosyalizm, sınıfsız toplum hayali, hayata katı bakmamıza neden olsa da, çok yönlü düşünemeyi, kendimizi başka insanların yerine koyabilmeyi, gönlümüzü yüce tutabilmeyi başarabiliyorduk. Güzel, zarif, iyi olan ne varsa gönlümüzde yer vermeyi becerebiliyorduk, biraz çabanın ardından.

Aşk insanlarıydık biz aslında! Ona en hazır bizlerdik. Onu en cesurca kabullenecek olanlardık.

Ama olmadı.

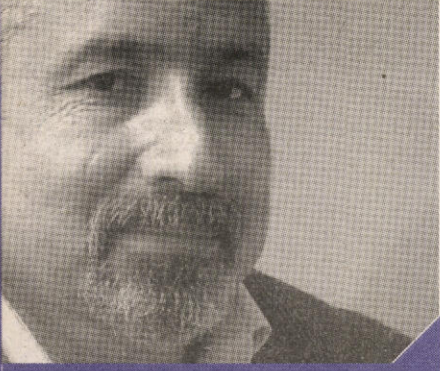
Korkularımız aşktan üstün geldi ne yazık ki. Aşkın devrimci mücadeleyi engelleyeceği gibi bir yanılgıya kapılarak, kapattık gönüllerimizin kapısını aşka. Ve çok sonraları, sıradan cinsellik temelli ilişkileri bile aşk zannederek, taştan taş vurduk kafalarımızı.

Oysa anlamalıydık ki, en çok bir devrimciye yakışıyordu aşk.

Aşkı üretip yaşayabilmek için gerekli potansiyel en çok bizlerdeydi çünkü.

Ve bizler anlayamadık bunu! ☒

Hayatın edebiyatı olur mu?

enversezgin

enversezgin@superonline.com

natılmıştı. Kavun, beyaz peynir, karides, salata... Ve elbette rakı. Biraz sonra iki dostumuz daha geldi. Kâh sohbet katılıyor, kâh elimdeki kitabı karıştırıyordum. Sonradan gelen iki dostumuz kalkıp gittiler. Tekrar Veysel'le başbaşa. Konu belli: 12 Eylül. Oda o dönemin hismine uğrayanlarından. Balık söyledik. Palamut nefis.

Eve geldiğimde saat gece yarısını geçmişti. Bu kez kitabı önsözünden başlayarak okumaya başladım. Hürriyet Yaşar önsözün bir yerinde belirttiği şu sözler dikkatimi çekti: "İlgilenenlerin içinde ise, 12 Eylül'ün dayattıklarını, sanatta yeniden üretimi çokta önemsemeyen bir yaklaşımla, hızla ve coşkuyla -ama nerdeyse doğrudan- anlatma görevini yerine getirmeyi yeterli görenlerin sayısı da az değildi. O kaymanın sonucu da, öykü dilinde bozulmayı getirdi... İşte bu kopuş ortamında, genel olarak sanatta, alanı daraltarak söylersek, yazında, öyküde, yazı sanatının başta gelen hastalıklarına sıkça rastlanır oldu: Anlatım bozukluğu..."

Evet, edebiyat hayatın bir parçası. Ama tümü değil. Bazen de edebiyatın anlatamadığını o 'doğrudan anlatım' çok daha iyi anlatabilir. Kendi adıma söyleyeyim, "öykü dilinde bozulma" yarattım mı bilmiyorum. Ya da "anlatım bozukluğu" gibi bir hastalığın yazı sanatında baş göstermesinde bir katkı olmuş mudur, doğrusu onu da bilmiyorum. Ama 12 Eylül dönemini de içine alan bir kitap yazdım. İyi de ettim. Üzerime düşen bir görevi yerine getirdiğime inanıyorum.

Ben 12 Eylül'de cezaevine girenlerden biri değilim. Biliyorum, cezaevine giren arkadaşlar çok büyük eziyetler gördüler. Ağır işkencelerden geçtiler. Aileleri de dâhil türlü zorluklar yaşadılar. Onların yaşadıklarını dışarda benim gibi kaçak yaşayanlarla mukayese edecek değilim. Ama on yıl boyunca kaçak yaşamış biri olarak söyleyeyim, o dönemlerde dışarda yaşamaya çalışmanın da bin bir zorluğu vardı. Bizim durumumuzda olan, yani işi gücü sürekli polis takibinden kurtulmak olan insanların en büyük zorluğu bir evlerinin olmamasıydı. Gidecek bir yerimizin olmaması. Hep anlattım ya, diyelim soğuk bir kış günündeyiz ve diyelim ki akşam olmak üzere. Oradan oraya yürümekten ayaklarımızı kara suların altına. Soğuktan tir tir titremektesiniz. Böyle bir durumda en çok istediğiniz şey, sıcak, sınımsız bir eve gi-

Evet, edebiyat hayatın bir parçası. Ama tümü değil. Bazen de edebiyatın anlatamadığını o 'doğrudan anlatım' çok daha iyi anlatabilir. "Öykü dilinde bozulma" yarattım mı bilmiyorum. Ya da "anlatım bozukluğu" gibi bir hastalığın yazı sanatında baş göstermesinde bir katkı olmuş mudur, doğrusu onu da bilmiyorum

dip, boylu boyunca uzanmak olacaktır. Sonra da Allah ne verdiyse, onu yiyip karnınızı bir güzel doyurmak. Ama nerde! Birden aklınıza bir tanıdığınız geliyor. Utana sıkıla kapılarını çalyorsunuz. Evin kadını sizi karşısında görünce isteksizce içeriye buyur ediyor. Evin erkeği de sizi pek içten karşılamıyor. Daha da sıkılıyorsunuz. Ama başka çare de yok. O gece orada uyuyorsunuz. Ya daha sonraki günler. Sonra bir başka tanıdığınız evine gidiyorsunuz. Benzer tutumlarla karşılaşıyorsunuz.

Evsizlik. Yani akşam olunca başınızı sokacak bir yerin olmaması. İstanbul'da yaşadığım sekiz yıl boyunca sayısız evde kaldım. Bahattin gibi bir iki dostun yardımları

olmazsa bu da olmayacaktı. Dışarıda sabahladığım zamanlar da oldu. Dışarıda sabahlamak, hiçte kolay olmasa gerek.

Eylül ayının son günleri. O gün yine gidecek bir yerim yok. Çaresiz, bir köşe başında sabahlayacaktım. Aksaray'da saatlerce dolandım durdum. Saat on bire doğru Fatih'te bir harabeye sığındım. Biraz ötemde iki şarapçı bir köşede oturmuş önlerindeki şarabı yudumuyorlar. Orada değilmişim gibi davranıyorlar. Kendi aralarında usuldan sohbet ediyorlar. Alçak sesle konuşmalarına bir anlam veremiyorum. Biraz sonra bunun anlamını öğreniyorum. Elleri fenerlerle iki bekçi harabeye girip doğrudan bu iki kişiye yöneldiler. Bağıra çağıra oradan çıkardılar. Ben ise onlara görünmeden oradan uzaklaşmaya başladım. Bir daha buraya dönemedim. Tekrar Aksaray'a doğru yürüdüm. Bir o yana bir bu yana yürüdüm. Saat iki. Yorgunluktan ve uykusuzluktan ölmek üzereyim. Ara sokaklardan birine dalıp geniş cepheli bir apartmanın giriş merdivenlerine oturdum. Dayanacak gücüm kalmamış. Gözlerim kendiliğinden kapanıyor. Birdenbire bir tekme darbesiyle havaya fırlıyorum. Bu vuran apartman sakinlerinden biri. Koşar adım oradan uzaklaşıyorum. Nihayet sabah oluyor.

Yaşar'ın çalışmasına saygı duyuyorum, edebiyat tarafından bakıyor. İnsanların yaşamı edebiyatı önceler, hayat olmasa ne yazılacak? 'Yaşayanların yazdıkları' da olmalı bana kalırsa. Edebiyatın kriterlerine saygı adına onlar edebiyat eserleri olarak sunulmamalı. Bu kabul, lakin 'yazılı toplum' meselesi var, bence bir medeniyet ölçütü. Bir dilin edebiyatı böylesi ölçütleri zemin olarak kabul etmez mi, etmemeli? Hem 'tarih' meselesi var. Bizim gibilerin işi daha çok tarih, biz edebiyata saygılıyız. Bunları düşündüm, düşünelim. Yazarlarla yaşayanlar bir araya gelse, böyle bir proje aklıma geliyor. 12 Eylül sanatsal tüketime açıldı, korkuyorum doğrusu, bir vicdan sömürsü olmaması. Yaşamayanlar geri dönüşü olmayan kötü tasarım ve kurgularla ortalığı kaplarsa ne olacak? Bizim yazdıklarımız edebi açıdan sorunlu olabilir, ama onlarda geri dönüş diye bir sorun olamaz. İçtenlikli olurlarsa tabii. Hayat ve tasarım açısından 12 Eylül, benim başlığım bu, yaşayanlar da düşünsün yazarlarda... ✉

ÇAVREŞ GELİYOR!.. ÇAVREŞ TÊ!..

Birbirinden özel kapak dosyaları, renkli söyleşiler, çarpıcı makaleler, magazin, kültür-sanat, edebiyat ve daha fazlası ÇAVREŞ'te..

Dosyeyên bergan ên ji hev taybetîtir, hevpeyvînên rengîn, gotarên balkêş, magazin, çand-huner, edebiyat û hê zêdetir, di ÇAVREŞê de...

Abidin Parıltı
Ehmed Huseynî
Cemîl Denlî
Çiya Mazî
Dilawer Zeraq
Enwer Karahan
Fewzî Bilge
Firat Cewerî

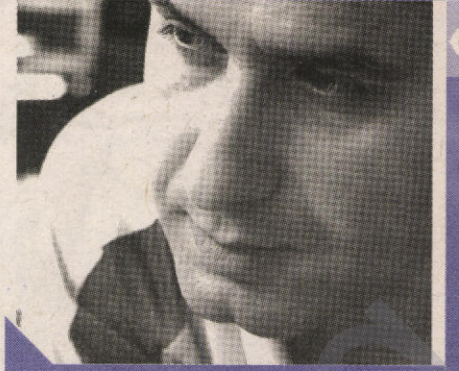
Helîm Yûsiv
Hüseyin Gündüz
Hüseyin Kaytan
İbrahîm Seydo
Jana Seyda
Lal Laleş
Lorîn Stran
Kawa Nemir

Mazlûm Dogan
Mîran Janbar
Murat Batgi
Salihê Kevirbirî
Sedat Yurttaş
Sîdar Jîr
Yaqob Tilermenî
Zana Farqînî

ÇAVREŞ gelecek ay ESMER'le birlikte ücretsiz... Kaçırmayın!

ÇAVREŞ di her meh bi ESMERê re mift î belaş... Jê hê par nemînin! Ji bo ragihandin û agahiyê:

cavres@esmerdergisi.com / kawanemir@hotmail.com

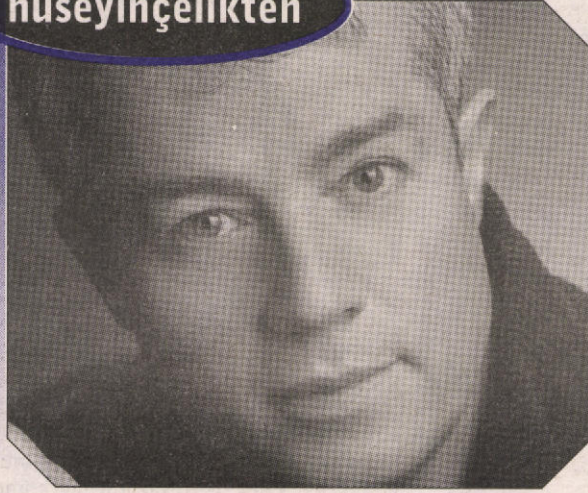

[akadirkonuksever]

Davet

kurt, puslu havayı sevsin
karanlığı, yarasalar
davudi olsa da sesleri
korkma üzerine gelen böceklerden
meydan oku dünyanın karanlık yüzüne
su altındaki taşları oynat
bırak! yılanlar çıksın deliklerinden
korkma!
dağ gibi mağrur ve dik
öyle diri yaşa ki inancını
sende dirilsin
seni öldürmeye gelen

hüseyinçelikten

Eksik Şiir

içimde bir şarkı adını arar

okşanmamış
kanı çekilmiş
eksik şiir
okşanmamış
oğul başı gibi.

on dokuz yaşımı sormuyorum
yirmiyi çoktan unuttum
kargo uçağında sıkıştırılmış bavulların arasında.

gökhangöçer

Muş'un bağrından kopup gelmiş ve 'iki ayrı kaşı olan tek türkücü' sıfatıyla övünecek kadar zekâ pırıltıları saçan bu zatın sırtından itilmediği muhakkak. Bilinçle atılan adımlarıyla bir reklâm şaheseri adeta... Ürün pazarlama stratejisine de şapka çıkarmak gerekiyor.

Niyo sus artık!

K Arkasından tekmelenerek sahneye itilmiş ve şarkı söylerken oynaması için üstüne silah doğrultulmuş gibi "oyyy kızlar naz eyleme" derken keşfettiğimiz, varoşların Banderas duruşlu sahte prensi Nihat Doğan'ın üzerine niyeyse bu günlerde nur yağıyor. Aslında, Muş'un bağrından kopup gelmiş ve "iki ayrı kaşı olan tek türkücü" sıfatıyla övünecek kadar zekâ pırıltıları saçan bu zatın sırtından itilmediği muhakkak. Bilinçle atılan adımlarıyla bir reklâm şaheseri adeta... Ürün pazarlama stratejisine de şapka çıkarmak gerekiyor.

Bir kanaldan diğerine yetişebilmek için koştu-
rup duran bu bağı yanık ama teni beyaz Kürt ası-
lı türkücüyü incelemek için bilimin hangi dalların-
dan faydalanmak gerektiği konusunda doğrusu şa-
şıyor insan. Çeşitli vesilelerle ekranlarda "Yesen
de yemesen de budur" mantığıyla görünen Nihat
Doğan, artık sizin de sınırlarınızın tellerine do-
kunmaya başlamışsa, aynı duyguları paylaşıyoruz
demek ki?

İçimde bitmez bir özlemdir; Mezopotamya
topraklarından çıkmış ve sesinin yanıklığıyla övü-
nen türkücülerden hiç değilse bir tanesi sadece ama
sadece türkü söylesin. Sonradan şekillendirilen bur-
nunu başka bir işe sokmasın. Ne gezer efendim,
yükselen trendlerin esiri olmuş ve cebi para gör-
müş, kaset piyasasında albüm yapmakla övünen sö-
züm ona müzik adamlarının yan iş olarak benimse-
dikleri image maker dokunuşlarla bir şekle soktuk-
ları -ya da şekilden çıkardıkları- türkücü hemşerile-
rimizin piyasaya sürülüş tarzları ne yazık ki facianın
ötesine gidemiyor. Allandırılıp pullandırılıp ortaya
atılan türkücülerin son bayraktarı ise, yukarıda yap-
tığım girizgâhımızla Nihat Doğan?

Medyamızın böyle alı pullu ve trendi yüksek
tiplere olan merakı malum. Esra Ceyhan'ın progra-
mında, "erkek adam bakire kızla evlenir" yolunda-
ki akıl dolu (!) söylemi pullarını biraz daha parlat-
mıştır muhakkak. Malzemeyi ve polemigi kilomet-
relerce uzaktan görebilen kurt TV yapımcılarının
gözdesi olan Nihat Doğan bu vesile ile o ışıltılı fik-
irlerinden bizleri asla mahrum etmedi sonrasında.
Mütemadiyen, uzatılan mikrofonlara bu zihin açıcı
fikirlerini üfleyip durdu.

Kabuğundan çıkmış ama fevkalade beğenisizlik ve
şükürsüzlükle sınıf atama çabalarında, siyah yüzüne
beyaz maske takmaya çalışırken insana "Allah Allah"
dedirten, Anadolu'luğu ve delikanlılığı da aksesuar gi-
bi taşımaya maharet sayan Nihat Doğan halen ve ge-
nelde geldiği yerin ezgilerini katlederek türkücülük
yaşamını sürdürüyor. Etrafında gaz mı veriyor dalga
mi geçiyor belli olmayan ya da benim anlamadığım

bir grupun itelemesiyle gözlerini kısarak ve burnun-
dan mı başka bir yerinden mi çıkardığı çok ayırt edile-
meyen sesiyle çığırıkça çığırıyor.

Ama elbette öyle programlara çıkıp akıllara zi-
yan açıklamalar ve tespitlerle delikanlılığın kitabını
yazmaya kalkmak üstelik daha önce yazanların ar-
dından ikinci baskıyı yapmaya çalışmak para getir-
mezdi. Bu yollarda sadece türkü çığırılmakla da ol-
mazdı. Daha janjanlı daha afili medya maskaralıkları
gerekirdi. Hafıza-i beşer balık kabilinden olunca
elbette yeni malzemeleri bulup buluşturmak kaçıl-
mazdı piyasada.

Bir ara 'gelinim olur musun' programında siv-
rilmiş Sinem ile aralarında bir yaklaşma olduğuna
dair bir şeyleri gevelemeye çalıştıysa da Sinem'in bir
magazin programında bunu şiddetle reddetmesi ve
mevzu bahis kişinin kendisini reklâm malzemesi
olarak kullanmaya çalıştığını söylemesiyle bağı yan-
ık türkücümüze, gözlerini kısarak buğulu buğulu
bakmak kalmıştı. Sonrasında benzer ilişkiler ve
benzer bakışlar bıraktı hafızamızda.

Sözlerini tam anlamadığım ama 'kız seni alırım,
gelmezsen vururum, döverim' yolunda fazlasıyla
şiddet içeren ve maçoğunu pekiştiren bir şarkıyla
imajını destekler çıkışları sürerken, kısa zamanda
anlamıştı buradan ekmek çıkaramayacağını. Seda
Sayan ile buluşması sanırım böyle düşüncelerin
ürünü oldu.

Geçtiğimiz günlerde Sayan'ın bilmem kaçınıcı
eşi olan Gökhan Şükür ile bir partide "pişti" olan
Nihat Doğan'ın hızla mekânı terk etmesi ve kapıda
buna ilişkin soru soran magazincilere "Sorduğun
sorulara dikkat et" demesi üzerine aklıma ilk za-
manlarda söylediği "Erkek adam bakire kızla evle-
nir" sözleri geldi. "Sabah Sabah Seda Sayan" adı-
daki programın sunucusu, sahnelerimizin eli maşa-
lı güzidesi Seda Sayan'ı kız oğlan kız bilecek kadar
saf olabilir mi acaba kahramanımız.

Medyada görünüp albüm sattırma ve ekstralara
çıkabilmek için maço tavırlarını, delikanlılık jargo-
nunu bir programda tuzla buz edebilecek ve üzeri-
ne Nihat Doğan yazılı paspasları Seda hanımın
ayaklarının dibine atabilecek kadar alçalma başarısı-
nı gösteren Nihat Doğan için ne söylenebilir acaba,
memleketinin ağzıyla 'Niyo sus artık ve çek git' de-
mekten başka. ☑

Bu linç olayı Trabzon'da çok eskiden gelenektir! Zamanında bulut ve arkadaşlarını linç eden mülkleri bağış, Trabzon askerlerinde denizce atıyorlar!

Son dönemde iyice artan bu linç olayları tarifi de bir olay yok!

Tarifi de benim hatırladığım pek hoş bir olay yok!

Neyse abi sözünü bildim, neyi hatırlattı?

VAKKA - İ HAYRİYE

Maili İNGESU
ingesu@hotmail.com

Vakka Hayriye mi? Doğru lar!

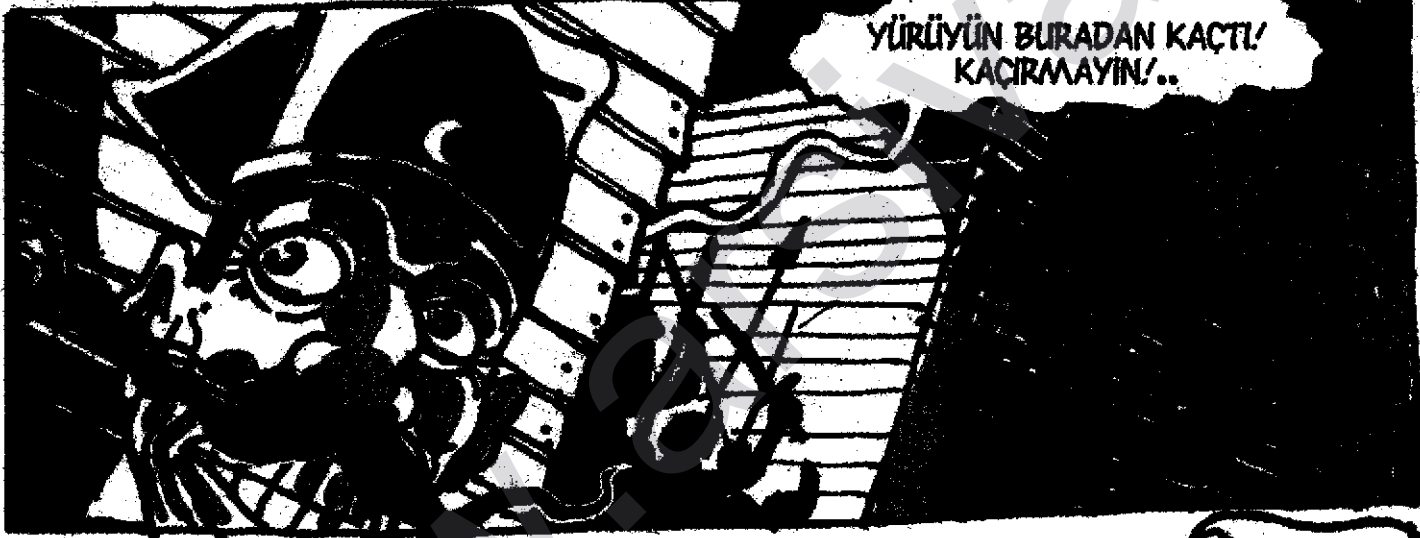
KORKUNC BİR SEY ABİ YA, DÜŞÜNSENE PESİNDE BÜTÜN İSTANBUL!

Abi o ne dediğin peydır ya seni vericem! Ocağın tasfiye etmek istiyorsun, bulduğun yöntemiz bak. Halka bu yöntemleri alın ne yaarsanız yapın. Bunlar artık benim askerlerim d eğil diyorsun!

Seni öldürmek için pesindeler!

ve öldürülen yeni çeriler sayısı kırk bir kişi Faları, düşün abi...

YÜRÜYÜN BURADAN KAÇTI! KAÇIRMAYIN!..

Düşünsene abi o korkuyu... yeni çeriler pek makbul adamlar değilci iyi olmus diyebilir miyiz, insani birak hiçbir çariti bu korkuyu hak edemez abi...

KAÇOYOO GEBERTİN!!!

Sağdaki sokağa girdi kaçırılmayın!!

ALOoo..

Tankut kumandanın sesini duydum! Ne iştir anlamadım, bütün istaribu analisi peşimdedir, yakalarınca geberizcekler. Kasmaktarı dizlerimde deñman kalmadı bana bi akal ver ne yapayım!

Başımı durumda aynı Zeytinburnu Yarıcağı açığı kolabaşı Altuğ kumandanı bi ara...

BI DUR DİME KORKUTCAN! BEN DE SENELE AYRİ ANIŞKIL DURUNDAYIM!

Makbu dala da lefta, cıralı bası, yakalar! İstiribu peşimdedir, yakalarınca geberizcekler. Kasmaktarı dizlerimde deñman kalmadı bana bi akal ver ne yapayım!

ALTUĞ KUMANDA-NIM! İncel olsun

DITI DIT! DIT! DIT! DIT!

GEBERTİN!..

KAÇAMAZ ARTIK PARÇALAYIN!

LİME LİME EDİNİN!

Düşün abi bir canlı korku karşısında ne hale gelir!

DOĞRU, AMA KİME ANLATAÇAKSIN ?!

Bir canlıya başını em-pakistramadığını durumu korku halidir. Korku karşısında kur-banıda katil de insan olmaktan çıkar. Korku bir maymunu insana bir insanı maymuna döndürür. Halkı hakset diye bir şey kalmaz ortada... İnc kurbandan çok yaparı deşçilayanı bir şeydir aslında...

Yani abi İnc toptan tüm insanlığı hatta tüm canlılar alemini deşçilayan bi durumdur aslında...

Kaliteli karanlık: Beyrut

BİR uçak havaalanını bombalıyor. Oldukça tuhaf. Bir bebeğin beşiğini, bir aşçının mutfakını, bir futbolcunun stadyumunu yok etmesi kadar tezat.

İsrail hava kuvvetlerinin bombaladığı Beyrut Refik Hariri Havaalanı'na Türkiye'den direkt uçuşla inen yolcu grubunun içindeyiz. Direkt dediysek tam değil, biraz endirekt. Lübnan'a silah sokulmaması için alınan önlemler dâhilinde önce Ürdün'ün başkenti Amman'da duruyor uçak. Aranıyor bir saat kadar. Sonra Beyrut'a havalanıyoruz.

Bizimle birlikte olan yolcular arasında Deniz Feneri ekibi de var. Koli koli dondurma getirmişler, bu boğucu sıcakta doğaldır. Ama enteresan (Beyrut'ta her adım dondurmacı) Aynı ekibin dönerken bir o kadar eşyayla Türkiye'ye girmesi de ayrı bir mesele. Savaşın etkisiyle indirimden indirime koşan mağazalardan telsiz telefonlar, bilimum elektrik eşyalar. Bunlar için latifesi tabii, Türkiye'den yardım için koşanların, savaşla ilgili bir kaç müspet söz söyleyenlerin adını iyi bir yere yazıyor Lübnanlılar.

Şehir bomboş. İstanbul'un 99 depremi sonrasındaki aptallaşması türünden psikopat bir sessizliği haiz. Fakat insanların morali yerinde. Bunda savaşın muzaffer çıkmanın hafifletici sebepleri olabilir.

Bir nargile cinneti yaşanıyor. Arabaların neredeyse hepsi bu keyif için teşkilat sahibi. Keza Lübnanlıların akşam-sefalarını yansıtan kısa film hep birbirinin aynı: Bir anda sahile bir araba yanaşıyor, dört kişi iniyor portatif sandalyeler bir adet piknik tüpüyle birlikte bagajdan çıkarılıyor. Tüp ateşinde; şişko bir tavanın içerisinde köz yapılıyor ve saatlerce sürecek nargile keyfi başlıyor.

Esnaf, Arap milletlerinde sıkça rastladığımız kurnazlık efektinden nasibini almış. Taksici ayrı dişlemeye çalışıyor, kırtasiyecisi ayrı. Savaşın zarar görmüş bir halktır, gariptir saikiyle umursamıyorsunuz. Zaten herkesin minimum iki acıklı hikâyesi var. Bahsettikleri acının yanında sizin birkaç bin Lübnan lirası göçmeniz çok da mühim değil.

İsrail altyapıya da vurduğu için şehirde elektrik sıkıntısı çekiliyor. Sıcakın merkezinde soğuk yapamadığınız her şeyle bir başınıza kalıyorsunuz. Ama memleketin çektiği sıkıntılarının yanında bu da bir şey değil. Yıllardır "Beyrut güzel şehirdi de çevresi kötüydü. Onu da o batırdı" türünden Özal dönemine hayıflanma benzeri cümleleri duyar dururuz:

"Ah sen Beyrut'u savaşın önce görecektin"

Beyrut'a bir şey olmaz. Nasıl olsun ki, her yanı bombalansa bile ayakta kalır. Şehrin çok şikâyet edilen kimliksizliği bunun en sıkı teminatı. Deniz kenarında camiler, ulaşılmaz gibi görü-

nen kiliseler, caddeler. Ne yaparsanız yapın, Tofaş motorunu nasıl öldürmezseniz, Beyrut'u da silemezsiniz. Şu bir hafta belki de en kötü günlerini yaşamıştır; sıcak, yıkıntılar, toz, duman, nem, elektrik kesintisi, benzin sıkıntısı ve belirsizlik, kimsesizlik. Buna rağmen ışıltılı, iz bırakıyor.

Aksi gibi, apartmanlarında açılan her kurşun deliği, meydanlarına atılan her bomba, aşk beslenen insanın yüzündeki yara cazibesi türünden tesirler yaratıyor. Böyle bir güzelliğin façası bile güzel.

Savaşın sonra hayata yeniden dönüş yavaş ilerliyor. Garsonlar günlük giysileri içindeler, üniformaları henüz tedavülde değil, tamirciler günler sonra ilk patlayan lastiği değiştiriyor, trafik polisleri uzun zaman sonra ilk kez hatalı parktan bir arabayı çekiyor. Satılan ilk albüm Santana'nın. Sarılan ilk dürüm körüklü tavuk.. Yine de günlük yaşamın gözleri mahmur..

Beirut Hard Rock Café sahilde. Girişte Beatles imzalı bir cümleyi piriñ harflerle kocaman yazmışlar: "Dünyanın bir gün bir olarak yaşayacağına inanıyoruz." Şehre özel Hard Rock Café dekoru tabii, buna benzeyen bir konsepti de içeride kullanmışlar. "War is over" yazılı tablolar, baş aşağı çevrilmiş ve öyle asılmışlar. Tabloda yazanın hakkını verenler çoktu. Karaoke gecesi doldu taşı.

Buradan sonra bir ev partisine dâhil oluyoruz. Manara'ya yakın, Ein el mressieh sahilinde. Savaşın bir kaç gün sonrası, iki aydır yüksek açılan ilk müzik sesi. Sabaha kadar Progressive çalan ortamda savaşın lafını eden yok. Şikâyet etmiyorum tabii.. Yine de karışık bir duygu.

Şehrin merkezine yakın bir meydan var: **place d'etoile.** Mini Brüksel. Tam ortasında ise savaşta yanarak hayatını kaybetmiş bir kız çocuğunun resmi asılmış. Altında büyük harflerle "Bir çocuk Vs.(karşısında) Bir gezegen.."

Beyrut'un nargile istilası altında sahilleri, yabancılar kaçmış gitmiş, şehir yıllardır ilk defa sahiplerine kalmış..

[barışmutlu]

Sonucu billboardlarla ilan edilen ilk savaş bu aynı zamanda..

Havaalanından başlayıp şehir boyunca devam eden büyük ebatta "divine victory" yazılı afişler ve dokunaklı sergiler.. Şehitler meydanında dev bir yapay ağaca ölen ve yaralanan çocukların, kırık dökük oyuncakları monte edilmiş. Ve önündeki düzlükte savaşta hayatını kaybedenlerin sayısı kadar mum yanıyor..

Sıcak memleketlerde bakkalların asli görevleri dışına çıkmaları tabii karşılınır. Yani bir café gibi hizmet verebilir, çevresinde çay ya da bira içenler sandalye atıp oturabilir; geç saatlere kadar açık kalabilir.. Beyrut'ta da bu kural bozulmamış, tavla ve kâğıt oynayanlar; nargilenin canını çıkaranlar ve muhabbeti sık söylenen çaylarla teminat altına alanlar.. Aynı minvalde, çerez sanayisinin büyük yol alması inanılmaz. Çekirdekten findık fıstığa, soslü karamelli, kavrulmuş buzlanmış enva-i çeşit çerez var. Sıcak, iş yok güç yok

saldır çereze. Tasarımcısı da dokuz doğursun, devamı nasıl sağlarım diye. Bu memleketlerde çerezin mevzubahis çeşitliliği aylıklığın endüstriyel düzlemde tasdikidir.

Halkın belki de gergin ortam nedeniyle ani hareketler ve el şakaları yapmama mutabakatını ise sadece rüzgâr bozabiliyor. Bir yerden bir esinti gelirse sıcaktan bunalmış kimi Beyrutlular "oley" çekiyor. Doğa olayına Arap ülkesinde bir İspanyol sevinci..

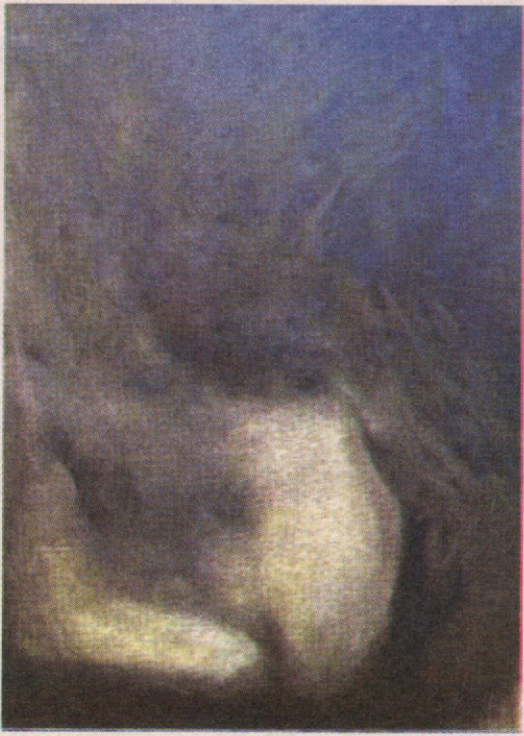
Bombalanın mahallede bir de televizyon istasyonu varmış: **Al Manara TV.** Enkazı kaldıranlardan biri de program yapımcısı Ahmad Meselmani: "Burası ilk bombalandığında sağlam kalan bölümden yayıncımızı sürdürdük. Tekrar bombalandılar, hepsi yerle bir oldu. Fakat şimdi yayına yine devam ediyoruz. Bu ülkede her TV istasyonu bizim sayılır"

Beyrut'un "yerle bir edilen" sokaklarında gezinti fotoğraf çekmediğiniz sürece rahat. Bölge insanı Türkiye'den gelenlere ayrı bir müşfik olduğu için bu pürüz de çabuk giderilebiliyor. Bombalanan bir binanın hala ayakta duran giriş katında bir internet café varmış. Ters dönmüş tabelasında bir çatışma oyunu olan "counter strike"ın anonsu bulunuyor. Yanında yıkılmış bir berber salonu, bir daha hiç bir enseye yalan söylememek üzere kırılmış ufak aynalar..

Enkaz kaldırma çalışmalarına katılan çocuk yaşta gönüllülerden Hajji Abdo'yla konuşuyoruz. Belki de yaşadıklarının siniriyle bol küfürlü söyleniyor (sansürlü) "ben derslerime çalışmasam sınıfta kalırım. Ama bir İsraili çocuk sınıfta kaldığında babası onun için parayla lobi tutar. Yine de geçirirler sınıftan. Ben kendi gücüme güveniyorum. **Buraya adım atmaya kalkanın canını alırız.**"

Ama "bak yazık, binin üzerinde insan öldü, günah değil mi daha kimse ölmesin ilh.." deyince iyice coşuyor: "Hiç önemli değil, 1000 yeni bebek yolda, geliyor. Ailemin tümünü öldürseler ben kalır çarpışırım" diyor. "Hiç Mc Donald's'a gittin mi?" diye sorunca kızıyor. "**Mc Donalds çocuğuna benziyor muyum?**" diyerek tersliyor. Abdo'nun 10 bin watt elektrikle reddettiği Mc Donalds Beyrut ise en tenha günlerini yaşıyor. Hayır, savaşa ya da ABD'ye olan tepkiden değil.Yine gelen giden var. Ama çalışanların söylediklerine bakılırsa ağırlıklı olarak turistler geliyormuş. Ve ne yazık ki şu anda şehirde turistik gaye ile bulunan turist sayısı 16. Koca Palm Beach otelin sadece beş odası dolu. Diğer büyük oteller de üç aşağı beş yukarı böyle.

Bugüne kadar her mecliste Beyrut'a bir türlü gidememekten dert yanan sayısız insan gördüm. Çatışma bölgede eksik olmadığı için her bombalanma haberine "vay vay bak gidemedim, daha da yıkıldı gitmenin manası yok" diyenler için noktalayalım: **Beyrut'un tam zamanıdır.** Kuru gıda ve mama kadar insana da ihtiyaç var şehirde. Bütün bildikleri terk etmiş çünkü kendisini..

İzleyiciye güven

GEÇENLERDE bir galeride amatör bir ressamın resimlerini gördüm. Akademik eğitim almamış kendi kendini yetiştirmiş bir gencin 40 x 30 ebadında natüromortları. Olağanüstü bir kompozisyon ve muhteşem bir renk uyumu. Daha çok tek renk lekeler kullanmış.

Yalnız her resimde amatörlüğü ortaya çıkaran çok rahatsız edici bir öge vardı.

Resimlerin birinde elmalara ışığın pırlıltısı vurmuş. İki ince fırça darbesiyle yapmış ressam bu pırlıltıları. Ve birden güzelim tablo bir çizgi roman havasına bürünmüş, ücuzlamış.

Bir başka tabloda, boya daha yaşken tuvale fırçanın tersiyle ince çizgiler çizmiş, kontürleri daha belirginleştirmiş, böylece resme bir hareket sağlamak istemiş. Oysa o kaba saba lekeler o kadar güzeldi ki... O ince çizgilere hiç gerek yoktu.

Aslında kaba sabalıkla ince iş aynı resimde çok güzel durabilirler. Ama burada olmamış.

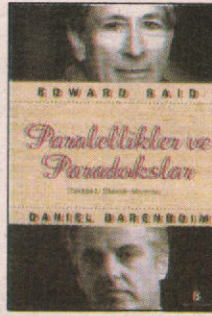
Sanırım ressam izleyiciye güvenmemiş. Resme

dikkat çekmek için kendini zorlamış. Resmi yaparkenki içtenliğini terk edip resme son anda "heyecan verici" öğeler katmak istemiş. İzleyicinin kaba sabalığının zarafetini göremeyebileceğini düşünmüş.

Başından sonuna kadar içten olmalı ve izleyiciye güvenmeli. Ya da resmi bırakıp tabelacı olmalı.

alinesin
alinesin@esmerdergisi.com

Paralellikler ve Paradokslar / Edward Said - Daniel Barenboim / Agora Kitaplığı

Daniel Barenboim, 2001'de İsrail'de, yarım asırdır ilk defa Wagner'in Tristan ve Isolde'sinden bir bölüm çalarak tabuları yıkan, İsraili orkestra şefi... Edward Said, İsrail askerlerine taş attığı sembolik eylemle Amerika'da lanetlenmek, çok uzun zamandır çalıştığı üniversiteden kovulmak istenen Filistinli edebiyat eleştirmeni... Filistinli, İsraili ve Ortadoğulu genç müzisyenlerle, Almanya'da, Goethe'nin şehri Weimar'da Doğu-Batı Divanı Atölyesi'ni kuran bu iki adam, yine Ortadoğu kökenli olan Ermeni Ara Güzelimyan'ın editörlüğünde, müzik, edebiyat, siyaset ve kültür üzerine yoğun ve keyifli diyaloglara giriyorlar... Hakikatli yazılar okumak isteyenlere şiddetle önerilir.

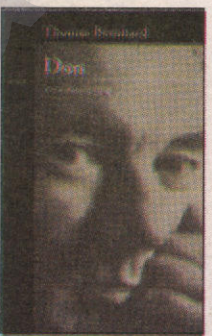
Süryaniler ve Diyarbakır / Mehmet Şimşek / Kent Yayınları

Mezopotamya'nın kadim milletlerinden olan Süryanilerin tarihi kökenleri, edebiyatları, kültür, gelenek ve inançları hakkında kapsamlı bir çalışma olan "Süryaniler ve Diyarbakır" beş bölümden oluşuyor. Eserde Süryaniler hakkında genel bilgilerle beraber Diyarbakır Süryanileri de ayrıntılı bir şekilde tanıtılmış. Son kuşak Süryanilere kadar birçok şahsiyete de kitapta yer verilmiş. Bunlarla beraber Süryaniler ile ilgili birçok fotoğraf ile birçok Diyarbakır Süryanisi'nin de fotoğraflarının bulunduğu albüm kısmı da eseri zenginleştiren bir diğer bölüm.

Alias - Lynn Mason / Laura Peyton Roberts / Artemis Yayınları

Alias, bir televizyon dizisi kahramanı olan Sydney Bristow karakterinin ilk kitabı; Artemis Yayınları tarafından Türkçe'ye çevrilen roman, genç ve çaylak ajan Sydney Bristow'un CIA'nın çok gizli bir kolu olan SD-6 örgütüne nasıl katıldığını anlatıyor. İki ayrı maceradan oluşan kitapta Çaylak Ajan'ı Lynn Mason, Saklı Hayat'ı Laura Peyton Roberts kaleme aldı. Sekizinci sınıf ve üstü okurların keyifle okuyacağı bir tür çağdaş polisiye gerilim romanı olan Alias, Çaylak Ajan & Saklı Hayat, Alias dizisinin kitaba dönüştürülmüş hali.

Don/Thomas Bernhard/Yapı Kredi Yayınları

"Yaşam arı, en duru, en karanlık, en kristalize umutsuzluktur... Oraya sadece kardan ve buzdan bir yol götürür, insan ümitsizliğinin içine girilmesi gereken yere; aklın zinası yoluyla."

Edebi öfkenin çocuksuz babalarından Thomas Bernhard'ın ilk romanı Don'da, Schwarzach'ta asistan doktorluk yapan bir tıp öğrencisi, tıp stajı için Weng köyüne gönderilir. Görevi asistan Strauch'un erkek kardeşi ressam Strauch'u gözlemlemektir. Bu çukurlukta, coğrafyanın ışık-gölge arası gelgitlerinde, karanlığın hakikati ve hakikatin karanlığıyla yüzleşmek zorunda kalır. "Hayvan", "hayvan leşi", "ölüm", "insanca", "barbarca", "et", "ete kemiğe bürünmemiş olgular ve olasılıklar"la Weng bir şoktur. Ressam Strauch'un fikir silsileleri, bir parçalanma ürününe dönüşme sürecinde deliliğin(?), çılgınlığın(?) katalizörü müdür? "Bireyin buzul çağı parçalanışı" bir dehşet sahnesi oluştururken, Bernhard'ın persona'larıyla hakikat tiyatrosu ve korkaklık tiyatrosu arasında salınan giyotinin imtihanına soyunmak keskin görüşlülük isteyenler, "Bilesiniz nihayetinde, Don dünyanın sonu anlamına gelebilir..."

Güneş Tutulması / John Banville / Can Yayınları

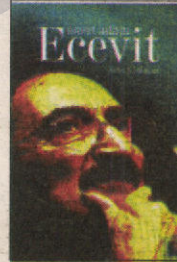
Daha önce 2005 Man Booker Ödülü alan Deniz adlı romanını yayınlayan Can yayıncıları, bu kez Güneş tutulması

sayımın
sayimc@superonline.com

adlı romanı yayımlıyor. Şiirsel bir roman denebilecek Güneş Tutulması, çocukluğunun geçtiği eve çekilen aktör Alexander Cleave'in yaşamındaki "güneş tutulması"nın derin bir hüznle dile getiren çağdaş bir masal. Aslında yaşamdan da uzaklaşmak isteyen Alex, zaman zaman karısı Lydia, kızı Cass ve yakın çevresi yüzünden, bazen de yitip gitmiş yakınları ve kurtulamadığı anıları yüzünden bir güneş tutulmasının karanlığında bulur kendini. Gölge ve hayallerin kuşatmasında yaşamın anlamını sorgularken, "Mutluluk incelenmiş bir acı değil de nedir?" diye soracaktır. Banville, bir kez daha varolmanın saçmalığını, yazgının zorbalığını, arzuların yıkıcılığını derinliğine inderken gözü pek, tutkulu ve insancıl bir kitap sunuyor.

Umud Adam Ecevit / Aras Erdoğan / Kesit Yayınları

İsmet İnönü'ye muhalefetiyle CHP'nin, yetmişli yıllarda kasketi ve mavi gömleğiyle bütün bir ülkenin umudu haline gelen, doksanlı yılların sonuna doğru tekrar kurtuluşun ve karmaşanın adresi olan Ecevit'in; TÜ-SİAD tarafından iki kere devrilmiş bir başbakanın hareketli hayatı... 82. doğum gününü bürokratların değil işçilerin kutladığı bir halk adamının hikâyesi... Şair, siyasetçi, düşünür, başbakan... Ecevit'i bütün bu yönleriyle birlikte anladığımızda gerçekten onu anlamış olursunuz... Sadece belirli bir kimliğiyle değil farklı yönleriyle de Ecevit'i tanımak istiyorsanız bu kitabı mutlaka okuyun. Kırılğan, mahcup, utangaç, içe kapanık, kaygılı bir kişiliği bulacaksınız bu kitapta.

Muhşem İkili / İsmet Bertan / Günışığı Kitaplığı

Üretken yazar, belgesel yönetmeni İsmet Bertan'ın son kitabı, çocuklar için kaleme aldığı öykülerden oluşuyor. Doğayı ve insanları keni gerçekliklerinde gözlemlemeyi ustalıklı başaran Bertan, hayvanlarla insanların ilişkilerini film tadında aktarıyor. İlköğretimin özellikle 3 ve 4. sınıf öğrencilerinin severek okuyacağı bağımsız yedi öyküde, insanların ve hayvanların dünyası bir arada anlatılıyor. Her öyküde farklı bir canlının dünyası, çevresiyle ve insanlarla ilişkileri etkileyici bir gözlem gücüyle işleniyor.

Kitapta yer alan yedi öykü şunlar: Miço Tavşan Aliço, Zebra Kedi, Lolipop Papağan, Kara Leylek Yavrusu, Muhşem İkili, Okula Giden Keçi, Armudun İyisi.

Eğer Bir Hayal Kahramanı Olsaydım / İş Bankası Kültür Yayınları

Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları tarafından basılan çocuk kitaplarına yeni bir seri eklendi. Her ay farklı eserlerin yayınlandığı çocuk kitapları dizisinde şimdi de "Eğer Bir Hayal Kahramanı Olsaydım" serisinin birbirinden eğlenceli 4 kitabı yer alıyor.

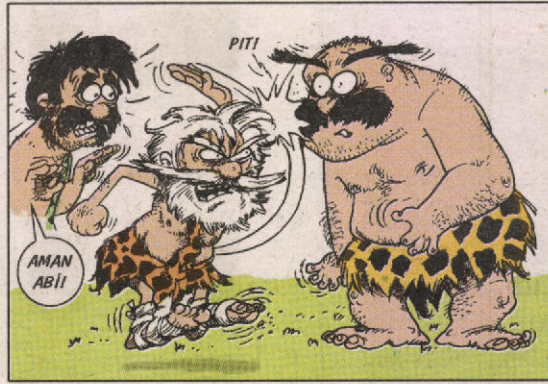
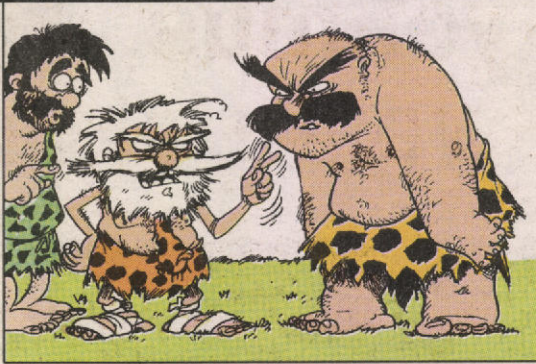
İş Kültür Yayınları, 1-5 yaş grubu için hazırlanan renkli masal kitaplarını miniklerin beğenisine sunuyor. Çocukları, kitapların en arkasında bulunan bölüme kendi fotoğraflarını yapıtırarak eğlenceli maceralarını başkahramanı oluyor, hayal dünyasında gezintiye çıkıyor.

TARİH BOYUNCA KÜRTLERE ONLARCA İSİM VERİLMİŞ Bİ İSİM DE BEN VERİYİM DEDİM.

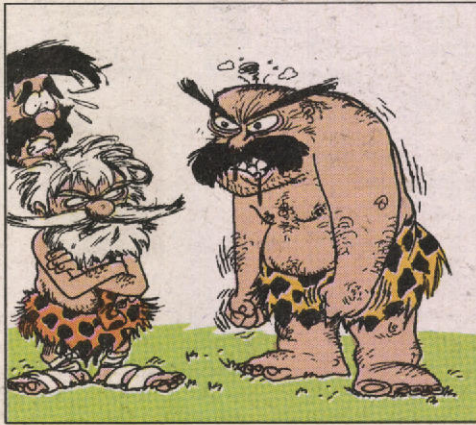
ÇERKO, TÜRK SINEMASININ SESSİZ EMERÇİLERİNDEN YADİGAR EJDER'İN KÜRT İLLERİNDE BİLİNER ADIDIR. KÜRTLER ÇERKO DUR, ÇÜNKÜ ÇERKO TÜRK SINEMASININ İYİ KAPLI DEV FİGÜRANINSA, KÜRTLERDE TARİHİN FİGÜRANLARIDIR. ÇERKO'DA KÜRTLER GİBİ HER KAVGAYA GİRİŞİNDE FİGÜRANLUKTAN ÇIKMAK UMUDUYLA YUMRUKLARI YER. DAYAK YİNECEĞİNİ, YENİLECEĞİNİ BİLE BİLE ONURU KURTARMAK İÇİN KAVGAYA GİRMEK ÇERKOLARA HAS BİR ŞEYDİR. HER KAVGADAN SONRA, BİJİ AŞİTİ DİYE BAĞIRAN DA YİNE ÇERKOLARDIR.

ÇERKO BİZİZ?

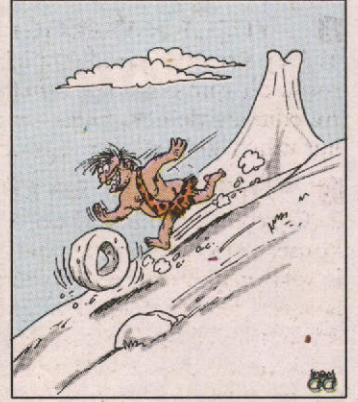
1 - ÇERKOLAR KAVGADA...

0 - ÇERKO SİYASİ ABEİ...

2 - TEKERLEĞİN KEŞFİ...

3 - ÇERKOLARDA SANAT...

“Bu dünyada yerim yokmuş, keşke bir yalan olsaydım...”

Şarkılar, şiirler geçiyor şuanda ömrümden... Onun kaleminden hücrelerime yayılan o elektrikle, arkama yaslandım, uzunca çektim içimi... Ciğerimi doldurdu hüznün... Sonra odanın karanlığında pencereden zifir bir rüzgâr esti, sırtımı sıvazladı, kulağıma fısıldadı; “hadi gel benimle uç” diye... Onu düşündüm sonra “Cigara sönerdi ağlardı, nerden geldiğini bilmezdim, kimsesizdi belki kimliksizdi” dedim... Konduramadım, daha başka bir şeyler var, adı anlamı ucu bucağı kestirilemez, dedim... İlk bir dalga çarptı kıyıya: Ellerimi ovuştururken, sıkarken gözlerimi, ondan dökülen kelimeler benim gözümünden akarken, sesi geldi yine bir uç’tan; “Hayatımı yıkıp geldim siz benim neden kaçtığımı nerden bileceksiniz” dedi... O hepimizin duygu sözcüsü... Milyonlar şarkılarında buldu kendini... Öyle şiirler, öyle şarkılar ki, hani insanın kendisine yetemediği anlar var ya; kelimelerimin tıkanıdığı o anlarda ilk yardım niyetine geçer... Benim de üşümüş meğer ellerim, benim de üşümüş meğer ellerim... Şarkılar şiirler hiç bitmesin. Kim susturabilir ki bizim türkümüzü, kim?

1 - YUSUF HAYALOĞLU BOŞ BİR GÜNÜNÜ NASIL GEÇİRİR?

1. Hep üretmek yaşadığım için benim hayatımda boş gün kavramı hiç olmadı. Sürekli yazmak, çizmek, beste yapmak, okumak ve düşünmek konumundayım. Zorunlu bir işim olmadığı zamanlara bayılırım. O kadar çok hobim vardır ki onlarla başbaşa kalmaya doyamam. Seyahat etmek, fotoğraf ve video çekmek, onları illüstre edip arşivlemek, bilgisayarda grafik çalışmalarını yapmak, internet sitelerinde dolaşmak, çeşitli enstrümanlar çalmak, el sanatlarıyla uğraşmak vb. Bu yüzden yalnızlığı yahut iki kişilik bir yaşamı tercih ediyorum ve sosyal ilişkilerim, eş-dost iletişimim çok zayıftır.

2 - HAYATTAKİ EN BÜYÜK MUTLULUĞUNUZ VE MUTSUZLUĞUNUZ NEDİR?

2. Gazete okuyarak balkonda veya bahçede zengin bir kahvaltı etmek, güzel bir şiiri veya besteyi bitirmek, ürettiğim şeyin veya düşüncemin beğenildiğini görmek, konser veya bar programımda her yeri dolu bulmak, yaptığım işin parasını problemsiz almak, çocuklarla ve güzel kızlarla şakalaşmak, doğru anlaşılma, hobilerimle vakit geçirmek, zenaatkarları, delileri ve hayvanları izlemek, kırlarda dolaşmak, yeni kasabalar, köyler gezip halktan kişilerin ikramlarıyla karşılaşmak, demli bir çayla sigara içmek, doğada sevişmek, birini sevindirmek, iyilik yapmak ve karşılığını bulmak, iyi işler ve iyi insanlarla karşılaşmak gibi yüzlerce küçük mutluluk sebebi sayabilirim. Bunların tersi de mutsuzluğumdur zaten. Çok kolay mutlu ve mutsuz olabilecek bir yapım var. Elbette bunlar gündelik hayatın ayrıntıları. Büyük mutluluk veya mutsuzluklar ise tamamen özgür, sağlıklı, üretken ve adaletli bir konumda olmakla ve dünyanın, insanlığın gidişatıyla ilgilidir ki bu konuda nutuk atmadan hiç hoşlanmıyorum. Gerek de yok zaten.

3 - EN SON OKUDUĞUNUZ KİTAP VE EN SON DİNLEDİĞİNİZ ALBÜM NELERDİR?

3. En son Howard Fast'ın Mağlup Edilemeyenler'ini ve Shakespeare'in Soneler'ini okudum. Albüm olarak da Yapı Kredi'nin Güldeste Türk Sanat Müziği serisini dinledim.

4 - YUSUF HAYAOĞLU KENDİSİNİ 4 KELİMEDE İFADE EDERSE, BU KELİMELE HANGİLERİ OLUR?

4. Kendini dört kelimeye sığdırarak ifade etmek çok zor ama beni yakından tanıyanların ortak kanaatiyle söyleyebilirim ki: İYİ KALPLI ve VİCDANLI, SAMİMİ ve ŞAKACI, ZEKİ ve YETENEKLİ, ÖFKELİ ve BOYUN EGMEZ.

5 - SİZCE İDEAL BİR KADIN NASIL OLMALIDIR?

5. Güzel ve güleç yüzlü, her şeyden keyif alan, işveli, sevecen, şefkatli ve becerikli. Hani “Karım, sekreterim, metresim” diye sembolize edilen o kaba tanımlama alanında tek bir kadında var olan ama erkeklerin işlerine gelmediği için bunu üç bölümleri bir ideal kadın tiplemesidir. Yani her kadın tek başına bu ideal vasıfları kendinde barındırır. Yeter ki erkeğini sevsin ve inansın.

6 - EVİNİZDE KENDİNİZİ BULDUĞUNUZ BÖLÜM NERESİDİR? NEDEN?

6. Evimde çalışma odamdaki kocaman masa, kendimi en iyi hissettiğim yerdir. Çok güzel bir deniz manzarasına bakar. Telefonum, bilgisayarım, printerim, kameram, fotoğraf makinem, uzaktan kumandalarım, sigaram, sazım, gitarım, klavyem, şiir defterlerim, başucu kitaplarım hep masamın üzerinde veya bir el mesafesinde. Bir de çayım olursa değmeyin keyfime...

7 - ÇOKCA AŞK ŞİİRİ YAZMIŞ, AŞK ŞARKISI YAPMIŞ BİRİ OLARAK SİZE GÖRE AŞKIN TARİFİ NASILDIR?

7. Aşk belalı bir fırtınadır. İki tarafı da bozan bir takıttır. Aşkın olabilmesi çapraz koşullar gerektirir. Ulaşmazlık, imkânsızlık, anlaşmazlık, karşılıksızlık vb. gibi. Ben sevgiyi severim. İki tarafın da normal insan olduğu, birlikte emek verilerek üretilen o doyumsuz beraberliğin yerini hiçbir şey tutamaz.

8 - VAKİT GEÇİRMEK İÇİN NERELERİ TERCİH EDERSİNİZ?

8. Vakit geçirmek de ne? Öyle sıkıntım yok, bilakis, vakit hiç geçmesin isterim. Ama mekan olarak soruyorsan, eskiden Çiçek Bar'a, Kemancı'ya giderdim arasıra. Şimdilerde ise evden çıkarsam çay bahçelerini ve halkın gittiği kafeleri tercih ediyorum. Randevularımı da evimin karşısındaki Mado kafeteryada veriyorum.

9 - ŞİİRLERİNİZDEN SİZİ EN ÇOK İFADE EDEN DİZE HANGİSİDİR?

9. “Bu dünyada yerim yokmuş, keşke bir yalan olsaydım...”

10 - EN YAKIN ARKADAŞLARINIZ KİMLERDİR?

10. Mine Şimşek, Nurten Geroğlu, Ali Dalkılıç, Mustafa Soydan, Ferzende Kaya... Ve sonsuza kadar hep varmış gibi Ahmet Kaya.

yeşimcoşkun

JAN İSMİNİ BEĞENMİŞLER

Evlilikleri bir yılı dolan Gülben Ergen-Mustafa Erdoğan çiftinin 2007 Şubat ayının ilk haftası doğacak çocuklarına isim arayışı sürüyormuş. İsim için yakın dostlarına ve aile üyelerine danışan Erdoğan çifti şimdilik birkaç alternatif üzerinde duruyorlarmış. Ama öne çıkan ismin, Kürtçe'de kalp sızısı anlamına gelen "Jan" olduğu kulağımıza gelen duyular arasında.

LAZCAYA MODERN YORUMLAR

Geçtiğimiz yaz birincisini düzenlediği Yeşil Yayla Festivali nedeniyle albüm çalışmalarını bir süre erteleen Birol Topaloğlu yeni denemeler peşindeymiş. Topaloğlu, dinleyicilerinin isteklerinin de hesaba katılacağı ve sahneye taşıyabileceği bir albüm yapmak istiyormuş. Hedefinin grup müziği yapmak olduğunu söyleyen sanatçı modern müzik aletlerini kullanmak için bir süredir denemeler de yapıyormuş. Türkçe ve Lazca eserlerin birlikte sunulacağı albüm ilkbahara hazır olacaktır.

GEL GÖR BENİ AŞK NEYLEDİ

Şu sıralar TRT 1'de Kırış ile birlikte "Gölgeler" adlı bir müzik programına başlayan Funda Arar boş durmuyor. Arar, yeni albümünün çalışmaları, yeni program derken üstelik evinin tadilat işleriyle de ilgilenince başını kaşıyacak zaman bulamıyormuş. Çocuk içinse "henüz erken" diyen müzisyenin yapacağı çok iş, gideceği çok yol var anlaşılır. Çünkü ilk fırsatta, Mevlana, Yunus Emre ve Aşık Veysel'in eserlerinden oluşturacağı bir seçkiyi formlarına sadık kalarak besteleyip albümleştirmek niyetindeymiş.

YÖRÜKOĞLU İSTANBUL YORGUNU

Moğollar'ın efsanevi davulcusu Engin Yörükoğlu İstanbul'un keşmekeşinden kaçıp Bodrum'a yerleşmiş. Sanatçı, burada kurduğu müzik atölyesinde kursiyerlerine perküsyon dersleri veriyor, workshoplar düzenliyormuş. Albüm için zaman gelmedi mi sorumuzu ise "Grup olarak bir araya gelip, eteğimizde neler var neler yok dökerek iş yaptığımız için şimdi o aşamaya gelmiş bulunuyoruz. Piyasanın koşullandırdığı üretimler yapmadığımız için ne zaman ne şekilde olacağını şimdiden söyleyemiyorum" diye yanıtladı.

MUTLU AMA HÜZÜNLÜ

Dersim yöresi müziklerini batı formlarıyla icra eden Mikail Aslan'ın bir süredir sürdürdüğü konserler dizisi Avrupa'da büyük ilgi görmüştü. Aslan, bu konserlerin hemen akabinde 12 yıllık aradan sonra ilk kez geçtiğimiz günlerde Türkiye'ye gelmişti. Memleket hasreti gideren Mikail Aslan, gezilerinden çok mutlu ama hüzünlü dönmüştü. Türkiye'de yakın zamanda gerçekleştirmek istediği konserlerinin bir süre daha gecikebileceğini söyleyen Aslan, buradaki dinleyicileriyle bir an önce konserlerde buluşmak için sabırsızlanıyormuş.

"KORSAN VARSA ALBÜM YOK"

1991 yılında müzik yolculuğuna İzmir'den başlayan Grup Laçın'ın üyeleri şu ara kendilerine sorulan "nerdesiniz" sorularına "Repertuar çalışmamız hazır. Üstelik bütün parçalarda iddialıyız. Ama albüm çıkarmamız için bir gerekçemizin olması lazım" türünden cevaplar vererek tepkilerini dile getiriyorlar. Tepkiler kime mi? Söylediklerine göre tepkileri, korsana, nitelikli promosyondan olabildiğince kaçan yapımcılara ve türkülerini magazinleştiren yapan anlayışlaraymış.

TÜRKMENLERİN TÜRKÜLERİ

Kardeş Türküler'in solisti Feryal Öney Azeri türkü albümü "Hardasan"dan sonra bu kez de Türkmen türkülerinin olduğu bir albüm yapıyormuş. Stüdyo aşamasını bitirmek üzere olduklarını söyleyen müzisyen, bu albümde söz ve bestesini Barış Güney'in yaptığı bir esere de yer vermiş. Türkülerin Akdeniz, Ege ve Orta Anadolu gibi Türkmenlerin yoğun yaşadığı bölgelerin zeybek, bozlak, barak türünde türkülerinden oluşan albüm Ekim ayı ortalarında müzik raflarındaki yerini alacakmış.

SANATA YATMIŞ BİR HAYAT

Rembrand'ın 400. yıl yaş kutlamalarına katılan şairimiz Gülseli İnal, Amsterdam'da 10 müze dolaşmış. "Çocukluğun Son Günü" adlı şiir kitabı üzerinde çalışın İnal bu arada heykeltıraş Maria Kılıçlıoğlu'nun monografisini hazırlamış. Kılıçlıoğlu ve Abdurrahman Öztoprak sergilerinin organizasyonlarıyla da ilgilenen şairimiz uzun vadeli bir proje için de kolları sıvamış. 70 sanatçılık "Öngörüler-Duyarlı El Yazmaları" başlıklı sergisinin Yeni Çağ Platformu altında hazırlayan Gülseli İnal'ın bu projesinin bitimi bir buçuk yılı alabilirmiş.

BirGün yenilendi.
Patronsuz gazeteciliğin
bu ülkedeki tek örneği
gazeteniz, doğruları
yazma gücünü
bağımsızlığından alıyor
Siz de hergün BirGün
okuyun.

TÜRKÜLERDEKİ ŞİDDETİ DUYUN

Son olarak "Farfara" isimli albümüyle kulaklarımızı şenlendiren Ayşegül, şimdi de sosyal sorumluluk sahibi bir sanatçı kimliğiyle karşımızda olacak. KAMER Vakfı'nın manevi desteklerini sunduğu "Kadına Karşı Şiddet Türküleri" başlığıyla bir albüm hazırlayan Ayşegül, "Ne Ettim Size" ismini taşıyan albümde yer alan türkülerle ilgili olarak da şunları söylüyor: "Müziklerini çok iyi bildiğimiz ama nedense sözleri üzerinde pek düşünmediğimiz kimi türküler şiddete uğramış kadınların duygularını taşıyor."

TASAVVUFİ STRANLAR

MKM sanatçılarından Turhan Yapıştırın, derwüşlerin eserlerinin yer alacağı arşiv çalışmasını gün yüzüne çıkarmak için Kom Müzik'ten destek almış. Celal Ekin ile birlikte çalışmasını sürdüren Yapıştırın amaçlarını, stranlarla anlatılan Kürt edebiyatının hiç anlatılmayan yönlerini ortaya çıkarmak olarak özetliyor. "Tasavvuf yönü ağır basacak olan bu albümde yaşayan derwüşlere de yer vereceğiz. Yaşamayan derwüşlerin beyitlerini ise Kürt sanatçılarından okumalarını isteyeceğiz" diyen müzisyen ilk kez böyle bir çalışma için firma desteği aldıklarını söylüyor.

PİRHASAN MANİSA'YA KAMP KURDU

Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın bu yıl 3.4 milyon YTL destek verdiği Türk sinemasında en büyük payı alan "Adem'in Trenleri" adlı film projesi Barış Pirhasan'ın yönetmenliğinde hayata geçmek üzere. Yoğun bir çalışma içine girdiğini gördüğümüz Pirhasan, filmin kastını oluşturduklarını ve 7 Ekim'de motor diyeceklerini söyledi. Tüm sahnelerin Manisa'da çekileceğini ve çekimin bir ay süreceğini belirten yönetmen diğer çalışmalarını da rafa kaldırmış.

YAŞAR'IN SÜRPRİZLERİ

Adana'nın yetiştirdiği sanatçılar kervanında pop müzik alanında kaliteden ödün vermeden ilerleyen sanatçılarıdır Yaşar Günaçoğın. Her çalışması merakla beklenen müzisyen, duyduk ki stüdyo aşamasında olan yeni albümünde sevenlerine sürprizler hazırlıyormuş. "Her albüm kimi sürprizlere gebe" diyerek daha fazla açıklama yapmaktan kaçınan Yaşar'a çalışmasında prodüktör Rıza Erekli, aranjör Tansel Doğanay ve Alper Eriç eşlik ediyormuş.

MEMO'NUN ALBÜMÜ TÜRKİYE'DE

Koma Azad, Koma Amed ve son olarak Çar Nawa grubuyla müzikal çalışmalarda bulunan Memo şimdi ise Almanya'da çalışmalarını tek başına sürdürüyormuş. Bir çok sanatçının albüm düzenlemelerini ve yönetmenliğini de yapan müzisyenin geçtiğimiz yıllarda Avrupa'da çıkan albümü "Siya Evîne" Türkiye'de de piyasaya sürüldü. Ses Müzik tarafından yeniden basılan neyin ağırlıkta olduğu bu enstrümantal çalışmayı ayağınıza kadar gelmişken alıp dinleyin deriz.

HAKKARİ ÜŞÜMEYECEK

Yılmaz Erdoğan'ın Sağlık Bakanlığı müfettişi şehit amcası "Namık Erdoğan'ın adını taşıyan sağlık merkezinin inşaatı geçtiğimiz günlerde tamamlanmış. 2005 kışında Hakkari'de meydana gelen depremden sonra, sanatçılar Sezen Aksu, Yılmaz Erdoğan, Cem Yılmaz, Demet Akbaş ve Mustafa Erdoğan'ın girişimiyle "Hakkari Üşümesin" adı altında düzenlenen bir yardım gecesinden elde edilen gelirle temeli atılan "Namık Erdoğan Sağlık Merkezi", 23 Ekim 2006 Cumartesi günü, bir törenle Hakkari'de Sağlık Bakanlığı'na devredilecektir.

ANCAK BAĞIMSIZ BİR GAZETE ÖZGÜRLÜKLERİ SAVUNABİLİR!

BİRKAÇ aydır aramızda görmediğiniz ustamız, şairimiz Ahmet Erhan'ı biz de en az sizler kadar özledik. Bir süredir rahatsız olan Ahmet abiyi biran önce sağlığına kavuşmuş bir şekilde aramızda görmek için heyecanlanıyoruz. Ahmet abi ve sevgili eşi Hacer bu güzel pozla ESMER arşivine girdiler.

USTAMIZ, baş yazarımız Mehmed Uzun'dan her geçen gün daha iyi haberler alıyoruz. Mehmed abi için yaptığımız MEHMED UZUN ÖZEL SAYISI'nın yankıları halen sürüyor. Söz konusu sayı da en çok beğenilen yazı, Mehmed abinin biricik kızı Zerya Uzun'un babasına yazdığı mektuptu! Mektupla beraber fotoğrafını yayınlamamıştık, işte Zerya Uzun...

Muhsin Kızılkaya geçtiğimiz günlerde bir Hakkâri turu yaptı. Bizden gizli gittiği bu tura ilişkin bir fotoğraf yakaladık. İşte annesi Ayşe hanım ile Muhsin Kızılkaya... Bu arada geçen ay "Muhsin ile Güllistan Kızılkaya çiftinin oğlusu oldu adı Liyan" haberimiz şişirme haber çıktı, meğer oğlusu değil, kızı olmuş bunların, Liyan kızmış lan! Pardon Liyan!

EYLÜL AYI NOTLARI

- Eylül ayını her nedense büyük bir heyecanla karşıladık. Bişi olacak sandık, ama ne! İşte o bişi olmadı... Bizim de bütün ay, "Ehe ehehe" diye salak gibi dolaşmamız boşuna gitti.
- Eylül acımasız bir aymış meğer. Hem bişi olmadı, hem de aşık olmadık lan! Gez dolaş, park, sokak, cafe, tiyatro, bale, opera, sinema, bütün sanat kültür ortamları, her yeri dolaştık ama aşktan eser yok.
- Eylül ayında Diyarbakır'a gidecektim, ama bu gidişi Mehmed Uzun Konferansı'nın sonrasına erteledik. Peki diyeceksiniz ki, Mehmed Uzun Konferansı ne zaman? Çok yakında!
- Eylül ayında taşınacaktık, ancak henüz taşınmadık. Çünkü taşınmak çok zor bişeymiş! Biz alışmışız yerimize, ne olacak henüz bilmiyoruz! Allah bilir yani!
- Hani duyurusunu yaptığımız dev ESMER konseri var ya, işte onun da hazırlıkları sürüyor. Şimdilik şu kadarını söyleyebiliriz ki, yer yerinden oynayacak. Ciwan Haco ve Hülya Avşar kesin. Alt kadroda kimler yok ki! Biletler kaç para olsun acaba? Fikirlerinizi yazın!
- Esmem temsilci başvuruları devam ediyor. Yoğun ilgi var. Yalnız öyle acayip yerlerden başvuru oluyor ki, biz öyle yerlerin varlığından bile habersizdik.
- Zam mevzusu bazı okurlarımızın kafasını karıştırmıştı! Ama sonra çözdük, bu kafası karışmış okurları bulup dövdük, kendilerine geldiler. Şimdi herkesin kafası net, bu zam 21 ay sonra gelen bu zam, gerekli bir zamdı arkadaş! O kaddarr!
- Şimdi gelgelelim asıl konuya! Lafi eveleyip, gevelemeye gerek yok. ÇAVRES'i hazırlamadık yine! Kızmayın, kızmayın bel! Gelecek ay diyeceğiz, siz inanmayacaksınız, zaten niye böyle yapıyoruz, biliyor musunuz? Hiç beklemediğiniz bir anda sizleri şaşırtmak için. Bu sefer kesin!
- Tatil beldesinde evi, yazlığı, villası, çiftliği olan okurumuz varsa, haber versin. Yazın tatil yapamadık, bari kişin yapalım! Hadi çav, bê minin xêr!
- Unutmadan ramazan ayı boyunca, ekip olarak iftar davetlerine gidilir!

YOKLAMA DEFTERİ

Ahmet Erhan; İzinli; Ahmet Ümit; Burada; A. Ertan Mısırlı; - İzinli; Abidin Parl-
tı; ; - Kitap yazmış; Ahmet Kahraman; - İzinli; Ahmet Tular; - Burada; Akif
Kurtuluş; - Kaçak; Ali Nesin; - Burada; Altay Martı-Tatilde; Aslı Erdoğan-İzin-
li; A. Kadir Konuksever; - Burada; Ayten Akgün; Burada; Azad Aktürk; Bur-
ada; Ayhan Şahin; - Burada; Barış Mutlu; Burada; Berna Şahin-Beklemede;
Betül Tanman; - Burada; Bijen Subrab; - Burada; Cezmi Ersöz; Burada; Cihan
Oğuz; Burada; Coşkun Aral; Çin'de; Cüneyt Özdemir-Haberde; Dicle Anter-
Küs; Enver Özkahraman; Burada; Enver Sezgin; Burada; Evrim Alataş; Bur-
ada; Eylül N. Geroğlu-tvlerde; Fadil Öztürk; İzinli; Ferzende Kaya; Burada; Fey-
za Hepçilingirler; Burada; Firat Ceweri; Burada; Gülseli İnal; İzinli; Halim Ba-
hadır; Burada; Hasip Kaplan; Burada; Haydar Ergülen-Ses yok; Halil İncesu; -
Burada; Hüseyin Alemdar-İzini bulduk; İlyas Orak-Burada; İmam Cici; Bur-
ada; İsmail Beşikçi; Burada; Kemal Varol; Burada; Küçük İskender; İzinli; Lale
Müldür; Burada; Liyan Kızılkaya; Kızmış meğer, pardon Liyan; M. Ali İzmir;
İzinli; Mehmed Uzun - Burada; Mehmet Esen İzinli; Metin Kaygalak Yazıyor;
Muhammed Çakıral Burada; Muhsin Kızılkaya; Burada; Müslim Çelik; - İzinli;
Müslüm Yücel; - İzinli; Mehmet Zahir; - Burada- Namık Kuyumcu; - Burada;
Neşe Yaşın Kıbrıs'ta; Nihat Kaya; - Van'da; Nihat Ziyalan; - Geliyor; Orhan Ak-
laya - İzinli; Orhan Pamuk Gelecek ay; Pelin Batu; Burada; Ragıp Duran; Bu-
rada; Reis Çelik; Burada; Reyhan Alaç Çiçek; Burada; Rohat Alakom; - Bur-
ada; Sayım Çınar; - Burada; Safa Fersal; - Gelecek ay; Salih Bolat; İzinli; Salih
Kevribrî; - Burada; Selim Temo; - Burada; Selma Ağabeyoğlu; Gelecek ay;
Sunay Akın; - Gelecek ay; Şerafettin Kaya; Burada; Şeyhmus Diken; Burada;
Tayfun Atay; - Kayıp; Tim Davis; - Kafa izini kullanıyor; Tuna Kiremitçi; - As-
kerde; Vedat Özdemiroğlu; - İzinli; Vedat Türkali; - Dinleniyor; Yaşar Kemal; -
Dinleniyor; Yekta Kılıç; - İzinli; Yelda Karataş; - Burada; Yılmaz Erdoğan; - Bu-
rada; Yılmaz Odabaşı; - Burada; Yusuf Hayaaloğlu; - Gelmek üzere.

**FARKLI DÜŞÜNENLER;
FARKLI OLANA SAYGI
GÖSTERENLER
KENDİ SESLERİNİ
"YAŞAM RADYO"DA BULUYOR!**

Cumhuriyet tarihinin en kapsamlı
Kürtçe, Ermenice, Rumca ve Lazca
programları ilk kez Yaşam Radyo'da!

Yaşam Radyo;

Özgür, demokratik ve çağdaş bir yayın
anlayışını benimser. Hak ve
özgürlüklerin tarafında, sevgi, saygı ve
eşitliğin olduğu her yerdedir....
Tarihsel ve doğal çevrenin korunmasından
yana ve insan haklarına saygılı
bir yayın anlayışı izler.

Programlarıyla hayatı sorgular, gerçeği ve
doğruyu arar, eğlendirirken,
bilgilendirir, bilgilendirirken düşündürür.
Tüm kültürlerin seslerine ve
müziklerine yer verir, kültürleri
yaşatmaya, varlıklarını yansıtmaya çalışır;
renkleri soldurmayan, yüzleri ve gönülleri
gülümseten bir yayın
anlayışı taşır. Aynı gökyüzü altında
farklı ezgiler buluşturur.

**87.5
YAŞAM
RADYO**

**YALNIZ DEĞİLSİNİZ
YAŞAM RADYO VAR**

www.yasamradyo.com.tr

popüler kültür
Esmem

SAYI: 22 - EKİM 2006

Yayıncı: **RONAK KÜLTÜR A.Ş.** İmtiyaz Sahibi ve Genel Yayın Yönetmeni: **FERZİNDE KAYA** Yazı İşleri Müdürü: **M. ALİ İZMİR**

Yazı İşleri: **REYHAN ALAÇ ÇİÇEK, ŞERAFETTİN KAYA, REWHAT, AYTEN AĞÜN, EYLÜL N. GEROĞLU**

Görsel Yönetmen: **AZAD AKTÜRK** Yayın Danışmanları: **MUHSİN KIZILKAYA, AHMET TULGAR** Satış ve Paz.: **YUSUF ARGUN** İnternet Editörü: **M. CAN TOPRAK**

Adres: **Mahmutbey Yolu Meriç Sok. No: 28 Kat: 5 Şirinevler - Bahçelievler - İSTANBUL** Tel: **0 (212) 451 53 05** Faks: **0 (212) 451 53 68**

Baskı: **UYGUN BASIN: 0 212 550 28 32** Dağıtım: **MERKEZ DAĞITIM PAZARLAMA** ISSN **1305 340X** Yayın Türü: **Yerel, süreli, aylık.**

ISSN 1305-340X

9 771305 340009

popüler kùrtùr
Esmèr

EYŞE ŞAN